

မြန်မာနိုင်ငံရှိ အိမ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ အခြေအနေ (၂၀၁၄ - ၂၀၁၉)

MIMU ဆန်းစစ်လေ့လာမှု အကျဉ်း

မေလ ၂၀၂၂

မြန်မာသတင်းအချက်အလက် စီမံခန့်ခွဲမှု ယူနစ် (MIMU)၏ ဤဆန်းစစ် လေ့လာမှုအကျဉ်းသည် ရရှိနိုင်သော သတင်းအချက်အလက်အပေါ် အခြေခံ၍ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့များနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ရေပန်းစား ထွက်ပေါ်လာသော လေ့လာ စူးစမ်းမှု မရှိထားသော ကိစ္စရပ်များကို မီးမောင်းထိုးပြလိုက်ပါသည်။

ဤ ဆန်းစစ် လေ့လာမှု အကျဉ်း တစ်ခုစီတွင် narrative document နှင့်အတူ infographic, dataset, methodology နှင့် dashboard တို့ ပါဝင်ကာ သုံးစွဲသူ များက ၎င်းတို့ကို အသုံးပြု၍ မိမိကိုယ်တိုင် ဆက်လက် လေ့လာသုံးသပ်နိုင်ပါသည်။

ဤလေ့လာဆန်းစစ်မှု အကျဉ်းသည် ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အထိ ငါးနှစ်တာကာလအတွင်း တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်း အတာဖြင့် ကောက်ယူထားသော စစ်တမ်းများမှ အချက်အလက်များအပေါ် အခြေခံ၍ ပြန်လည်သုံးသပ်ထားပြီး မြန်မာ နိုင်ငံရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများကို အဓိကထားဖော်ပြထားသည်။ အိမ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်း များသည် လူသားတို့၏ ကျန်းမာရေး၊ ကုန်ထုတ်စွမ်းအားနှင့် လူမှုဘဝတစ်ခုလုံး၏ အရည်အသွေးကို အကျိုးသက်ရောက် လျက်ရှိပြီး ၎င်းသည် အိမ်ထောင်စု၏ လူနေမှုအခြေအနေအတွက် အရေးကြီးသော တိုးတက်မှုများကို ဖော်ပြသည်။

အကျဉ်းချုပ်

- ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် လူတစ်သန်းကျော်သည် လုပ်ခလစာ/ အကျိုးအမြတ်ရှိသည့် အလုပ်အကိုင်များ ပိုမို ရရှိ လာ ချိန်တွင် အမျိုးသမီးများသည် အမျိုးသားများထက် အလုပ်ရနိုင်ခြေ နည်းပါး လျက် ရှိနေပြီး၊ ကျေးလက်အိမ်ထောင်စုများသည် မြို့ပြဒေသများရှိ အိမ်ထောင်စုများထက် သိသိသာသာ ဝင်ငွေနည်းပါးကြသည်။ မိုဘိုင်းလ်ဖုန်းများနှင့် အိမ်သုံးအင်တာနက် ပိုင်ဆိုင်မှုများ ကျယ်ပြန့်စွာ တိုးပွားလာ ချိန်တွင် အိမ်ထောင်စုတစ်သန်း (အဓိကအနေဖြင့် ကျေးလက်ဒေသများရှိ) သည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းအထိ ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ လုံးဝ ပိုင်ဆိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ကြပေ။
- မြန်မာနိုင်ငံရှိ အိမ်ထောင်စုများစွာအတွက် အမိုးအကာနှင့် လျှပ်စစ်မီးရရှိမှု ထင်ထင်ရှားရှား တိုးတက် ကောင်းမွန်လာသော်လည်း၊ နိုင်ငံ၏အိမ်ထောင်စုသုံးပုံတစ်ပုံသည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်အထိ ဝါးအိမ်များ သို့မဟုတ် ရေရှည်မခိုင်ခန့်သော (ကာလတို) တဲအိမ်များတွင် နေထိုင်ဆဲဖြစ်သည်။ မြန်မာ့လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ရရှိမှုနှုန်း သည် အရှေ့တောင်အာရှတွင် အနိမ့်ဆုံးဖြစ်ပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ပင်မဓာတ်အားလိုင်းနှင့် မချိတ်ဆက်ရသေး သည့် လူဦးရေသန်း ၃၀ ရှိပြီး အိမ်ထောင်စု ၆.၇ သန်းခန့်သည် ချက်ပြုတ်ရာတွင်သုံးသည့် အစိုင်အခဲလောင်စာ များပေါ်တွင် မှီခိုနေကြ ရသောကြောင့် အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးများအတွက် ထပ်ဆောင်း ကျန်းမာရေး အန္တရာယ်များ ဖြစ်ပေါ်စေလျက်ရှိသည်။
- အိမ်ထောင်စု အများအပြားသည် ကောင်းမွန်ခြင်းရှိသော ရေအရင်းအမြစ်များမှ ဘေးကင်းစိတ်ချရသော သောက်ရေကို လက်လှမ်းမီ သုံးစွဲလာနိုင်ကြသော်လည်း ၂၀၁၉ခုနှစ်တွင် အိမ်ထောင်စု ၂ သန်း ကျော်သည် ကောင်းမွန်ခြင်း မရှိသော ရေအရင်းအမြစ်များအား အသုံးပြုနေကြဆဲဖြစ်ပြီး အများစုမှာ ကျေးလက် မှ အိမ်ထောင်စုများ ဖြစ်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတို့တွင် အိမ်ထောင်စုများသည် ကောင်းမွန်ခြင်း မရှိသော ရေအရင်းအမြစ်များကို အများဆုံး မှီခိုနေကြရသည်။
- ကောင်းမွန်သန့်ရှင်းသော မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာများ အသုံးပြုမှုလည်း တိုးတက်လာခဲ့သည်။ သို့သော် တစ်နိုင် ငံလုံးရှိ လူဦးရေ ၂ သန်းသည် ကောင်းမွန်သန့်ရှင်းမှု မရှိသော မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာ များပေါ်တွင် မှီခိုနေရဆဲ ဖြစ်ကာ၊ နောက်ထပ် လူ ၃ သန်းသည်လည်း ပြင်ပ၌အပေါ့အလေးသွားခြင်း (အိမ်သာမရှိ/ခြုံထဲ/လယ်ကွင်း ထဲ)ကို ကျင့်သုံးလျက်ရှိသည်။ ယင်းသို့ ပြင်ပ၌အပေါ့အလေးသွားခြင်း (အိမ်သာမရှိ/ခြုံထဲ/လယ်ကွင်းထဲ) သည် အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးနှင့် မိန်းကလေးငယ်များအတွက် ကျန်းမာရေး၊ ညီမျှမှု၊ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ဘေး ကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အထူးအန္တရာယ်များ သက်ရောက်စေသည်။ ၂၀၁၄ခုနှစ် မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း ပြင် ပ၌အပေါ့အလေးသွားခြင်း (အိမ်သာမရှိ/ခြုံထဲ/လယ်ကွင်းထဲ)ကို ကျင့်သုံးမှု မြင့်မားသည့် ရခိုင်ပြည်နယ်သည် အန္တရာယ် အစိုးရိမ်ရဆုံးအဖြစ် ဆက်လက်ရှိနေပါသည်။

မာတိကာ

နိဒါန်း	၅
နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှ အိမ်ထောင်စုဝင်ငွေ	၅
အိမ်ရာ ပိုင်ဆိုင်မှု	၆
အမိုးအကာနှင့် နေအိမ်အမျိုးအစား အိမ်အမိုးအမျိုးအစား၊ နံရံအမျိုးအစား၊ ကြမ်းခင်းအမျိုးအစား	၇
အိမ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ	၁၁
အလင်းရောင်အတွက်အဓိကအသုံးပြုသည့် မီးအမျိုးအစားနှင့် ချက်ပြုတ်ရာတွင် အဓိကအသုံးပြုသည့် လောင်စာ အမျိုးအစား မီးအလင်းရောင်၊ ချက်ပြုတ်ရာတွင် အဓိကအသုံးပြုသည့် လောင်စာအမျိုးအစားနှင့် အစားအစာချက်ပြုတ်သည့်နေရာ	၁၄
သောက်ရေအရင်းအမြစ်နှင့် မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာ အမျိုးအစား သောက်ရေ၊ မိလ္လာစနစ်	၁၇
နိဂုံးချုပ်	၂၂

ပုံများ

ပုံ ၁။ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်အိမ်ထောင်စုများ၏ နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှဝင်ငွေ (ကျပ်)၊ ၂၀၁၉ (အိမ်ထောင်စုအရေအတွက် ခန့်မှန်းခြေနှင့် %)	၅
ပုံ ၂။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်အလိုက် အိမ်ထောင်စုများ၏ နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှဝင်ငွေ (ကျပ်)၊ ၂၀၁၉ (%)	၆
ပုံ ၃။ ပြည်ထောင်စု၊ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်အဆင့်ရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ အိမ်ပိုင်ဆိုင်မှု အခြေအနေ၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ (%)	၆
ပုံ ၄။ ခရိုင်အလိုက်၊ အိုးအိမ်ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ငှားရမ်းနေထိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုများ၊ ၂၀၁၉ (%)	၆
ပုံ ၅။ ၂၀၀၈-၂၀၂၁ ခုနှစ် ရေဘေးဒဏ်ခံ မြို့နယ်များ (MIMU မှ ပြုစု)	၇
ပုံ ၆။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အိမ်ရာတည်ဆောက်မှု၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ (ခန့်မှန်းခြေ အိမ်ထောင်စုအရေအတွက်)	၇
ပုံ ၇။ ခရိုင်အလိုက် အသုံးအများဆုံး နေအိမ်အမျိုးအစား၊ ၂၀၁၄ နှင့် ၂၀၁၉ (%)	၈
ပုံ ၈။ ခရိုင်အလိုက် အသုံးအများဆုံး အိမ်အမိုးပစ္စည်းများ၊ ၂၀၁၄ နှင့် ၂၀၁၉ (%)	၈
ပုံ ၉။ မြို့ပြနှင့်ကျေးလက်အဆင့် ဓနိ/သက်ကယ်/အင်ဖက်အမိုး နှင့် သွပ်အမိုး အသုံးပြုသော အိမ်ထောင်စုများ၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ (ခန့်မှန်းအိမ်ထောင်စု အရေအတွက်နှင့် %)	၉
ပုံ ၁၀။ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်အဆင့် ဝါး၊ သစ်သားနှင့် အုတ်ကြွပ်/အုတ်/ကွန်ကရစ် နံရံများကို အသုံးပြုသည့် အိမ်ထောင်စုများ (ခန့်မှန်းအိမ်ထောင်စုအရေအတွက်နှင့် %)	၉
ပုံ ၁၁။ ခရိုင်အလိုက် အသုံးအများဆုံး အိမ်သုံး နံရံပစ္စည်းများ၊ ၂၀၁၄ နှင့် ၂၀၁၉ (%)	၁၀
ပုံ ၁၂။ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်အဆင့် အသုံးအများဆုံး အိမ်သုံးကြမ်းခင်းပစ္စည်းများ၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ (%)။	၁၀
ပုံ ၁၃။ ခရိုင်အလိုက် အသုံးအများဆုံး အိမ်သုံးကြမ်းခင်းပစ္စည်းများ၊ ၂၀၁၄ နှင့် ၂၀၁၉ (%)	၁၁
ပုံ ၁၄။ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်အိမ်ထောင်စုများ၏ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ ပိုင်ဆိုင်မှု၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉(%)	၁၁
ပုံ ၁၅။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အိမ်ထောင်စုများ၏ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ ၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ (%)	၁၂
ပုံ ၁၆။ ခရိုင်အလိုက် မိုဘိုင်းဖုန်းပိုင်ဆိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုများ၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ (%)	၁၂
ပုံ ၁၇။ ခရိုင်အလိုက် အင်တာနက်သုံးစွဲနိုင်သော အိမ်ထောင်စုများ၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ (%)	၁၃
ပုံ ၁၈။ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်အိမ်ထောင်စုများ၏ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ ၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ (%)	၁၄
ပုံ ၁၉။ မီးအလင်းရောင်အတွက် မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်အိမ်ထောင်စုများ၏ အလင်းရောင်အတွက်အဓိကအသုံးပြုသည့် မီးအမျိုးအစား၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ (%)	၁၅
ပုံ ၂၀။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အိမ်ထောင်စုများ၏ အလင်းရောင်အတွက်အဓိကအသုံးပြုသည့် မီးအမျိုးအစား၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ (%)	၁၆
ပုံ ၂၁။ ခရိုင်အလိုက် အိမ်ထောင်စုများ၏ အသုံးအများဆုံး ချက်ပြုတ်ရာတွင် အဓိကအသုံးပြုသည့် လောင်စာအမျိုးအစား၊ ၂၀၁၉ (%)	၁၇
ပုံ ၂၂။ ခရိုင်အလိုက် အိမ်ထောင်စုများ၏ အဓိက အစားအစာချက်ပြုတ်သည့်နေရာ ၊ ၂၀၁၉ (%)	၁၇
ပုံ ၂၃။ ပြည်ထောင်စု၊ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်အဆင့်တွင် အိမ်ထောင်စုများ၏ ကောင်းမွန်ခြင်း ရှိသော၊ ကောင်းမွန်ခြင်း မရှိသော ရေအရင်းအမြစ်များမှ သောက်ရေအသုံးပြုမှု ၂၀၁၉ (%)	၁၈
ပုံ ၂၄။ ခရိုင်အလိုက် အိမ်ထောင်စုများ၏ ကောင်းမွန်ခြင်း ရှိသော သောက်ရေ အသုံးပြုမှု၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ (%)။	၁၈
ပုံ ၂၅။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအလိုက် အိမ်ထောင်စုများ၏ ကောင်းမွန်ခြင်း ရှိသော၊ ကောင်းမွန်ခြင်း မရှိသော ရေမှ သောက်ရေအသုံးပြုမှု၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ (%)	၁၉
ပုံ ၂၆။ မိလ္လာဝန်ဆောင်မှုအမျိုးအစားများ၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ	၂၀
ပုံ ၂၇။ ပြည်ထောင်စု၊ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်အဆင့် အိမ်ထောင်စုများ၏ မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာများ အသုံးပြုမှု ၂၀၁၄-၂၀၁၉ ခုနှစ် (%)။	၂၁
ပုံ ၂၈။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအလိုက် အိမ်ထောင်စုများ၏ မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာများ အသုံးပြုမှု၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ ခုနှစ် (%)	၂၁

နိဒါန်း

အိမ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများသည် လူသားတို့၏ကျန်းမာရေး၊ ကုန်ထုတ်စွမ်းအားနှင့် လူနေမှုဘဝတစ်ခုလုံး၏ အရည်အသွေးကို ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် သက်ရောက်မှုရှိသည်။ ဘေးကင်းသော သောက်ရေ ရရှိမှု၊ မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာနှင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားရရှိရေးသည် ပိုမိုကောင်းမွန်သော ကျန်းမာရေးရလဒ်များနှင့် လူနေမှုဘဝအရည်အသွေးတို့နှင့် အနီးစပ်ဆုံး ဆက်စပ်လျက်ရှိသည့် အရေးကြီးသော အိမ်ထောင်စု လူနေမှုဘဝအဆင်ပြေမှု သုံးမျိုးဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ သုတေသန ပြုချက်များအရ အိမ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်း အများအပြားသည် ပိုမိုကောင်းမွန်သော လူမှုစီးပွားအခြေအနေ၊ ကလေးများ ကျန်းမာရေး အစရှိသည်တို့နှင့် အမြဲဆက်စပ်မှုရှိနေသည်ကို ဖော်ထုတ်ပြသနိုင်ခဲ့ပြီး ၎င်းတို့တွင် အိမ်သာအမျိုးအစား၊ ရေအရင်းအမြစ်၊ ရေခဲသေတ္တာ၊ ပေါင်းအိုး၊ မီးဖိုချောင်သုံးလောင်စာ အမျိုးအစား၊ စိုက်ပျိုးရေးအတွက် အသုံးပြုနိုင်သော မြေ၊ အိမ်သုံး အိမ်ဆောက်ပစ္စည်း၊ မိုဘိုင်းလ်ဖုန်း နှင့် မော်တော်ဆိုင်ကယ်/စကူတာ ပိုင်ဆိုင်မှုတို့ ပါဝင်ကြသည်။ အိမ်သာအမျိုးအစားနှင့် မိလ္လာစနစ်သည် အထူးအရေးကြီးပြီး ကလေးသေဆုံးမှု ၃၅% နှင့် ၂၈% အသီးသီး လျော့နည်းသွားခြင်းနှင့် ဆက်စပ်နေသည်။^၁

ဤဆန်းစစ်ချက်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၂၀၁၄ နှင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ် ပြည်လုံးကျွတ် သန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ယူမှုများမှ အိမ်ထောင်စု လူနေမှုဘဝအဆင်ပြေမှုများ ဆိုင်ရာ ရရှိနိုင်သမျှ အချက်အလက်များကို အခြားသတင်းရင်းမြစ်များနှင့်အတူ သုံးသပ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ် လူဦးရေနှင့် အိမ်ထောင်စု သန်းခေါင်စာရင်း^၂ မှ ပံ့ပိုးပေးသော မြို့နယ်အဆင့် အချက်အလက်များ၏ ရလဒ်များနှင့်အတူ ၂၀၁၉ ကြားဖြတ် သန်းခေါင်စာရင်း စစ်တမ်း^၃ (ခရိုင်အဆင့်အထိ ပံ့ပိုးပေးသည်) မှ ပံ့ပိုးပေးသည့် အချက်အလက်များကို အခြေခံထားသည်။ သန်းခေါင်စာရင်းနှစ်မျိုးလုံးတွင် အမျိုးမျိုးသော ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာ ပစ္စည်းများ၊ အိမ်ရာအရည်အသွေး၊ ရေနှင့် မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာ၊ ချက်ပြုတ်ခြင်းနှင့် မီးအလင်းရောင်အတွက် စွမ်းအင် အစရှိသဖြင့် အိမ်ထောင်စု ပိုင်ဆိုင်မှုများ ပါဝင်သည်။ ဤ ငါးနှစ်တာ ကာလအတွင်း မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်ဒေသရှိ မိသားစုများ၏ လူမှုစီးပွားအခြေအနေ မတူညီမှုများအား ပိုမိုနားလည်နိုင်စေရန် ရရှိလာသော အချက်အလက်များကို ခွဲထုတ်လေ့လာနိုင်ပါသည်။ သို့သော် ဤရင်းမြစ်များကို အသုံးပြုရာ၌ အကန့်အသတ်များစွာရှိပြီး အထူးသဖြင့် အချက်အလက် စုဆောင်းသည့် အဆင့်များ ကွဲပြားမှု (မြို့နယ်နှင့် ခရိုင်)၊ ၂၀၁၄ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းတွင် အချို့သော လူဦးရေစာရင်း လျော့နည်းနေခြင်းနှင့် ၂၀၁၉ခုနှစ် ကြားဖြတ် သန်းခေါင်စာရင်း စစ်တမ်းမှ အချက်အလက်ရရှိနိုင်မှု အကန့်အသတ်များပင် ဖြစ်သည်။ တင်ပြထားသည့် တန်ဖိုးများအားလုံးမှာ ဤစစ်တမ်းများတွင် စာရင်းကောက်ယူထားသော လူဦးရေအပေါ် အခြေခံပြီး စာရင်းကောက်ယူခြင်းမရှိသော အုပ်စုများ သို့မဟုတ် အချို့သော ဒေသများ အထူးသဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ်အား အပြည့်အဝ ထင်ဟပ်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။

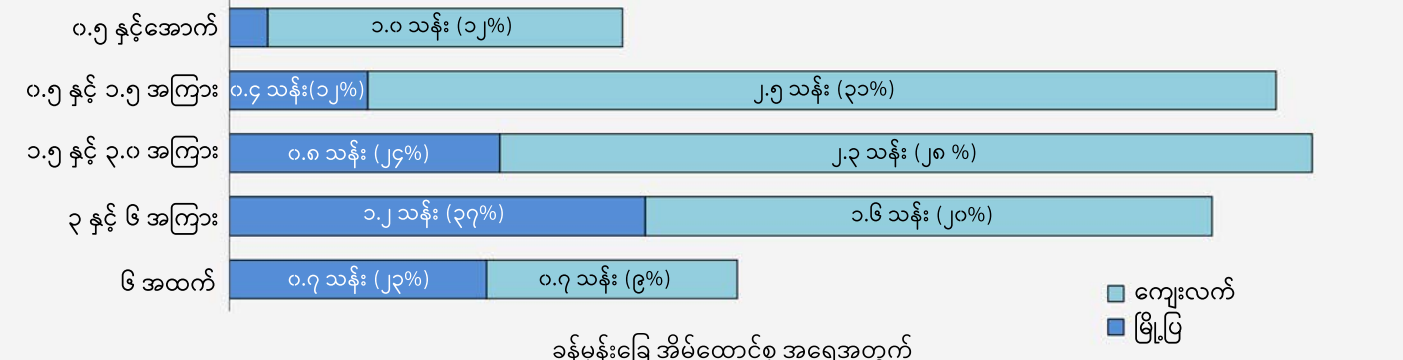
နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှ အိမ်ထောင်စုဝင်ငွေ

၂၀၁၄ ခုနှစ် နှင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ်များအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေ အသက် ၁၅ နှစ်နှင့် အထက် ရှိသူများ၏ ၆၂% သည် အလုပ်လုပ်ကိုင်နေပြီး၎င်း တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် လုပ်ခလစာ/ အကျိုးအမြတ်ရှိသည့် အလုပ်အကိုင်များရရှိသူ တစ်သန်းကျော် တိုးတက်လာသည်။ ၂၀၁၄ နှင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ်ကြားတွင် အမျိုးသားများ အလုပ်အကိုင် ရရှိမှု ၅% လျော့ကျသွားခြင်းနှင့်အတူ အမျိုးသမီးများ၏ အလုပ်အကိုင်ရရှိမှုသည် သိသာထင်ရှားစွာ (၆% တိုး) တိုးတက်လာခဲ့သော်လည်း အမျိုးသမီးများသည် အမျိုးသားများထက် အလုပ်အကိုင်ရရှိနိုင်ခြေ ဆက်လက်နည်းပါးလျက်ရှိသည် (အမျိုးသမီးများ ၅၁% - အမျိုးသားများ ၇၄%)။ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နေသော ကာလအတွင်း လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေး နယ်ပယ်များတွင် မြန်မာ့အမျိုးသမီးများ၏ အခန်းကဏ္ဍ သိသိသာသာ တိုးမြှင့်လာသော်လည်း တရားဝင်အလုပ်သမားဈေးကွက်တွင် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်မှုကို ယှဉ်ကျေးမှု၊ ဘဏ္ဍာရေး၊ စနစ်၊ နိုင်ငံရေး နှင့် လူမှုရေး အတားအဆီးများ^၄ က ဆက်လက် ကန့်သတ်ထားသည်။ အခကြေးငွေမရသော မိသားစုဝင်လုပ်သား/ မိသားစုလုပ်ငန်း များတွင် အလုပ်လုပ်နေသော အမျိုးသမီးများ အရေအတွက် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် လူဦးရေ ၂.၄ သန်းရှိရာမှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ၁.၉ သန်း သို့ လျော့ကျသွား သော်လည်း တစ်နိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာဖြင့် ၅၉% ဆက်လက်ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်စာရင်းအရ နိုင်ငံ၏ အလုပ်ကိုင်ရှိသူလူဦးရေ၏ ၇၂% သည် ကျေးလက်ဒေသများတွင် ရှိနေပြီး ၎င်းကျေးလက်ဒေသများရှိ အသက် ၁၅ နှစ်နှင့် အထက်ရှိသူများ (၆၃% ၊ ခန့်မှန်းခြေ လူဦးရေ ၁၆.၄ သန်း)သည် မြို့ပြလူဦးရေ (၅၇% ၊ ခန့်မှန်းခြေ လူဦးရေ ၆.၅ သန်းခန့်) ထက် အလုပ်အကိုင် ရရှိနိုင်ခြေ သိသိသာသာ ပိုများပါသည်။

အလုပ်အကိုင်ရှိသည့်လူဦးရေ၏ အများစုမှာ ကိုယ်ပိုင်အလုပ် လုပ်ကိုင်သူများ (၄၅%) သို့မဟုတ် အလုပ်သမား(ပုဂ္ဂလိက/အဖွဲ့အစည်း) ဝန်ထမ်းများ (၂၈%) တို့ဖြစ်သည်။ အလုပ်အကိုင်ရှိသူများ၏ ထက်ဝက်နီးပါးကို လယ်ယာ၊ သစ်တောနှင့် ငါးလုပ်ငန်းများတွင် (၄၅%) တွေ့ရှိရပြီး လက်လီနှင့်လက်ကား ရောင်းဝယ်ရေး (မော်တော်ကားနှင့် မော်တော်ဆိုင်ကယ် ပြုပြင်ရေးလုပ်ငန်း အပါအဝင်)နှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများသည် အတိုင်းအတာ တခု ရှိသော အလုပ်လုပ်သူ အချိုးအဆ (၁၆% နှင့် ၁၀% အသီးသီး) ရှိကြသည်။

အလုပ်အကိုင်ရရှိမှုနှုန်းကို နှိုင်းယှဉ်ပါက မြို့ပြအိမ်ထောင်စုများသည် ကျေးလက် အိမ်ထောင်စုများထက် ပိုမိုနည်းပါးသော်လည်း ဝင်ငွေ သိသိသာသာပိုများသည်။ ၂၀၁၉^၆ ခုနှစ် တွင် မြို့ပြအိမ်ထောင်စုအများစုသည် တစ်နှစ်လျှင် ငွေကျပ် ၃ သန်းမှ ၆ သန်း (USD ၂,၀၀၀-၄,၀၀၀) ဝင်ငွေရှိကြပြီး ကျေးလက်အိမ်ထောင်စု အများစု၏ ဝင်ငွေမှာ ကျပ်ငွေ ၀.၅ မှ ၁.၅ သန်း (USD ၃၃၀-၁၀၀၀) ဖြစ်သည်။ ကျေးလက် ဒေသများတွင် တစ်နှစ်လျှင် ငွေကျပ် ၀.၅ သန်းနှင့်အောက် ဝင်ငွေရှိသော ဝင်ငွေ နည်းအိမ်ထောင်စုများ၏ အချိုးအစား ပိုမိုများပြား သည် (၁၂%)။ တစ်နိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ သုံးပုံနှစ်ပုံသည် နှစ်စဉ် ကျပ်ငွေ ၃ သန်းအောက်သာ ရရှိကြပြီး ၁၀% မှာ တစ်နှစ်လျှင် ကျပ်ငွေ ၀.၅ သန်းနှင့်အောက်သာ ရရှိသည့် ဝင်ငွေအလွန်နည်းသော အိမ်ထောင်စုများအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည်။

အိမ်ထောင်စုဝင်ငွေ (ကျပ်သန်း)

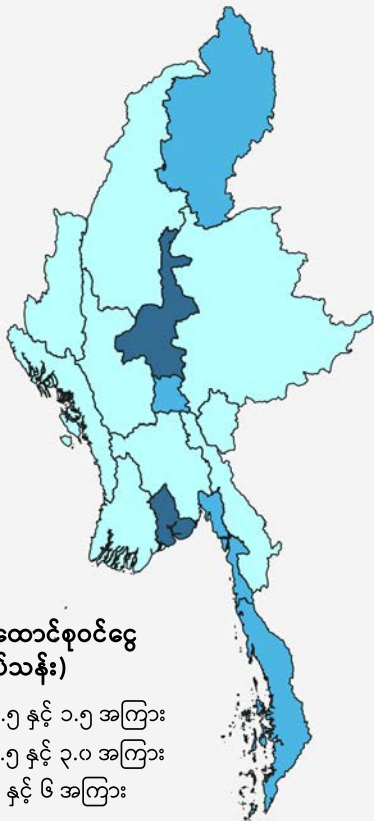

ခန့်မှန်းခြေ အိမ်ထောင်စု အရေအတွက်

ပုံ ၁။ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်အိမ်ထောင်စုများ၏ နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှဝင်ငွေ (ကျပ်)၊ ၂၀၁၉ (အိမ်ထောင်စုအရေအတွက် ခန့်မှန်းခြေနှင့် %)

^၁ Karlsson, O. et al. 2020။ ကလေးကျန်းမာရေးရလဒ်များနှင့် အိမ်ထောင်စုပိုင်ဆိုင်မှုများနှင့် လူနေမှုဘဝအဆင်ပြေမှုများ ဆက်စပ်မှု- အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ၂၀၁၅-၂၀၁၆ ခုနှစ်အတွင်း ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလေ့လာခြင်း SSM - ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး၊ အတွဲ ၁၀၊ ဧပြီလ ၂၀၂၀ ခုနှစ်။
^၂ ပြည်သူ့အင်အားဦးစီးဌာန၊ အလုပ်သမား၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အားဝန်ကြီးဌာန (၂၀၁၄)။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် လူဦးရေနှင့် အိမ်ထောင်စု သန်းခေါင်စာရင်း။ Redatam ဝဘ်ဆိုဒ်- <http://www.dopredatam.gov.mm>
^၃ ပြည်သူ့အင်အားဦးစီးဌာန။ အလုပ်သမား၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အား ဝန်ကြီးဌာန။ (၂၀၂၀)။ ကြားဖြတ် သန်းခေါင်စာရင်း စစ်တမ်း၊ ၂၀၁၉။ ဒီဇင်ဘာ ၃၀၊ ၂၀၂၀ တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သည်။
^၄ ရည်ညွှန်းကာလအတွင်း လူတစ်ဦးသည် ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်ရန် သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုပေးရန် အနည်းဆုံး တစ်နာရီခန့်လုပ်၊ လစာ၊ ကော်မရှင်၊ ဆုကြေးရသည့်အလုပ်တွင် ပါဝင်ခဲ့လျှင် ထိုလူအား အလုပ်လုပ်သူအဖြစ် သတ်မှတ်သည်။ ၂၀၁၉ ကြားဖြတ် သန်းခေါင်စာရင်း စစ်တမ်း။ ပြည်ထောင်စုအစီရင်ခံစာ။
^၅ ၂၀၂၀။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အမျိုးသမီးများ၏ စွန့်ခွေးထုတ်လုပ်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ အမျိုးသားအဆင့် အကဲဖြတ်ခြင်း။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားအဖွဲ့အစည်း။
^၆ ၂၀၁၉ ကြားဖြတ် သန်းခေါင်စာရင်း စစ်တမ်းမှာသာလျှင် နှစ်စဉ်အိမ်ထောင်စုဝင်ငွေကို ဖော်ပြထားပါသည်။
^၇ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁ ရက်နေ့အထိ၊ ၁ USD = ၁၅၁၃.၄၄ ကျပ် ကို xe.com ငွေလဲနှုန်းကို အသုံးပြု၍ အနီးဆုံး USD အဖြစ် ပြောင်းလဲထားသည်။

ချင်းပြည်နယ်နှင့် ကယားပြည်နယ်များတွင် တစ်နှစ်လျှင် ကျပ်ငွေ ၀.၅ သန်းနှင့် အောက်ရှိသည့် ဝင်ငွေအလွန်နည်းသော အိမ်ထောင်စုအချိုးအစား အများဆုံး (၂၆% နှင့် ၂၅% အသီးသီး) ရှိနေကြသည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ၁၅ ခု အနက် ၉ ခု တွင် အိမ်ထောင်စုအများစုသည် တစ်နှစ်လျှင် အလယ်အလတ် အဆင့်ထက် နိမ့်သော ဝင်ငွေကျပ် ၀.၅ သန်းမှ ၁.၅ သန်းကြား ရရှိနေသည်။ လူဦးရေအများဆုံးရှိ သည့် ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးများတွင်သာ အိမ်ထောင်စု (၄၂% နှင့် ၃၁% အသီးသီး) သည် အလယ်အလတ်အဆင့် အထက်တွင်ရှိကာ တစ်နှစ်လျှင် ပျမ်းမျှ ဝင်ငွေ ကျပ် ၃ သန်း မှ ၆ သန်းကြား ရရှိကြသည်။

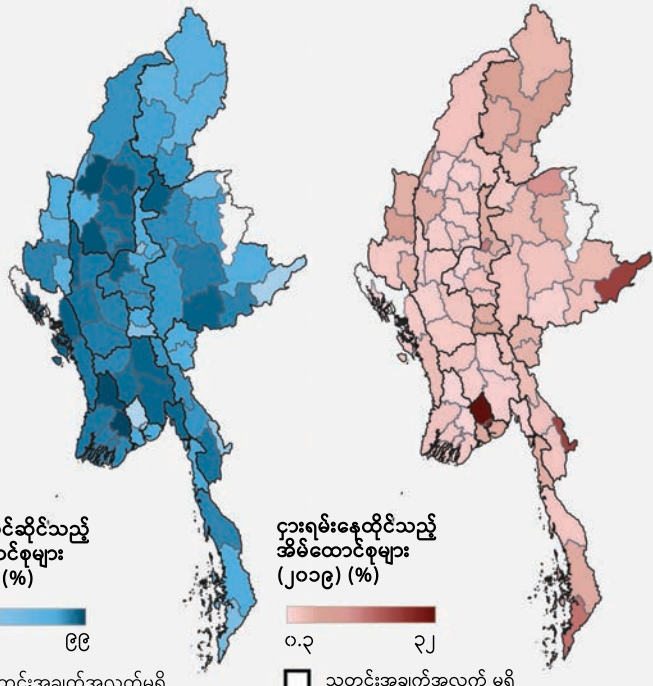
အိမ်ထောင်စုဝင်ငွေ (ကျပ်သန်း)

- ၀.၅ နှင့် ၁.၅ အကြား
- ၁.၅ နှင့် ၂.၀ အကြား
- ၂ နှင့် ၆ အကြား

ပုံ ၂။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်အလိုက် အိမ်ထောင်စုများ၏ နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှဝင်ငွေ (ကျပ်) ၂၀၁၉ (%)

၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး (၇၀%) နှင့် နေပြည်တော် (၈၅%) မှလွဲ၍ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အားလုံးတွင် အိမ်ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ၉၀% နှင့်အထက် တိုးပွားလာခဲ့ပါသည်။ အမြင့်ဆုံး တိုးတက်မှုကို တနင်္သာရီတိုင်း ဒေသကြီးတွင် တွေ့ရပြီး ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း ၁၄% တိုးမြှင့်ခဲ့သည်။ အချို့ခရိုင်များတွင် အိမ်ပိုင်ဆိုင်သည့် အိမ်ထောင်စု ရာခိုင်နှုန်း အနည်းငယ် လျော့ကျသွားသည်ကို တွေ့ရပြီး ၎င်းတို့တွင် မင်းတပ် (ချင်းပြည်နယ်)၊ ပူတာအို (ကချင်ပြည်နယ်)၊ ရမည်းသင်း (မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး)၊ တာချီလိတ် (ရှမ်းပြည်နယ်) နှင့် ခန္တီး (စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး)တို့ ပါဝင်သည်။ ယင်းမှာ အစိုးရနှင့်ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများမှ နေရာထိုင်ခင်း ပေးခြင်းနှင့် ငှားရမ်းနေထိုင်ခြင်းစသည့် အခြားသော နေထိုင်ခွင့် အမျိုးအစားများ တိုးလာခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပြီး မင်းတပ်ခရိုင် မှလွဲ၍ အခြားဒေသအားလုံးရှိ စုစုပေါင်း အိမ်ထောင်စု အရေအတွက် တိုးလာမှုကို ထင်ဟပ်စေသည်။

စီးပွားရေးနှင့် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများ ပေါ်ကြွယ်လာသည့် ရန်ကုန်တိုင်း ဒေသကြီးတွင် ငှားရမ်းနေထိုင်မှု အများဆုံး ဖြစ်သည် (၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် အိမ်ရာများ၏ ၂၆%) ။ အိမ်ငှားရမ်းနေထိုင်မှုကို ရန်ကုန် (မြောက်ပိုင်းခရိုင်) နှင့် ရန်ကုန် (အရှေ့ပိုင်းခရိုင်) တို့တွင် အမြင့်ဆုံးတွေ့ရှိရပြီး ၎င်းနေရာများတွင် အိမ်ထောင်စုအားလုံး၏ သုံးပုံတစ်ပုံ ခန့်သည် အိမ်နေရာ ငှားရမ်းနေထိုင်လျက်ရှိကြသည် (ခန့်မှန်းခြေ အိမ်ထောင်စု ၀.၄ သန်း သို့မဟုတ် လူဦးရေ ၁.၇ သန်း)။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် မြို့နယ်အဆင့်တွင် လှိုင်သာယာ မြို့နယ် ရန်ကုန် (မြောက်ပိုင်းခရိုင်) နှင့် ဒေါပုံမြို့နယ် (အရှေ့ပိုင်းခရိုင်) တို့သည် တစ်နိုင်လံးအတိုင်းအတာဖြင့် အိမ်ငှားနေထိုင်သူ ရာခိုင်နှုန်း အများဆုံးဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်မြို့ရှိ အခြားခရိုင်များတွင် ငှားရမ်းနေထိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုများသည် ၂၅% အောက်သာ ရှိသည်။

အိုးအိမ်ပိုင်ဆိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုများ (၂၀၁၉) (%)

၆ ၉

□ သတင်းအချက်အလက်မရှိ

ငှားရမ်းနေထိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုများ (၂၀၁၉) (%)

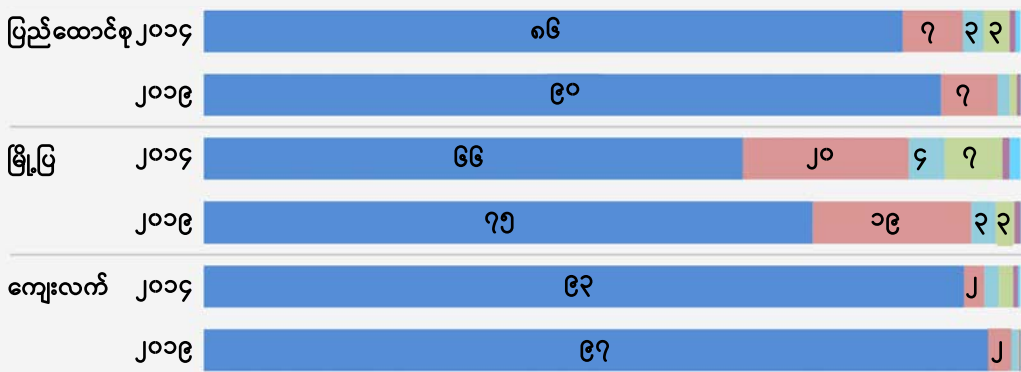
၀.၂ ၂

□ သတင်းအချက်အလက် မရှိ

ပုံ ၄။ ခရိုင်အလိုက်၊ အိုးအိမ်ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ငှားရမ်းနေထိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုများ၊ ၂၀၁၉ (%)

အိမ်ရာ ပိုင်ဆိုင်မှု

မြန်မာနိုင်ငံရှိ အိမ်ထောင်စုအများစုသည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ၎င်းတို့၏ကိုယ်ပိုင်အိမ်များ (၉၀%) ပိုင်ဆိုင်ကြပြီး နောက်ထပ် ၇% မှာ ၎င်းတို့၏ အိမ်ရာများကို ငှားရမ်းနေထိုင်ကြသည်။ ၎င်းသည် ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှစ၍ အိမ်ပိုင်ဆိုင်မှု ၅% တိုးလာခြင်း ဖြစ်ကာ မြို့ပြဒေသများတွင် တိုးတက်မှုအများဆုံး ဖြစ်သည် (ကျေးလက်ဒေသ တိုးတက်မှု ၃% - မြို့ပြ ၉% တိုး) ။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ မြို့ပြအိမ်ထောင်စုများ၏ ၇၅% (ခန့်မှန်းခြေ အိမ်ထောင်စု ၂.၃ သန်း) နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ကျေးလက်အိမ်ထောင်စုများသည် ကိုယ်ပိုင်အိမ် ပိုင်ဆိုင်နိုင်ခြေ ဆက်လက် များပြားလျက်ရှိနေသေးသည် (၉၇ ရာခိုင်နှုန်း သို့မဟုတ် အိမ်ခြေ ၇.၇ သန်းခန့်)။

အိမ်ပိုင်ဆိုင်မှု အခြေအနေ

- အိမ်ရှင်
- အိမ်ငှား
- အခမဲ့ (မိဘ/ယောက်ျား/ခွေမျိုး/မိတ်ဆွေ)
- အခမဲ့ (အစိုးရဝန်ထမ်းအိမ်ရာ)
- အခမဲ့ (ပုဂ္ဂလိကဝန်ထမ်းအိမ်ရာ)
- အခြား

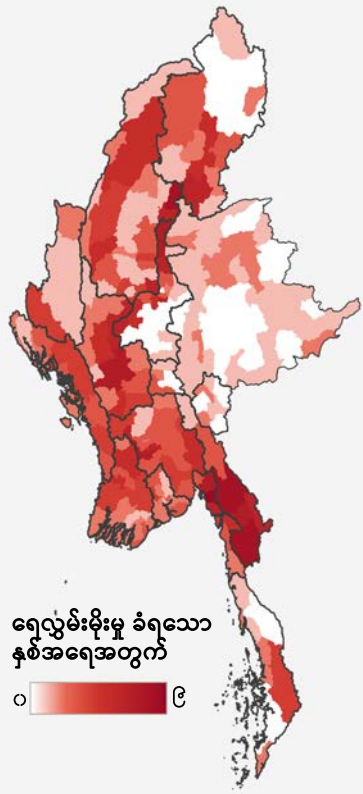
ပုံ ၃။ ပြည်ထောင်စု၊ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်အဆင့်ရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ အိမ်ပိုင်ဆိုင်မှု အခြေအနေ၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ (%)

အိမ်ထောင်စု ရာခိုင်နှုန်း

၀ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ၂၀၁၅-၁၆ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ်များအတွက် လူဦးရေ ကို ၂၀၁၄ခုနှစ် လူဦးရေနှင့် အိမ်ထောင်စု သန်းခေါင်စာရင်း နှင့် ၂၀၁၉ခုနှစ်အတွက်လူဦးရေကို ၂၀၁၉ ကြားဖြတ် သန်းခေါင်စာရင်းစစ်တမ်းတွင် ဖော်ပြထားသော လူဦးရေ ကိန်းဂဏန်းများအပေါ် အခြေခံ၍ တွက်ချက်ထားသည်။

အမိုးအကာနှင့် နေအိမ်အမျိုးအစား

မိသားစုများ တတ်နိုင်သော အိမ်ရာ၏ အရည်အသွေးသည် ဘေးအန္တရာယ်များပြားသော မြန်မာနိုင်ငံတွင် အထူးအရေးကြီးပြီး ၎င်းသည် အိမ်ထောင်စုများ၏ ထိခိုက်လွယ်မှုအတွက် အရေးကြီးသော ညွှန်ပြချက်တစ်ခုလည်းဖြစ်သည်။ ၂၀၀၀-၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွက် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ရာသီဥတု ဘေးအန္တရာယ် အညွှန်းကိန်းဖီတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဒုတိယအထိခိုက်ဆုံးနိုင်ငံအဖြစ် အဆင့်သတ်မှတ်ခံရပြီး ၂၀၀၈-၂၀၁၈ ဆယ်နှစ်အတွင်း သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကြောင့် အိမ်ခြေ ၁၀၀,၀၀၀ ဆုံးရှုံးခဲ့ကြောင်း သိရှိရသည်။ ရေကြီးခြင်းသည် မကြာခဏ ဖြစ်ပွားလေ့ရှိသော ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တို့တွင် ပျမ်းမျှ နှစ်စဉ်ဆုံးရှုံးမှုကို အများဆုံးဖြစ်စေသည့် အကြောင်းအရာဖြစ်သည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့် ရေလွှမ်းမိုးမှု၏ အကြိမ်ရေအတွက်နှင့် ပြင်းအားကို တိုးလာစေမည်ဟု မျှော်လင့်ထားရသည်။ လွန်ခဲ့သည့်နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိက ရေကြီးမှု ဖြစ်ရပ်များအား ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ ကြည့်ရှုရာတွင် ဆင်းရဲမွဲတေမှု၊ စိုက်ပျိုးရေးအပေါ် နှိပ်မှု၊ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု လက်လှမ်းမီမှု အားနည်းခြင်းနှင့် လမ်းခရီးချိတ်ဆက်မှုများ အားနည်းခြင်းကို ဆိုးရွားသောရေကြီးမှုဖြစ်ရပ်များ တွင် ထိခိုက်လွယ်မှု တိုးလာစေသည့် အကြောင်းအရင်းများ အနေဖြင့် မီးမောင်းထိုးပြခဲ့သည်။ ဆိုင်ကလုန်း၊ မုန်တိုင်းလှိုင်းများနှင့် ဆူနာမီလှိုင်းများသည် ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတို့ရှိ ကမ်းရိုးတန်း ဒေသများကို ထိခိုက်စေပြီး ခိုင်ခံ့သော ဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်းများသည် အဆိုပါနေရာများတွင် နေထိုင်သူများ အတွက် ဘေးကင်းလုံခြုံမှုကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည်။ အခြားတဖက် တွင် ငလျင် အန္တရာယ်မှာ စစ်ကိုင်းတိုင်း ဒေသကြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်းနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်အချို့အပိုင်းများတွင် အများဆုံးဖြစ်ကာ အဆောက်အအုံများ တိုက်ရိုက်ပျက်စီးခြင်းအပြင် မြေပြိုခြင်းနှင့် မီးလောင်ကျွမ်းခြင်းများကြောင့် နောက်ဆက်တွဲ ပျက်စီးမှုများလည်း ဖြစ်စေနိုင်သည်။

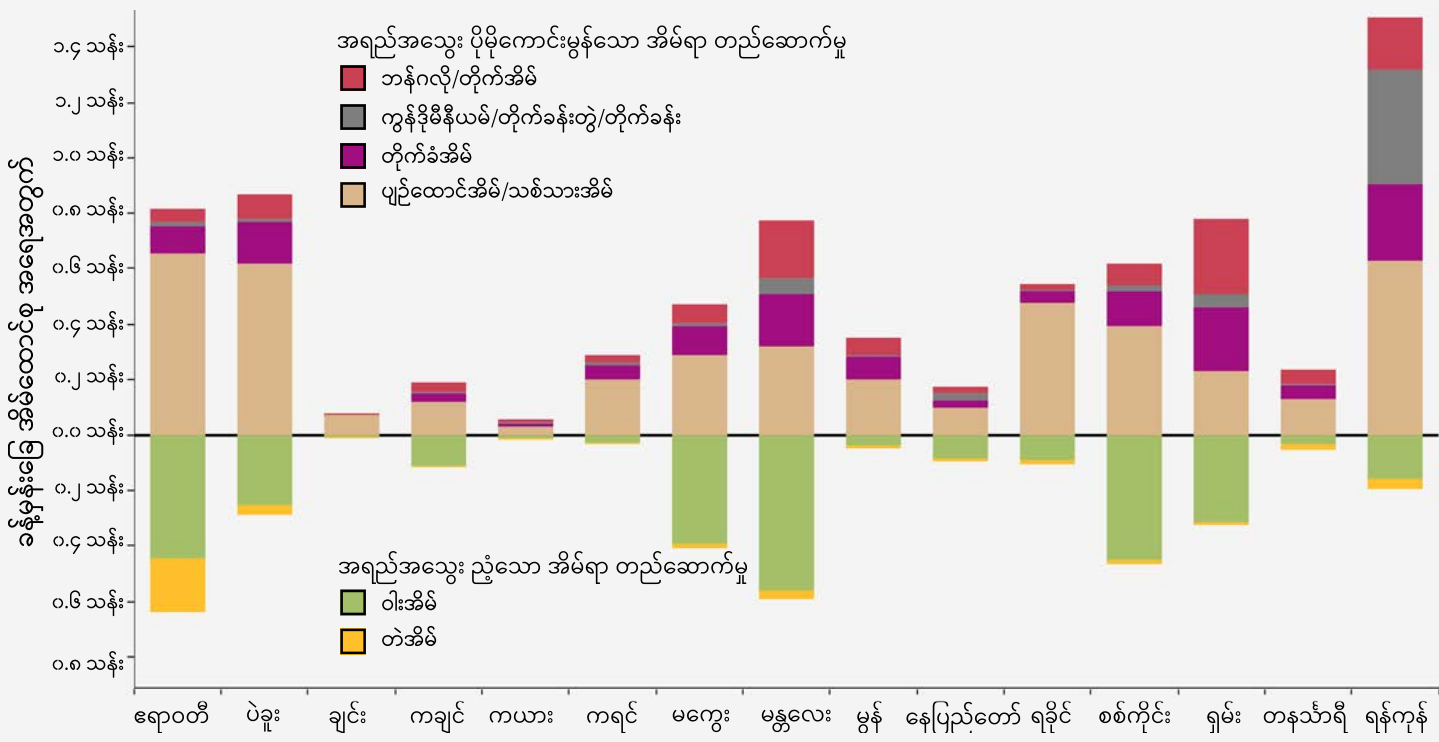

ရေလွှမ်းမိုးမှု ခံရသော နှစ်အရေအတွက်
၀ ၆

၂၀၁၉ ခုနှစ်အထိ ၅ နှစ်တာကာလအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံရှိအိမ်ထောင်စုများစွာအတွက် အမိုးအကာအရည်အသွေး ပိုမိုကောင်းမွန်လာမှုကို တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ ပိုမိုတာရှည်ခံ

ပုံ ၅။ ၂၀၀၈-၂၀၂၁ ခုနှစ် ရေဘေးဒဏ်ခံ ခြုံငုံမှုများ (MIMU မှ ပြုစု)

သော တိုက်ခံအိမ်နှင့် ဘန်ဂလို/ တိုက်အိမ်များ၊ ကွန်ဒိုမီနီယမ်/ တိုက်ခန်းတွဲများနှင့် တိုက်ခန်းများတွင် နေထိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုအရေအတွက် ၁၂% တိုးလာကာ ပျဉ်ထောင်အိမ်/သစ်သားအိမ်များနှင့် ဝါးအိမ်များတွင် နေထိုင်သူများ ၁၂% ကျဆင်းသွားသည်။ သို့သော်လည်း တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ သိသာထင်ရှားသော အရေအတွက်မှာမူ ပျဉ်ထောင်အိမ်/ သစ်သားအိမ်များနှင့် ဝါးအိမ်များတွင် ဆက်လက်နေထိုင်ကြသည် (၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ပျဉ်ထောင်အိမ်/ သစ်သားအိမ် ၄၀% နှင့် ဝါးအိမ် ၂၇%)။ ၂၀၁၉^{၁၂} ခုနှစ် တွင် တာရှည်ခံမှု မရှိသော တဲအိမ်များ၌ နေထိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုများ နည်းပါးလာပြီး (ခန့်မှန်းခြေ အိမ်ထောင်စု ၀.၄ သန်းခန့်) တဲအများစုသည် အရည်အသွေး ပိုမို ကောင်းမွန်လာ၍ တစ်နှစ်အကြာတွင် အစားထိုးစရာမလိုတော့ဘဲ ၂ နှစ်မှ ၃ နှစ်အထိ တာရှည်ခံလာသည်။

ပုံ ၆။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အိမ်ရာတည်ဆောက်မှု၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်။ (ခန့်မှန်းခြေ အိမ်ထောင်စုအရေအတွက်)

၉ Eckstein, d, et al. 2021ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ရာသီဥတု ဘေးအန္တရာယ် အညွှန်းကိန်း၊ ၂၀၂၁၊ GermanWatch
 ၁၀ ဆောက်လုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာန/UN Habitat, ၂၀၁၈။ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် အမျိုးသားအိမ်ရာမူဝါဒနှင့် မဟာဗျူဟာ။
 ၁၁ နှင်းဝတ်ရီကျော် နှင့် Alexandra Dudley၊ 2021။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အဓိကဖြစ်ရပ်မှုအန္တရာယ် အက်ကြွချက်တွင် ဘေးအန္တရာယ်၊ ထိတွေ့မှုနှင့် ထိခိုက်လွယ်မှုတို့ကို ထည့်သွင်းထားသည်။
 ၁၂ တဲအိမ်များကို တစ်နှစ် သို့မဟုတ် ၂ နှစ်မှ ၃ နှစ်အထိ တာရှည်ခံနိုင်မည်ဟု ၎င်းတို့၏ မျှော်မှန်းအသုံးပြုနိုင်သော အချိန်ပေါ်မူတည်၍ အမျိုးအစားခွဲခြားထားပါသည်။ ICS ၂၀၁၉။

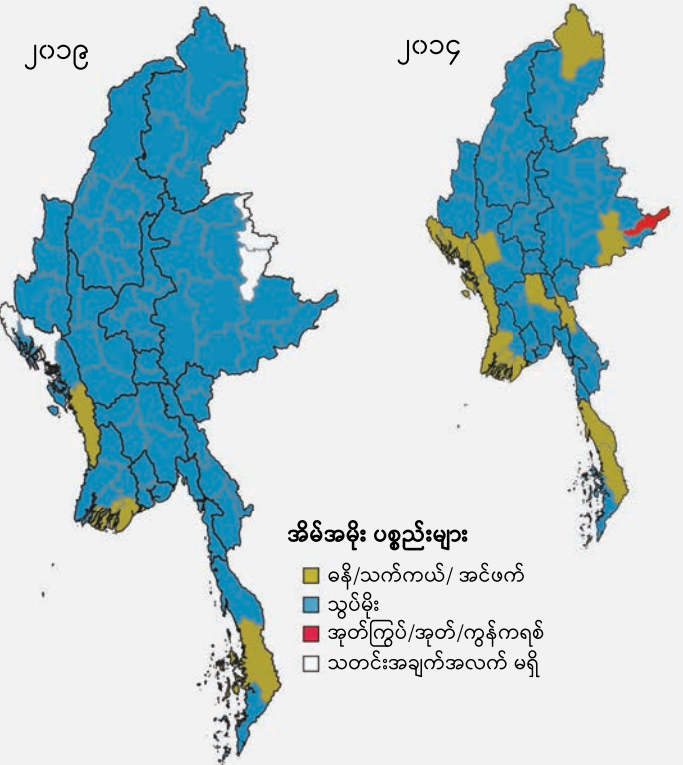
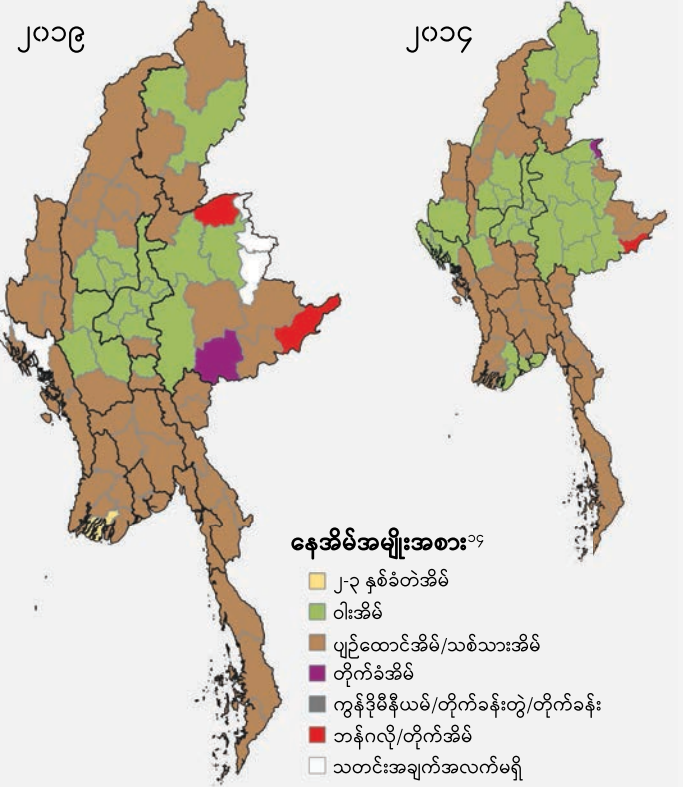
၂၀၁၉ ခုနှစ်၌ ပျဉ်ထောင်အိမ်/သစ်သားအိမ်များနှင့် ဝါးအိမ်များသည် တစ်နိုင်လုံးရှိ ခရိုင်များ၏ ၉၃% တွင် အသုံးအများဆုံး အိမ်ရာအမျိုးအစားအဖြစ် ဆက်လက်တည်ရှိ နေသည်။ အပူပိုင်းဇုန် (မကွေး၊ စစ်ကိုင်း၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး) နှင့် ရှမ်းပြည်နယ် တို့တွင် ဝါးအိမ်အရေအတွက် ပိုမိုများပြားပြီး ပျဉ်ထောင်အိမ်/ သစ်သားအိမ်များကိုမူ ကျန်ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၌ ပိုမိုအသုံးပြုကြသည်။ အရည်အသွေး အညံ့ဆုံး အိမ်ရာအမျိုးအစားဖြစ်သည့် တံအိမ်များကို ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတွင် အများအပြား တွေ့ရှိရပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ယင်းဒေသ၌ ခန့်မှန်းချေအားဖြင့် အိမ်ထောင်စု ၀.၂ သန်းခန့်သည် ၂ နှစ်မှ ၃ နှစ်အထိသာ ကြာရှည်ခံအောင် ဆောက်ထားကြသည့် တံအိမ်များတွင် (ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၁၃%) နေထိုင်ကြသည်။ ၎င်းသည် ၂၀၁၄ ခုနှစ်အတွင်း တံအိမ်များတွင်နေထိုင်သော အိမ်ထောင်စုအရေအတွက်၏ နှစ်ဆနီးပါးဖြစ်သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ ရန်ကုန်(တောင်ပိုင်း) ခရိုင်ရှိ ကိုကိုးကျွန်းမြို့နယ်၊ လပွတ္တာနှင့် ဖျာပုံခရိုင်ရှိ ဘိုကလေးမြို့နယ်၊ ဖျာပုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ကျွန်းမြို့နယ်တို့သည် အခြားခရိုင်များထက် တံအိမ်အသုံးပြုမှု ဆက်လက်မြင့်မားလျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

ဘန်ဂလို/ တိုက်အိမ်များ၊ ကွန်ဒိုမီနီယမ်/ တိုက်ခန်းတွဲ/ တိုက်ခန်း နှင့် တိုက်ခံအိမ်များ အရေအတွက်သည် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် အားလုံးတွင် တိုးတက်လာသော်လည်း ၎င်းတို့ကို ခရိုင် ၄ ခုတွင်သာ အဓိက တွေ့ရှိရသည် (ရန်ကုန် (အနောက်ပိုင်း) ၊ ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ လင်းခေး၊ တာချီလိတ်နှင့် မူဆယ်ခရိုင်)။ အထူးသဖြင့် လင်းခေး နှင့် မူဆယ်ခရိုင်များ၌ ၂၀၁၄ မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း ဝါးအိမ်များမှ တိုက်ခံအိမ်များ၊ ဘန်ဂလို/ တိုက်အိမ်များ ကို ပိုသုံးကာ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာခဲ့သည်။

ဆောက်လုပ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ အုတ်ကြွပ်/အုတ်/ကွန်ကရစ် နှင့် သွပ်ကို အကောင်းဆုံး ပစ္စည်းများ အဖြစ် သတ်မှတ်ထားပြီး ၎င်းတို့ဆောက်တွင် သစ်သားရှိသည်။ ပျဉ်ထောင်အိမ်များသည် ၂၅ နှစ် သို့မဟုတ် ထို့ထက်ပို၍ ကြာရှည်ခံကာ ဝါးအိမ်များသည် ၂ နှစ်မှ ၅ နှစ်အတွင်း^{၃၃} မကြာခဏ အစားထိုးရန် လိုအပ်သည်။ သို့သော်လည်း သစ်သား နှင့်ဝါးများသည် ရိုးရာအစဉ်အလာအရ တည်ဆောက်ရေး နည်းပညာများ၌ အသုံးပြုကြသည့် မိမိတို့ ဒေသတွင်း၌ ရရှိနိုင်သောပစ္စည်းများ ဖြစ်သည်။ သစ်သားအိမ်နှင့် ဝါးအိမ်ဆောက်လုပ်မှု နှစ်ခုစလုံးသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အသုံးများသော ချက်ပြုတ်နည်းများကြောင့် (ဥပမာ ထင်းမီးသုံး၍ ချက်ပြုတ်ခြင်းကြောင့်) မီးလောင် လွယ်သည့်အပြင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်လေ့ရှိသော ဒေသများ၌ လေပြင်းနှင့် ရေလွှမ်းမိုးမှုတို့ကြောင့်လည်း ပျက်စီးလွယ်လျက်ရှိသည်။ ပထဝီဝင်တည်နေရာသည်လည်း အဓိက အခန်းကဏ္ဍ တစ်ခုအဖြစ် ပါဝင်သည်။ သို့ရာတွင် သစ်သားအဆောက်အအုံများသည် ငလျင်လှုပ်သည့်အခါ ကောင်းစွာ ခံနိုင်ရည်ရှိသော်လည်း ဤအန္တရာယ်ကို^{၃၅} သီးခြား ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း မရှိဘဲ တည်ဆောက်ထားသော အင်္ဂတေနှင့် ကွန်ကရစ် အဆောက်အအုံများသည် ယခင် ငလျင်လှုပ်ခတ်သည့် အချိန်များတွင် ဆိုးရွားစွာ ထိခိုက်ခဲ့ကြသည်။

အိမ်အမိုးအမျိုးအစား

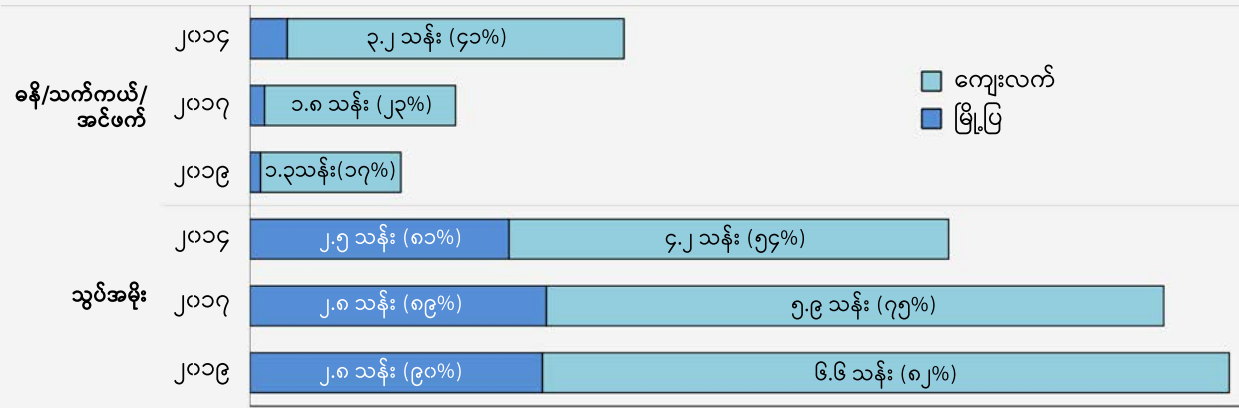
အိမ်ထောင်စု အများအပြားသည် အထူးသဖြင့် ကျေးလက်ဒေသများတွင် ၂၀၁၄ မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း ပိုမိုခိုင်ခံ့သော အမိုးအကာ ပစ္စည်းများကို ပြောင်းလဲအသုံးပြုလာကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကာလရှည် မိုးသည်းထန်မှုနှင့် အချို့နေရာများ၌ လေပြင်းတိုက်ခတ်မှုအန္တရာယ်ကြောင့် အိမ်အမိုး၏အရည်အသွေးမှာ အရေးအလွန်ကြီးသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် တစ်နိုင်လုံးရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၈၄% သည် သွပ်အမိုးများ အသုံးပြုခဲ့ကြပြီး ယင်းမှာ ၂၀၁၄ ခုနှစ် နှင့် ယှဉ်လျှင် ၂၃% တိုးလာခြင်းဖြစ်သည်။ ကာကွယ်နိုင်မှုနည်းပါးသော ဓနိ၊ သက်ကယ်နှင့် အင်ဖက် အမိုးပြုလုပ် သုံးစွဲမှု ၂၅% လျော့နည်းသွားခြင်းနှင့်အတူ အိမ်ထောင်စု ၂၈%ခန့် မှ သွပ်အမိုးများအား အသုံးပြုလာခြင်းသည် ကျေးလက်ဒေသများတွင် ပြောင်းလဲမှုကြီးကြီးမားမား ဖြစ်စေသည်။ အကြီးမားဆုံး တိုးတက်မှုကို ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တို့တွင် တွေ့ရပြီး ၎င်းဒေသများ၌ အိမ်ထောင်စု အများအပြားသည် ဓနိ/သက်ကယ်/အင်ဖက်အမိုးမှ သွပ်အမိုးများသို့ ပြောင်းလဲ အသုံးပြုလာကြသည်။ အမိုးအကာအတွက် ဓနိ/သက်ကယ်/အင်ဖက်တို့ကို ဧရာဝတီတိုင်း ဒေသကြီးရှိ (လပွတ္တာနှင့် ဖျာပုံ)၊ ရခိုင်ပြည်နယ် (သံတွဲ) နှင့် တနင်္သာရီတိုင်း ဒေသကြီး (မြိတ်) စသော အချို့ ခရိုင်များ၌ တွင်ကျယ်စွာ ဆက်လက် အသုံးပြုလျက်ရှိပြီး ယင်းဒေသများရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၅၀% ကျော်၊ လူဦးရေ ၀.၅ သန်းနီးပါးသည် ဓနိ/သက်ကယ်/ အင်ဖက်အမိုးအောက်တွင် နေထိုင်ကြဆဲဖြစ်သည်။

ပုံ ၇။ ခရိုင်အလိုက် အသုံးအများဆုံး နေအိမ်အမျိုးအစား၊ ၂၀၁၄ နှင့် ၂၀၁၉ (%)

ပုံ ၈။ ခရိုင်အလိုက် အသုံးအများဆုံး အိမ်အမိုးပစ္စည်းများ၊ ၂၀၁၄ နှင့် ၂၀၁၉ (%)

^{၃၃} ၁ နှစ်သာ ကာရှည်ခံသည့် တံအိမ်သည် အသုံးများသော အိမ်ရာအမျိုးအစားများထဲတွင် မပါဝင်ပါ။
^{၃၄} UN-Habitat 2011။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကျေးလက်အိမ်များ ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခြင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များ။
^{၃၅} ကမ္ဘာ့ဘဏ်။ YCDC et al. 2020။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝဘေး အန္တရာယ်များနှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာ ထိခိုက်လွယ်မှုများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း။ အတွဲ ၁ - ရန်ကုန်မြို့၏ သဘာဝဘေး အန္တရာယ်ဆိုင်ရာ လေ့လာချက် အကျဉ်းချုပ်။

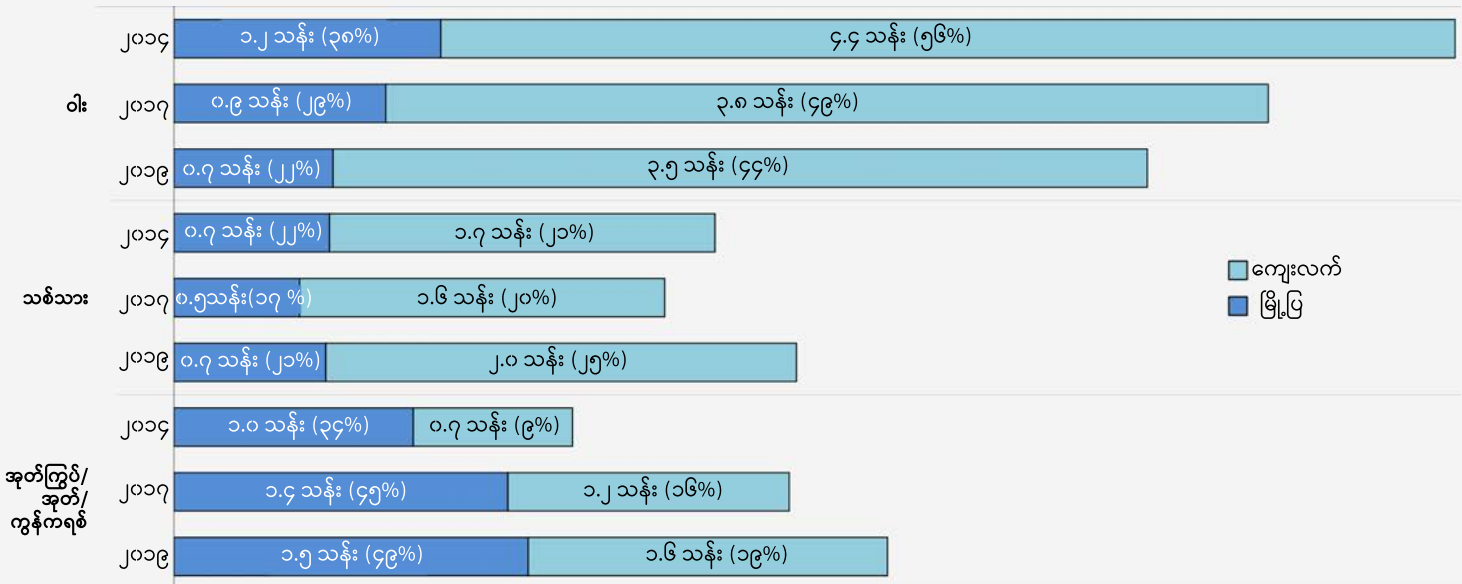

ခန့်မှန်းခြေ အိမ်ထောင်စု အရေအတွက်

ပုံ ၉။ မြို့ပြနှင့်ကျေးလက်အဆင့် ခန့်/သက်ကယ်/အင်ဖက်အမိုး နှင့် သွပ်အမိုး အသုံးပြုသော အိမ်ထောင်စုများ၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ (ခန့်မှန်းအိမ်ထောင်စု အရေအတွက်နှင့် %)

နံရံအမျိုးအစား

အုတ်ကြွပ်/အုတ်/ကွန်ကရစ် အိမ်နံရံများအသုံးပြုမှုသည် ၂၀၁၄ နှင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ်ကြားတွင် ၁၂% တိုးတက်ခဲ့ပြီး မြို့ပြနှင့်ကျေးလက်ဒေသနှစ်ခုလုံး၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများကို ထင်ဟပ်လျက်ရှိသည်။ မြို့ပြအိမ်ထောင်စု များ၏ ၁၅% သည် ကျေးလက်အိမ်ထောင်စုများ၏ ၁၁% နှင့်အတူ အုတ်ကြွပ်/အုတ်/ကွန်ကရစ်အိမ်နံရံများ ပြောင်းလဲသုံးစွဲခဲ့ကြသည်။ မြို့ပြအိမ်ထောင်စုများ၏ ထက်ဝက်နီးပါး (၄၉%) သည် အုတ်ကြွပ်/အုတ်/ကွန်ကရစ် နံရံများ ရှိပြီး ဝါးနှင့် သစ်သားနံရံများသည် ကျေးလက်အိမ်ထောင်စုများတွင် အသုံးအများဆုံးပစ္စည်းများအဖြစ် ဆက်လက်တည်ရှိနေပါသည် (ဝါးနံရံ ၄၄% နှင့် သစ်သားနံရံ ၂၅%)။

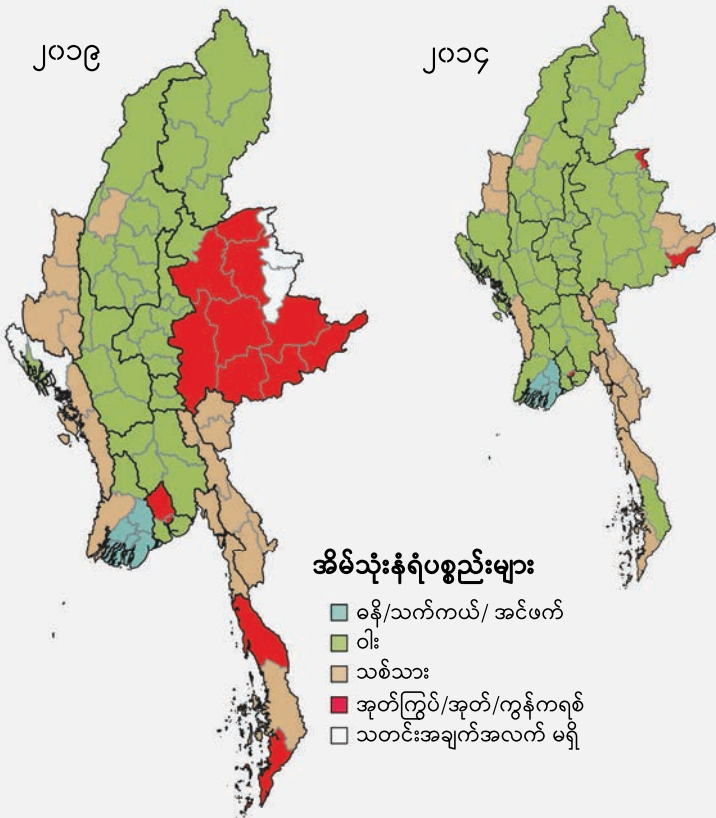
ခန့်မှန်းခြေ အိမ်ထောင်စု အရေအတွက်

ပုံ ၁၀။ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်အဆင့် ဝါး၊ သစ်သားနှင့် အုတ်ကြွပ်/အုတ်/ကွန်ကရစ် နံရံများကို အသုံးပြုသည့် အိမ်ထောင်စုများ (ခန့်မှန်းအိမ်ထောင်စုအရေအတွက်နှင့် %)

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် သစ်နှင့်ဝါးသည် နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းတွင် အသုံးအများဆုံး နံရံအကာပစ္စည်းများ အဖြစ် ကျန်ရှိနေပါသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း အထူးခြားဆုံး ပြောင်းလဲမှုများကို ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ် တို့တွင် တွေ့ရှိရပြီး ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ဝါးထရံများကို အုတ်ကြွပ်/အုတ်/ကွန်ကရစ် နံရံများဖြင့် အစားထိုး၍ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် သစ်သားနံရံများဖြင့် အစားထိုးကြသည်။ ထိုစဉ်ကတည်းကပင် ယင်းပြည်နယ် များ၌ တိုးတက်မှုများမှာ တစ်ပြေးညီ မရှိခဲ့ဘဲ ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ မူဆယ်၊ ကျောက်မဲ၊ လားရှိုး၊ မိုင်းဆတ်၊ တောင်ကြီး၊ လင်းခေးနှင့် လွိုင်လင်ခရိုင်များနှင့်အတူ ရခိုင်ပြည်နယ် အလယ်ပိုင်းရှိ ကျောက်ဖြူခရိုင်တွင် အကြီးမားဆုံး တိုးတက်မှုကို မြင်တွေ့ခဲ့ရသည်။ ရန်ကုန် (မြောက်ပိုင်း)ခရိုင်၌ အသုံးအများဆုံး နံရံအကာပစ္စည်း အဖြစ် အုတ်ကြွပ်/အုတ်/ကွန်ကရစ်နံရံများသည် ဝါးကို အစားထိုးနိုင်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး အထူးသဖြင့် လပွတ္တာ၊ မြောင်းမြ၊ မအူပင်နှင့် ဖျာပုံခရိုင်တို့တွင် အိမ်ထောင်စုအများစုသည် ခန့်/သက်ကယ်/အင်ဖက်ကို အဓိက နံရံအကာပစ္စည်းများအဖြစ် ဆက်လက်အသုံးပြုနေကြသည်။

ဆိုးကျိုး သက်ရောက်မှုများ အတူပေါင်းစုံ ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းသည် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးအတွက် အထူးပြဿနာတစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး ၎င်းဒေသသည် ပင်လယ်ရေ မျက်နှာပြင် မြင့်တက်လာခြင်း၊ ဆားငန်ရေဝင်ခြင်း၊ ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းများနှင့် ပြင်းထန်သော မိုးရွာသွန်းမှုကဲ့သို့သော ပြင်းထန်သည့် ရာသီဥတုအခြေအနေများ အပါအဝင် ကြီးမားသော ရာသီဥတု အန္တရာယ်များကို လူဦးရေအများစု ကြုံတွေ့နေရသည့် ဒေသဖြစ်သည်။ ထိုခရိုင်ဒေသများအတွင်း နာဂတ်မုန်တိုင်း၊ ဒဏ်အခံခဲ့ရဆုံး မြို့နယ်များဖြစ်သည့် လပွတ္တာ၊ ဘိုကလေး၊ ဖျာပုံ၊ မော်လမြိုင်ကျွန်း၊ မြောင်းမြ၊ ဒေးဒရုံ၊ ဝါးခယ်မနှင့် ကျိုက်လတ်မြို့နယ်များ အားလုံးသည် ရေနှင့်ဆိုင်သော မိုးလေဝသဆိုင်ရာ ဘေးအန္တရာယ်များ^{၁၆} ကို ခံစားရနိုင်ချေ အမြင့်ဆုံးဒေသများ ဖြစ်နေဆဲဖြစ်သည်။

ရာသီဥတုအန္တရာယ်၏ အကျိုးဆက်နှင့် အဓိက သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ၏ ရေရှည်

အိမ်သုံးနံရံပစ္စည်းများ

- ခေန်/သက်ကယ်/ အင်ဖက်
- ဝါး
- သစ်သား
- အုတ်ကြွပ်/အုတ်/ကွန်ကရစ်
- သတင်းအချက်အလက် မရှိ

ပုံ ၁၁။ ခရိုင်အလိုက် အသုံးအများဆုံး အိမ်သုံး နံရံပစ္စည်းများ၊ ၂၀၁၄ နှင့် ၂၀၁၉ (%)

အခြားတစ်ဖက်တွင် သစ်သားနှင့် အုတ်ကြွပ်/အုတ်/ကွန်ကရစ်ကြမ်းခင်းများကို တပ်ဆင်ရာတွင် ကုန်ကျစရိတ်ပိုများသော်လည်း သန့်ရှင်းရေးနှင့် ပြင်ဆင်ထိန်းသိမ်းရာ၌ အချိန်ပိုသက်သာပါသည်။ ထိုမျှမက ဖုန်မှုန့်/မြေသားကြမ်းခင်းများတွင် တွေ့ရှိရသည့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အန္တရာယ်အချို့ကိုလည်း ဟန့်တားပေးထားသည်။

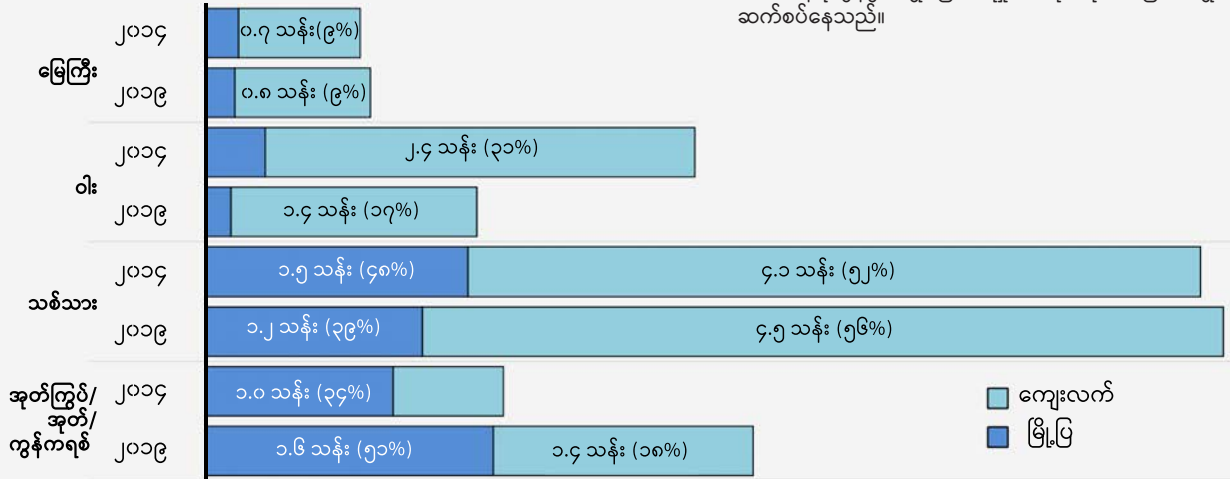
မြို့ပြနှင့်ကျေးလက်ဒေသများတွင် အသုံးပြုသော ကြမ်းခင်းအမျိုးအစားများတွင် ထင်ရှားသော ကွာခြားချက်များ ရှိသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် စာရင်းအရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့ပြအိမ်ထောင်စု ထက်ဝက်ကျော်သည် အုတ်ကြွပ် / အုတ်/ကွန်ကရစ် ကြမ်းခင်း ရှိကြပြီး ကျေးလက်ဒေသများ၏ ထက်ဝက်ကျော်က သစ်သားကြမ်းခင်းများ အသုံးပြုကြသည်။ ကျေးလက်ဒေသများတွင် အုတ်ကြွပ် / အုတ်/ကွန်ကရစ်နှင့် ဝါးကြမ်းခင်းများကို အသုံးပြုမှု တူညီကြပြီး (၁၈% နှင့် ၁၇%) ကျေးလက်အိမ်ထောင်စုများ၏ ၉% မှာ မြေသားကြမ်းခင်းများ ရှိကြသည်။

မြို့ပြကြည့်လျှင် ၂၀၁၉ ခုနှစ်၌ သစ်သားသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အိမ်ထောင်စုထက်ဝက် အသုံးပြုသော အသုံးအများဆုံး ကြမ်းခင်းပစ္စည်းအဖြစ် ဆက်လက်ရှိနေပါသည် (၅၁%၊ ခန့်မှန်းခြေ လူ ၂၆ သန်း)။ ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် ၂၀၁၄ နှင့်တူညီနေသော်လည်း ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် သစ်သားကြမ်းခင်းအသုံးပြုသည့် အိမ်ထောင်စု ၀.၁ သန်း ထပ်မံရှိလာခဲ့သည်။ ခရိုင်အချို့ ၌ တိုးတက်မှုများရှိခဲ့ပြီး စစ်တွေခရိုင် (ရခိုင်ပြည်နယ်) နှင့် ပူတာအိုခရိုင် (ကချင်ပြည်နယ်) တို့တွင် သိသိသာသာတိုးတက်၍ ယင်းဒေသများတွင် သစ်သားကြမ်းခင်းများသည် အသုံးအများဆုံး ကြမ်းခင်းပစ္စည်းအဖြစ် ဝါးအသုံးပြုမှုကို အစားထိုးခဲ့သည်။ အိမ်ထောင်စုများ၏ လေးပုံတစ်ပုံ ကျော် (၂၇%) သည် အုတ်ကြွပ် / အုတ်/ကွန်ကရစ်ကြမ်းခင်းများကို အသုံးပြုခဲ့ပြီး ၂၀၁၄ မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အထိ အသုံးပြုမှု ၁၂% တိုးလာကာ အဓိကအားဖြင့် ရန်ကုန်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ် (၄၉%) နှင့် မန္တလေး (၃၉%) မြို့ပြဒေသများ တွင် ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၄ နှင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ်ကြား၌ ပြောင်းလဲမှုမှာ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် သိသာ ထင်ရှားပြီး အဓိကအားဖြင့် မိုင်းဆတ် နှင့် လွိုင်လင်ခရိုင်များတွင် အုတ်ကြွပ် / အုတ်/ကွန်ကရစ်များကို အသုံးအများဆုံး ကြမ်းခင်းအဖြစ် ဝါးများနေရာတွင် အစားထိုး အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ကချင်ပြည်နယ် မြစ်ကြီးနား ခရိုင်၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး ပြင်ဦးလွင်နှင့် မိတ္ထီလာခရိုင်တို့တွင် အသုံးအများဆုံး ကြမ်းခင်းအမျိုးအစားကို သစ်သားကြမ်းခင်းမှ အုတ်ကြွပ် / အုတ်/ကွန်ကရစ် ကြမ်းခင်းသို့ အဆင့်မြှင့်တင်ခဲ့သည်။ သိသာထင်ရှားသော တိုးတက်မှုမှာ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး ကျောက်ဆည်ခရိုင်တွင် ဖြစ်ကာ ယင်းဒေသတွင် ဝါးကြမ်းခင်းများအား အုတ်ကြွပ် / အုတ်/ကွန်ကရစ်ကြမ်းခင်းများဖြင့် အစားထိုးအသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

၂၀၁၄ မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ အိမ်ထောင်စုများတွင် ဝါးကြမ်းခင်း အသုံးပြုမှုသည် ၁၂% ခန့် (အိမ်ထောင်စု ခန့်မှန်းခြေ ၁.၂ သန်းခန့်) ကျဆင်းသွားသော်လည်း ဖုန်မှုန့်/မြေသားကြမ်းခင်း အသုံးပြုမှုမှာ မပြောင်းလဲသေးပေ။ အဓိကအားဖြင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး မြင်းခြံခရိုင်၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး မုံရွာနှင့် စစ်ကိုင်းခရိုင်တို့တွင် ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း ဖုန်မှုန့်/မြေသားကြမ်းခင်း အသုံးပြုမှုကို ဆက်လက် တွေ့ရှိရကာ မကွေးတိုင်း ဒေသကြီး၌ ဝါးကြမ်းခင်းအသုံးပြုမှု မြင့်မားဆဲဖြစ်သည်။ သိသာထင်ရှားသော ဆုတ်ယုတ်မှုများကို မကွေးတိုင်းဒေသကြီး ပခုက္ကူခရိုင်တွင် တွေ့ရှိရကာ ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း အုတ်ကြွပ်/အုတ်/ကွန်ကရစ်ကြမ်းခင်း အသုံးပြုမှု ၁၇% (အိမ်ထောင်စု ၀.၀၃ သန်းခန့်) တိုးလာသော်လည်း မြေသားကြမ်းခင်းအသုံးပြုမှုမှာ ၉% (ခန့်မှန်းခြေ အိမ်ထောင်စု ၀.၀၁ သန်းခန့်) တိုးလျက်ရှိသည်။ ဤသည်မှာ ဒေသတွင်း၌ ဝါး မရရှိနိုင်သည့် အပြင် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် ပြုပြင်ရေးစရိတ်များကို မတတ်နိုင်သည့် အချက်နှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိ ရုံသာမက ၂၀၁၄-၂၀၁၉ ကာလအတွင်း ရေကြီးမှုနှင့် ဆက်စပ်သော နေရပ်စွန့်ခွာ ရွှေ့ပြောင်းရမှု^{၁၉} သို့မဟုတ် ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခြင်းတို့နှင့်လည်း ဆက်စပ်နေသည်။

ကြမ်းခင်းအမျိုးအစား

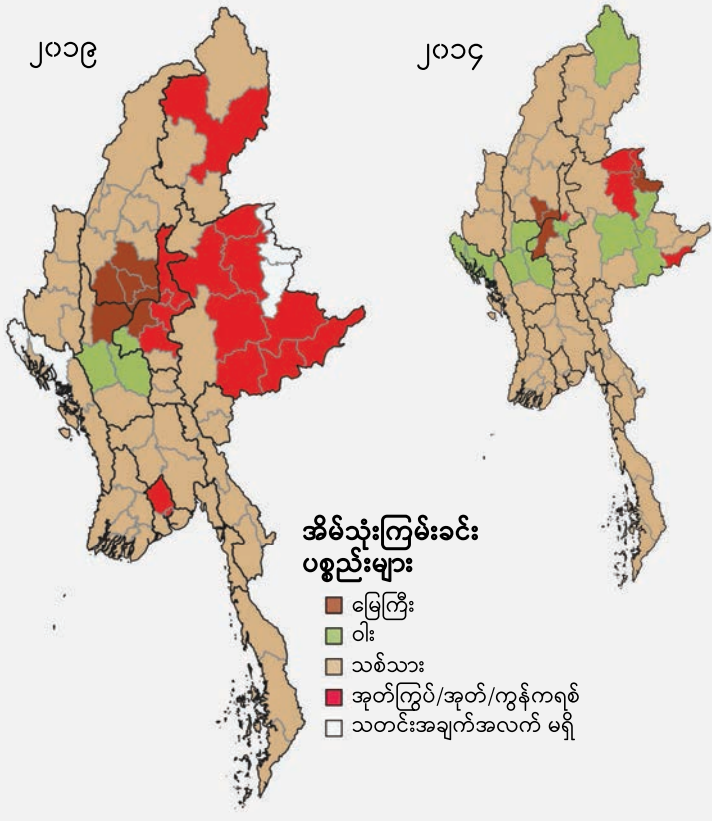
ကြမ်းခင်းပစ္စည်းများ၏ အရည်အသွေးသည် ဆင်းရဲမွဲတေမှု၏ ယေဘုယျ အညွှန်းကိန်း တစ်ခုဖြစ်သည်။ အရည်အသွေးညံ့ဖျင်းသော ကြမ်းခင်းသည် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခံနိုင်ရည် ကင်းမဲ့မှုမက အများအားဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေသည့် အခြားအရေးပါသော ပိုင်ဆိုင်မှုများ မရှိခြင်းကို ဖော်ညွှန်းနေသည်။ ဖုန်မှုန့်/မြေသားကြမ်းခင်းများသည် ဘေးကင်းမှု အနည်းဆုံးဖြစ်ကာ ဝမ်းပျက် ဝမ်းလျှော၊ အရေပြားနှင့် အသက်ရှူလမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ ရောဂါများကို ဖြစ်စေနိုင်သည့် ညစ်ညမ်းမှုများ မြင့်မားလျက်ရှိပြီး တစ်နည်းအားဖြင့် အာဟာရချို့တဲ့မှု ဖြစ်စေရန် ပံ့ပိုးလျက်ရှိသည်။ ဖုန်မှုန့်/မြေသားကြမ်းခင်းကို သန့်ရှင်းပြီး ကောင်းမွန်သော အခြေအနေဖြစ်အောင် ထားရှိနိုင်ရန် အိမ်တွင်းနေထိုင်သူအများအတွက် အချိန်ပိုမိုလိုအပ်ပါသည်။ ဖုန်မှုန့် ကြမ်းခင်း များကို ကွန်ကရစ်ဖြင့် အစားထိုးခြင်းသည် ဝမ်းရောဂါဖြစ်ပွားခြင်းနှင့် ဆေးကုသရေး အသုံးစရိတ်များကို လျော့နည်းသွားစေကြောင်း ပြသနေပြီး အမျိုးသမီးအိမ်ထောင်စုဝင်များကို ကြမ်းခင်းသန့်ရှင်းရေးလုပ်ချိန် တစ်ပတ်လျှင် ၆ နာရီမှ တစ်နာရီအထိ^{၁၇} လျော့ချပေး၍ အားလပ်ချိန်များ ရရှိစေနိုင်သည်။

ခန့်မှန်းခြေ အိမ်ထောင်စု အရေအတွက်

ပုံ ၁၂။ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်အဆင့် အသုံးအများဆုံး အိမ်သုံးကြမ်းခင်းပစ္စည်းများ၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ (%)။

^{၁၇} Ibid
^{၁၈} LIFT နှင့် ဆက်သွယ်၍။
^{၁၉} ၂၀၁၇ ခုနှစ် ရေကြီးရေလျှံမှုအတွင်း မကွေးတိုင်းဒေသကြီး ပခုက္ကူ၊ ရေစကြိုနှင့် ရေနံချောင်းမြို့နယ်များသည် ဆိုးရွားစွာ ထိခိုက်ခဲ့ပြီး မြို့နယ် ၁၂ မြို့နယ်တွင် လူ ၉၂,၀၀၀ ကျော်သည် ယာယီ နေရာရွှေ့ပြောင်းခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ <https://reliefweb.int/report/myanmar/myanmar-humanitarian-update-no-2-monsoon-season-floods-27-july-2017>

အိမ်သုံးကြမ်းခင်း ပစ္စည်းများ

- မြေကြီး
- ဝါး
- သစ်သား
- အုတ်ကြွပ်/အုတ်/ကွန်ကရစ်
- သတင်းအချက်အလက် မရှိ

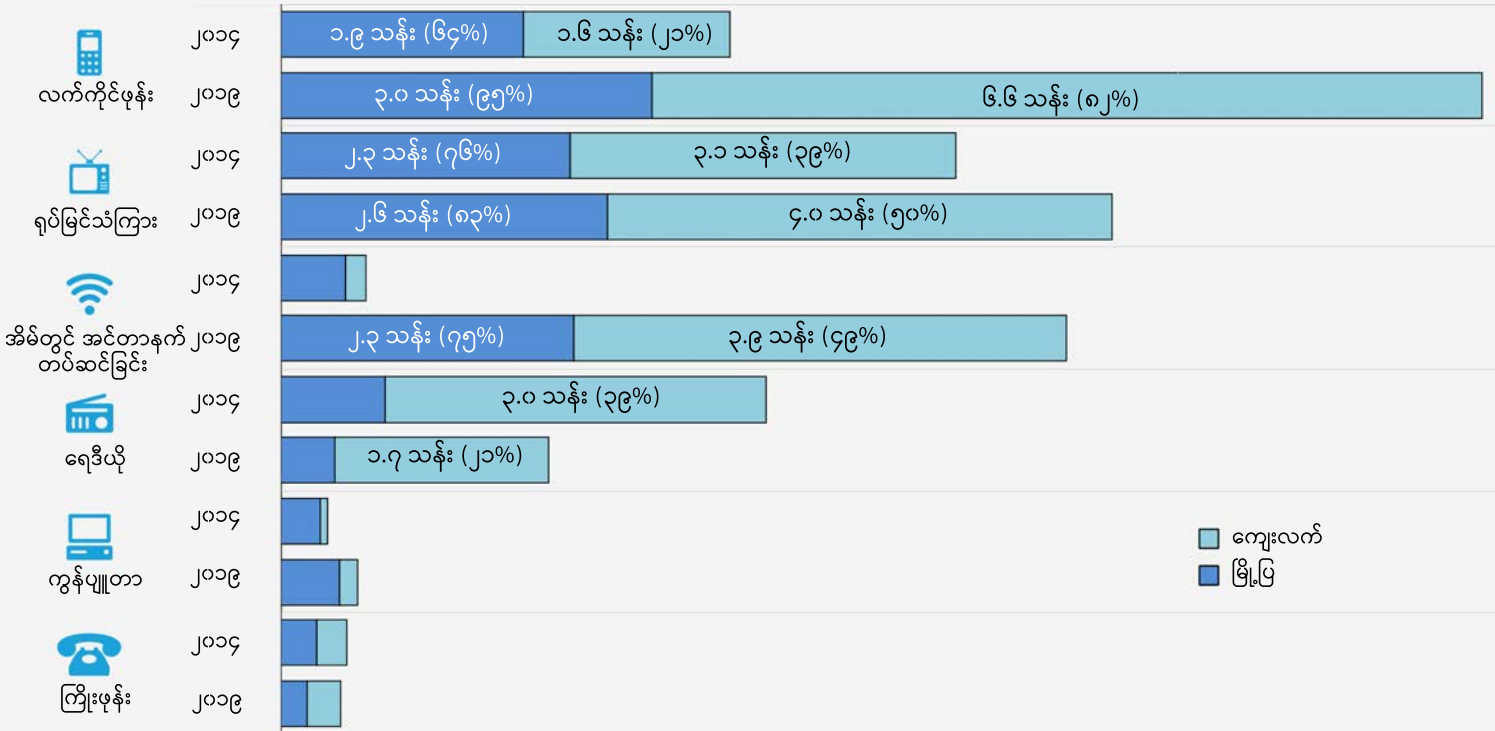
ပုံ ၁၃။ ခရိုင်အလိုက် အသုံးအများဆုံး အိမ်သုံးကြမ်းခင်းပစ္စည်းများ၊ ၂၀၁၄ နှင့် ၂၀၁၉ (%)

အိမ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ

ဆက်သွယ်ရေးနှင့် သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ

တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၈၆% အထိ မိုဘိုင်းလ်ဖုန်းများ ရောက်ရှိမှုနှင့် အတူ အိမ်ထောင်စုများ၏ မိုဘိုင်းလ်ဖုန်းနှင့် အိမ်သုံးအင်တာနက် ပိုင်ဆိုင်မှုသည် ၂၀၁၄ မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း လွန်စွာ တိုးတက်လာခဲ့သည် (၅၃% နှင့် ၅၀% အသီးသီး တိုးတက်လာ)။ လူနေမှုအဆင့်များ မြင့်မား တိုးတက်လာမှု၊ ပိုမိုတတ်နိုင် လက်လှမ်းမီနိုင်သော ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ ရွေးချယ်စရာများ ရှိလာမှုတို့ကြောင့် ကြိုးဖုန်းနှင့် ရေဒီယိုအသုံးပြုမှု သိသိသာသာ ကျဆင်းလာသည်။ ဤကာလအတွင်း ICT နှင့် တယ်လီဖုန်းဆက်သွယ်ရေး အသုံးပြုမှု ဖွံ့ဖြိုးလာခြင်းသည် မိုဘိုင်းဖုန်း လွှမ်းခြုံမှု တိုးတက်လာခြင်းနှင့် ၁၅၀၀ ကျပ်ဖြင့် ဝယ်ယူနိုင်သည့် ဆင်းမိကတ်များ၏ ကုန်ကျစရိတ် သိသိသာသာ လျော့ကျလာခြင်း၊ 3G/4G ကွန်ရက်များကို အသုံးပြု၍ အင်တာနက် ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ အသုံးပြုနိုင်ခြင်းများကြောင့်ဟု မှတ်ယူနိုင်သည်။

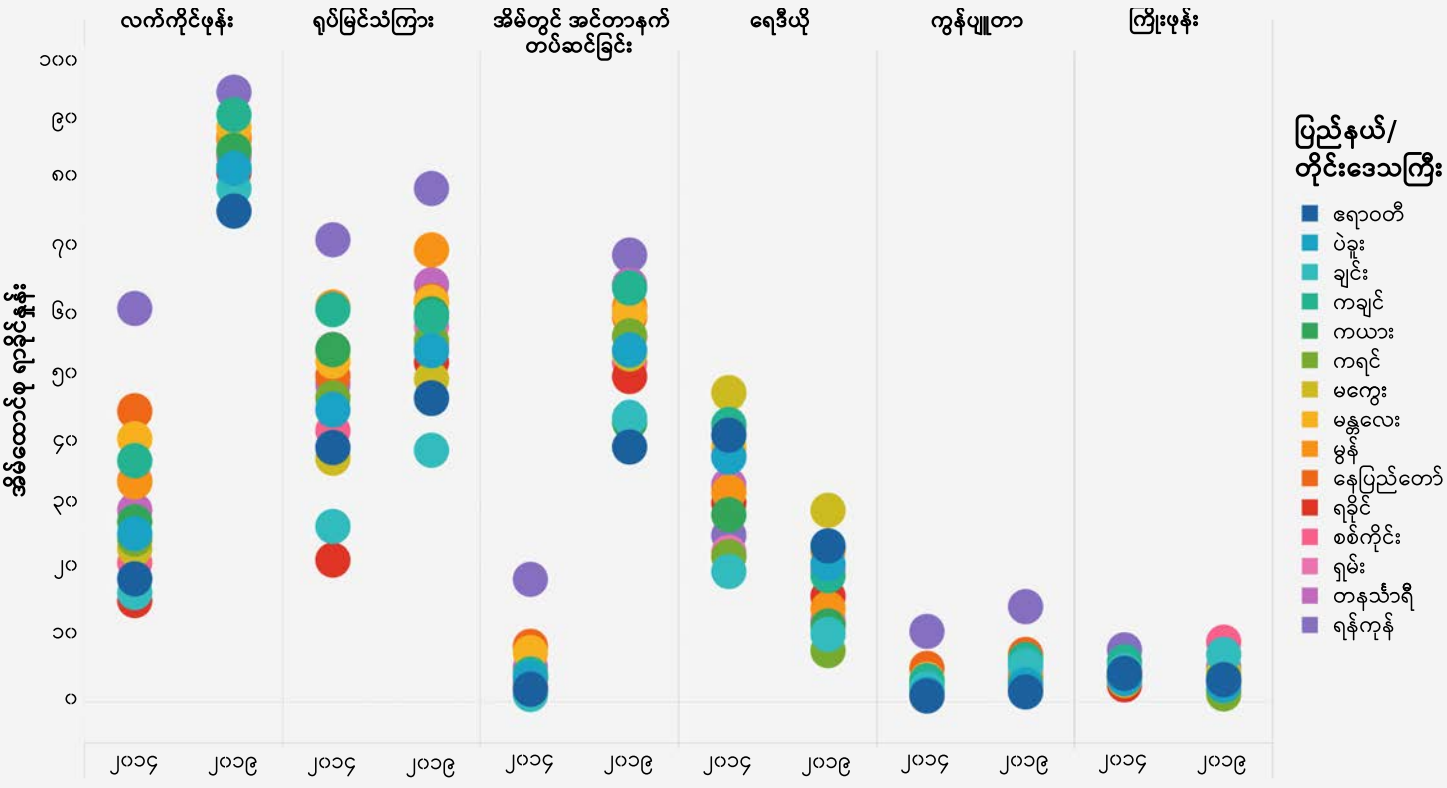
ICT နှင့် အခြားသော ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာများ အသုံးပြုမှုသည် တစ်နိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာပြီး ကျေးလက်ဒေသများတွင် အများဆုံး တိုးတက်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ကျေးလက်ဒေသများ၌ မိုဘိုင်းလ်ဖုန်းပိုင်ဆိုင်မှု ၆၁% တိုးလာခဲ့ပြီး မြို့ပြတွင် ၃၁% တိုးလာခဲ့သည်။ ယခင် က သတင်းအချက်အလက်များ ရယူရာ၌ အဓိကျသော ရေဒီယိုများသုံးစွဲမှုသည် အိမ်ထောင်စုများတွင် သိသာစွာ လျော့ကျသွားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ရေဒီယို များ သုံးစွဲမှုမှာ တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၃၆ %မှ ၁၉ %သို့ ကျဆင်းသွား သော်လည်း ကျေးလက်ဒေသများတွင် အသုံးပြုမှု ဆက်လက်မြင့်မားလျက်ရှိနေသေး သည် (မြို့ပြရှိ ၁၄ % နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ကျေးလက်တွင် ၂၁%)။ ကွန်ပျူတာ ပိုင်ဆိုင် မှုသည် ပို၍ အကန့်အသတ် ရှိနေသည်။ မြို့ပြစီးပွားရေးလုပ်ငန်းအများအပြားတွင် အသုံးပြု နေသော်လည်း ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် မြို့ပြအိမ်ထောင်စုများ၏ ၁၅% ခန့်သာ ၎င်းတို့၏ကွန်ပျူတာများကိုပိုင်ဆိုင်ကြသည် (အိမ်ထောင်စု ၀.၅ သန်း) ။ ကျေးလက် အိမ်ထောင်စုများတွင်မူ ကွန်ပျူတာများ မရှိသလောက် ပင်ဖြစ်သည် (အိမ်ထောင်စု ၀.၇% သို့မဟုတ် ၀.၁ သန်း)။

ခန့်မှန်းခြေ အိမ်ထောင်စု အရေအတွက်

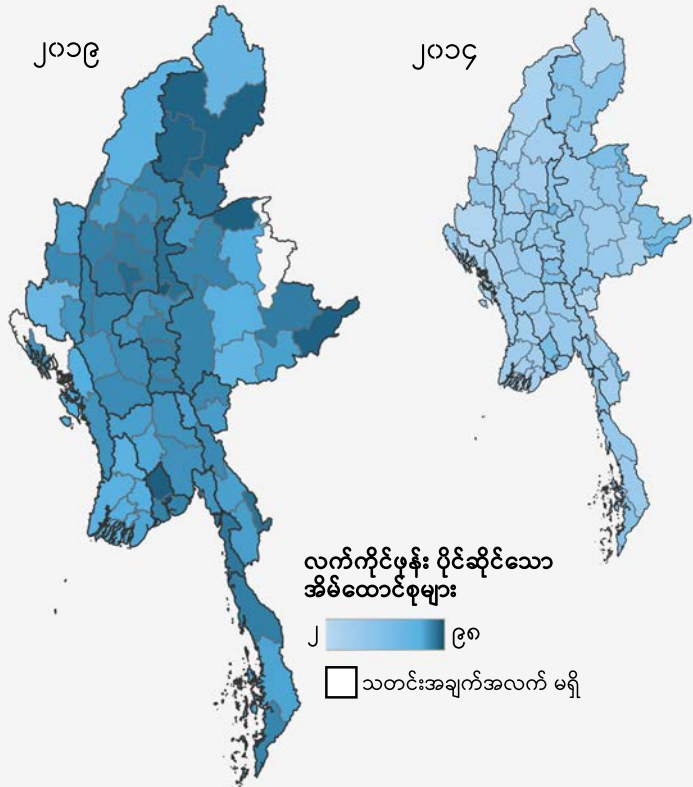
ပုံ ၁၄။ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်အိမ်ထောင်စုများ၏ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ ပိုင်ဆိုင်မှု၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ (%)

မည်သို့ပင် ဖြစ်စေကာမူ အိမ်ထောင်စုတစ်သန်းသည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းတွင် ဆက်သွယ်ရေးနှင့် သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ လုံးဝပိုင်ဆိုင်ခြင်း မရှိပေ (စုစုပေါင်းအိမ်ထောင်စုများ၏ ၉%)။ ထိုသို့မရှိခြင်းမှာ မြို့ပြလူဦးရေ ၂.၆% နှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် အများစုမှာ ကျေးလက်ဒေသများမှ (၁၂%) ဖြစ်သည်။ ချင်းပြည်နယ် ရှိ မတူပီခရိုင်သည် ဆက်သွယ်ရေးနှင့် သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ လုံးဝမရှိသော အိမ်ထောင်စုများတွင် အမြင့်ဆုံးဆုံးနှုန်း ဖြစ်သည် (၃၀% သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စု ၅,၆၁၇)။ ၂၀၂၀ ခုနှစ် အစောပိုင်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် COVID-၁၉ ကူးစက်ရောဂါ စတင်ဖြစ်ပွားလာချိန်တွင် အဆိုပါအိမ်ထောင်စုများသည် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြန့်ဝေပေး နေသည့် ကာကွယ်ရေးနှင့် ပညာပေးရေးဆိုင်ရာ အွန်လိုင်းပစ္စည်းများကို ချက်ချင်း လက်လှမ်းမီ နိုင်ခြင်း မရှိပေ (ကျေးလက်တွင် ၁.၀ သန်းနှင့် မြို့ပြတွင် ၀.၈၈ သန်း)။ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် အိမ်ထောင်စု အနည်းငယ်တွင် သာ စာရင်းပြုစုထားသော စက်ပစ္စည်းများ အားလုံး ရှိနေကြောင်း (အိမ်ထောင်စု ၃၃,၄၈၈ ဝန်းကျင် သို့မဟုတ် ၀.၃%) သိရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ ရန်ကုန် (အနောက်ပိုင်းခရိုင်)၌ အများစုဖြစ်ပြီး (၂.၇% သို့မဟုတ် ၅,၂၁၆ အိမ်ထောင်စု) နှင့် အခြားခရိုင်များတွင် အရေအတွက်အားဖြင့် (၁%) အောက်သာရှိသည်။

ပုံ ၁၅။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အိမ်ထောင်စုများ၏ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ (%)

၂၀၁၉ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းတွင် တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၈၆%တွင် မိုဘိုင်းလ်ဖုန်း ရှိကြပြီး ခရိုင်အားလုံးတွင် မိုဘိုင်းလ်ဖုန်း ပိုင်ဆိုင်သော အိမ်ထောင်စု ၆၀% အထက်ရှိသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်မှ ၅ နှစ်တာ ကာလအတွင်း အိမ်ထောင်စုများ၏ မိုဘိုင်းလ်ဖုန်းပိုင်ဆိုင်မှုများသည် ၅၁% ခန့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်တိုးလာခဲ့ပြီး ကျေးလက်ဒေသများတွင် ၆၁% နှင့် မြို့ပြဒေသများတွင် ၃၁% ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၉ နှစ်ကုန်တွင် ကျေးလက်အိမ်ထောင်စု များ၏ ၈၂% နှင့် မြို့ပြအိမ်ထောင်စုများ၏ ၉၅% သည် မိုဘိုင်းလ်ဖုန်း ပိုင်ဆိုင်လာကြသည်။ ယင်းကို အိမ်ထောင်စုများ၏ ၃၃% သာ မိုဘိုင်းလ်ဖုန်းများ ပိုင်ဆိုင်သော ၂၀၁၄ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ထားကာ (ကျေးလက် ဒေသမှ ၂၁% နှင့် မြို့ပြအိမ်ထောင်စု ၆၄%) ထိုအချိန်က မိုဘိုင်းလ်ဖုန်းပိုင်ဆိုင်မှု မြင့်မားသော ရန်ကုန်၌ (၆၁%) နှင့် အခြားပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင် ပိုင်ဆိုင်မှု ၁၆-၄၅% သာရှိသည်။ ဤကဲ့သို့ ထူးခြားသော တိုးတက်မှုနှုန်းမှာပင် မြို့ပြအိမ်ထောင်စုများသည် ကျေးလက်အိမ်ထောင်စုများထက် မိုဘိုင်းလ်ဖုန်း ပိုင်ဆိုင်နိုင်ခြေ ပိုမိုများပြားနေသေးသည်။ ရန်ကုန် (အရှေ့ပိုင်း နှင့် အနောက်ပိုင်း) ခရိုင်များနှင့် မန္တလေးခရိုင်များသည် မိုဘိုင်းလ်ဖုန်း ပိုင်ဆိုင်မှု အမြင့်ဆုံးဖြစ်ကြပြီး ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ၇၀% အထက်နှင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ၉၅% အထက် ရှိကြသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း ဖုန်းပိုင်ဆိုင်နိုင်မှု အနိမ့်ဆုံးအဆင့်မှာ ရှမ်းပြည်နယ် (လင်းခေး)၊ ကချင်ပြည်နယ် (ပူတာအို)နှင့် ချင်းပြည်နယ်(မတူပီ)ခရိုင်တို့ ဖြစ်သည်။

ပုံ ၁၆။ ခရိုင်အလိုက် မိုဘိုင်းလ်ဖုန်းပိုင်ဆိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုများ၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ (%)

ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာပိုင်ဆိုင်မှုများ တိုးတက်လာမှု၏ တစ်ခြား သိသာထင်ရှားသော နယ်ပယ်မှာ နေအိမ်၌ အင်တာနက် ကို ကြိုးဖုန်း သို့မဟုတ် မိုဘိုင်းဖုန်းဆက် မှုမှတစ်ဆင့် ရရှိမှုဖြစ်သည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် တစ်နိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာဖြင့် ခရိုင် ၉ ခုမှလွဲ၍ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၄၀% သည် နေအိမ်တွင် အင်တာနက် အသုံးပြုနိုင်ကြသည်။ ယင်းတို့အနက် အိမ်ထောင်စု ၈၀% ကျော် နေအိမ်တွင် အင်တာနက် သုံးစွဲနိုင်ကြသည့် ရှမ်းပြည်နယ် (တာချီလိတ်ခရိုင်)၊ ရန်ကုန်(အရှေ့ပိုင်းခရိုင်)နှင့် မန္တလေး(မန္တလေးခရိုင်)တို့သည် သုံးစွဲနိုင်မှု အမြင့်ဆုံးဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် ခရိုင် ၁ ခု မှလွဲ၍ (ရန်ကုန်အနောက်ပိုင်း - အိမ်ထောင်စုများ၏ ၄၃%) ခရိုင်အားလုံး၌ အင်တာနက် သုံးစွဲမှုနှုန်း ၂၅% အောက်နည်းသော ၂၀၁၄ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ နေအိမ်တွင် အင်တာနက် အသုံးပြုမှု အနိမ့်ဆုံးမှာ ချင်းပြည်နယ် (မတူပီနှင့် ဟားခါးခရိုင်)၊ ရှမ်းပြည်နယ် (ကျိုင်းတုံခရိုင်)၊ ရန်ကုန် (တောင်ပိုင်းခရိုင်)၊ ကယားပြည်နယ် (ဘောလခဲ ခရိုင်)၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး (မြောင်းမြ၊ လပွတ္တာနှင့် ပုသိမ်ခရိုင်) နှင့် ကချင် (ပူတာအိုခရိုင်)တို့ဖြစ်ကြပြီး ယင်းဒေသများ၌ နေအိမ်တွင် အင်တာနက်အသုံးပြုနိုင်သော အိမ်ထောင်စု ၃၈% အောက်သာရှိသည်။

သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ

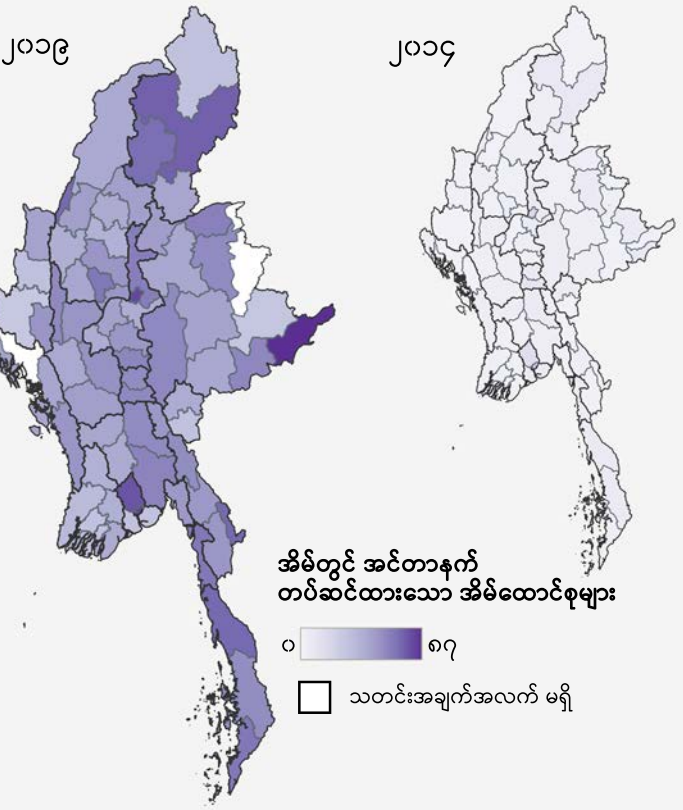
၂၀၁၉ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ ထက်ဝက်ကျော်သည် မော်တော်ဆိုင်ကယ်/ လျှပ်စစ်စက်ဘီး/သုံးဘီးကား (၅၉%) ပိုင်ဆိုင်သည်။ ပိုင်ဆိုင်မှုနှုန်းထားများသည် မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်ဒေသများတွင် မတိမ်းမယိမ်းတူညီသော်လည်း (၅၈% နှင့် ၆၀% အသီးသီး) ကျေးလက်အိမ်ထောင်စုများ များပြားခြင်းကြောင့် မြို့ပြဒေသရှိ အိမ်ထောင်စုများ(၀.၈ သန်း) နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ဤသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးစနစ်ကို ကျေးလက် အိမ်ထောင်စုများတွင် (အိမ်ထောင်စု ၄.၈ သန်း) ပိုမိုအသုံးပြုနေကြသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ဤကိန်းဂဏန်း များသည် ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှ စတင်၍ တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် ၂၁% တိုးလာခဲ့ပြီး အများစုမှာ ကျေးလက်ဒေသတွင် (အိမ်ထောင်စုပေါင်း ၁.၉ သန်း)ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ ကာလအတွင်း ခရိုင် ၇ ခုသည် အိမ်ထောင်စုများ ပုံမှန်ပိုင်ဆိုင်ကြသော အိမ်သုံးယာဉ်ဖြစ်သည့် လှည်း (ကျွဲ၊ နွား၊ မြင်း စသဖြင့်)မှ မော်တော် ဆိုင်ကယ်/လျှပ်စစ်စက်ဘီး/သုံးဘီးကား များသို့ ပြောင်းလဲလိုက်ခြင်းဖြင့် သိသိသာသာ တိုးတက်ခဲ့သည်။ ထိုခရိုင်များမှာ ကချင်ပြည်နယ်ရှိ ပူတာအိုခရိုင်၊ မကွေးတိုင်း ဒေသကြီးရှိ ဂန့်ဂေါ၊ မကွေး၊ သရက်ခရိုင်၊ မန္တလေးတိုင်း ဒေသကြီးရှိ ရမည်းသင်းခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ကျောက်ဖြူခရိုင် နှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်း ဒေသကြီးရှိ မော်လိုက် ခရိုင်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

စက်ဘီးသည် အိမ်ထောင်စုများ ပိုင်ဆိုင်သည့် ဒုတိယ အများဆုံး ယာဉ်အမျိုးအစား ဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် ရန်ကုန်နှင့် ဧရာဝတီတိုင်း ဒေသကြီးတို့တွင် ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် မော်တော်ဆိုင်ကယ်/ လျှပ်စစ်စက်ဘီး၊ သုံးဘီးကား အသုံးအများဆုံး ဖြစ်သည့် အခြားပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ၁၃ ခုနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည်။ လူနေ သိပ်သည်းပြီး လူဦးရေ ထူထပ်များပြားသော ဤဒေသနှစ်ခုတွင် စက်ဘီးကို သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး နည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ် ရန်ကုန်တိုင်း ဒေသကြီးရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၄၇% ရာခိုင်နှုန်း (အိမ်ထောင်စု ၀.၈ သန်း) နှင့် ဧရာဝတီတိုင်း ဒေသကြီးရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၄၃% ရာခိုင်နှုန်း (အိမ်ထောင်စု ၀.၆ သန်း)က အသုံးပြုကြသည်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။ အဓိကအားဖြင့် ရန်ကုန်၏ လူဦးရေအများဆုံး ခရိုင်နှစ်ခုဖြစ်သည့် ရန်ကုန် (အရှေ့ပိုင်း)နှင့် မြောက်ပိုင်း) နှင့် ပုသိမ်ခရိုင်မှလွဲ၍ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးရှိ ခရိုင်အားလုံးတွင် သုံးစွဲကြခြင်းဖြစ်သည်။

အခြားဘက် တွင် ကား/ပစ်ကပ်/ထရပ်ကား/ဗင်န်ကား ပိုင်ဆိုင်သည့် အိမ်ထောင်စု အနည်းငယ်သာ (၈%) သာရှိပြီး ယင်းတို့အနက်မှ အများစုမှာ ရန်ကုန်တိုင်း ဒေသကြီးမှ ဖြစ်ကြသည်။ ကရင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့သည် ဤသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အမျိုးအစားပိုင်ဆိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုရာခိုင်နှုန်း အများဆုံးရှိသော ပြည်နယ်များ ဖြစ်ကြပြီး (၁၆% နှင့် ၁၅% အသီးသီး) ၎င်းတို့နောက်တွင် ရန်ကုန်တိုင်း ဒေသကြီး (၁၄%)နှင့် ကပ်လျက်ရှိသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတွင် ကား/ပစ်ကပ်/ထရပ်ကား/ဗင်န် ပိုင်ဆိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုအရေအတွက် အများဆုံး (အိမ်ထောင်စု ၀.၂၃ သန်း)ရှိပြီး ယင်းနောက်တွင် ရှမ်းပြည်နယ် (၀.၁၇ သန်း) နှင့် ကရင်ပြည်နယ် (၀.၀၅ သန်း) တို့ရှိသည်။ အဆိုပါယာဉ်များ ပိုင်ဆိုင်မှုတွင် မြို့ပြဒေသများက ကျေးလက်ဒေသများထက် ပိုများပြားကြသည် (၁၇% နှင့် ၅% အသီးသီး)။

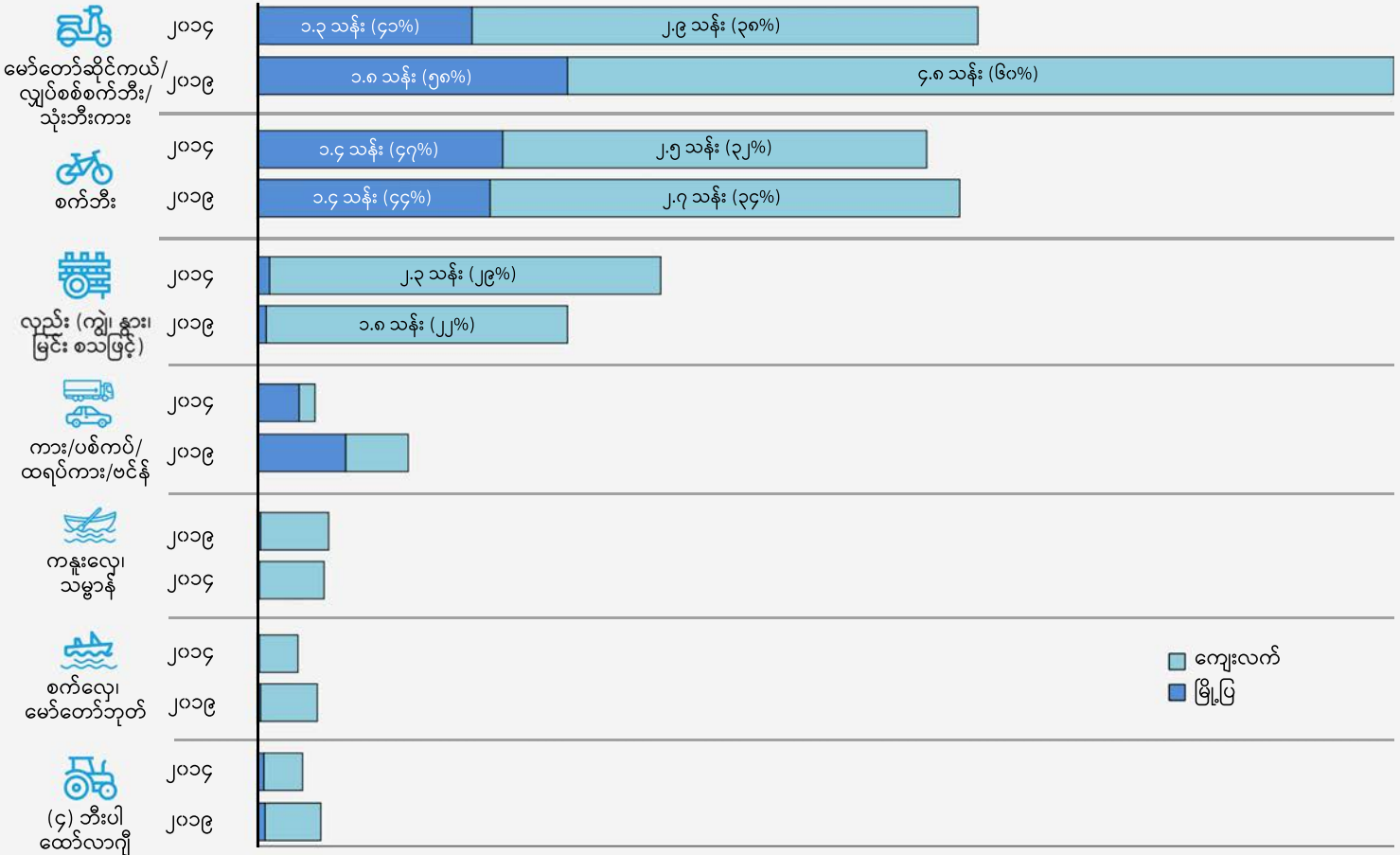
ကနူးလှေ/သဗ္ဗန်များနှင့် စက်လှေ၊မော်တော်ဘုတ်များကို မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်များ ပေါများသော ဧရာဝတီတိုင်း ဒေသကြီးအတွင်းရှိ အိမ်ထောင်စုများမှ အများအားဖြင့် ပိုင်ဆိုင်ကြသည်။ လပွတ္တာ၊ မအူပင်နှင့် ဖျာပုံခရိုင်တို့မှ အိမ်ထောင်စုများသည် တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ ခရိုင်အားလုံးအနက် ကနူးလှေ/သဗ္ဗန်များနှင့် စက်လှေ၊ မော်တော်ဘုတ် အရေအတွက် အများဆုံး ရှိကြသည်။

မကွေးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်း ဒေသကြီးတို့၌ လှည်း (ကျွဲ၊ နွား၊ မြင်း စသဖြင့်)ပိုင်ဆိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုဦးရေ အများဆုံး (၃၈% နှင့် ၃၅% အသီးသီး) ဆက်လက် ရှိနေကြသည်။ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးရှိ ကန့်ဘလူနှင့် မော်လိုက် ခရိုင် နှင့် မကွေးတိုင်းဒေသကြီးရှိ သရက်ခရိုင်တို့တွင် လှည်း (ကျွဲ၊ နွား၊ မြင်း စသဖြင့်) ပိုင်ဆိုင်သည့် အိမ်ထောင်စု ဦးရေ အများဆုံးဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း မကွေးတိုင်း ဒေသကြီးနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ် နှစ်ခုစလုံးတွင် သိသိသာသာ တိုးတက်မှု ရှိခဲ့ပြီး ယင်းဒေသများ၌ အိမ်ထောင်စု အများစု ပုံမှန်ပိုင်ဆိုင်ကြသည့် ယာဉ်များအဖြစ် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် လှည်း (ကျွဲ၊ နွား၊ မြင်း စသဖြင့်) မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် မော်တော်ဆိုင်ကယ်/ လျှပ်စစ်စက်ဘီး/သုံးဘီးကား များ သို့ ပြောင်းလဲနိုင်ခဲ့ကြသည်။

ပုံ ၁၇။ ခရိုင်အလိုက် အင်တာနက်သုံးစွဲနိုင်သော အိမ်ထောင်စုများ၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ (%)

၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် ခရိုင် ၈ ခု၌ ၁၀% ကျော်လွန်သည် မှလွဲ၍ ကွန်ပျူတာ ပိုင်ဆိုင်မှု နည်းပါးနေသေးသည်။ အများဆုံး အသုံးပြုမှုဖြစ်သည့် ရန်ကုန်(အနောက်ပိုင်း)တွင် အိမ်ထောင်စု ၃၉% မှာ ကွန်ပျူတာတစ်လုံး အနည်းဆုံး ပိုင်ဆိုင်ကြပြီး ၎င်း၏နောက်တွင် ရန်ကုန်(အရှေ့ပိုင်း)မှ ၂၁% နှင့် မန္တလေး ခရိုင် မှ ၁၆% တို့ ဖြစ် သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ ကျိုင်းတုံခရိုင်နှင့် ချင်းပြည်နယ် ဟားခါးခရိုင် တို့တွင် ကွန်ပျူတာအသုံးပြုသည့် အိမ်ထောင်စုများမှာ ၅% အောက် ရှိခဲ့ရာမှ ယခုငါးနှစ်တာကာလအတွင်း ၁၀% ကျော်အထိ တိုးတက်လာသည်။ ဧရာဝတီတိုင်း ဒေသကြီးသည် ခရိုင် ၆ ခုလုံးတွင် ကွန်ပျူတာပိုင်ဆိုင်သည့် အိမ်ထောင်စု ၂ % သို့မဟုတ် ယင်းထက်နည်းသော အိမ်ထောင်စုများဖြင့် ဆက်သွယ်ရေးအရင်းအမြစ်ကို သုံးစွဲနိုင်မှု အနည်းဆုံးဖြစ်သည်။

ခန့်မှန်းခြေ အိမ်ထောင်စု အရေအတွက်

ပုံ ၁၈။ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်အိမ်ထောင်စုများ၏ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ (%)

အလင်းရောင်အတွက်အဓိကအသုံးပြုသည့် မီးအမျိုးအစားနှင့် ချက်ပြုတ်ရာတွင် အဓိကအသုံးပြုသည့် လောင်စာအမျိုးအစား

မီးအလင်းရောင်

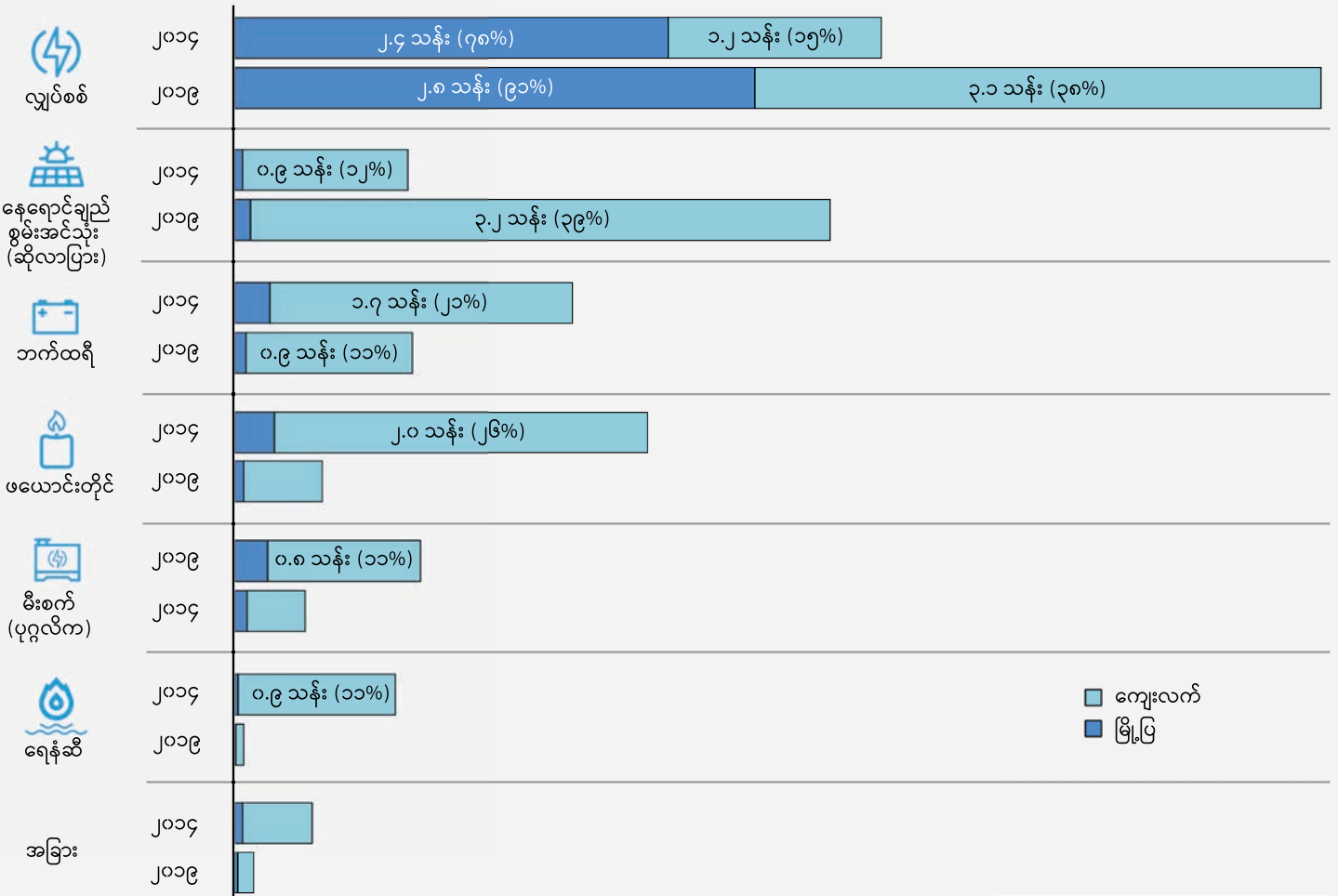
မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် အရှေ့တောင်အာရှတွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ရရှိသုံးစွဲမှုနှုန်း အနိမ့်ဆုံး ဖြစ်သည်။^{၂၀} လျှပ်စစ်မီးရရှိရေးသည် ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျှော့ချရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ ချမ်းသာသုခ ပြည့်ဝမှု၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုနှင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့အတွက် အလွန်အရေးကြီးသည်။ ကောင်းမွန်ထိရောက်သော မီးအလင်းရောင်ရရှိမှုသည် ကလေးများ၏ လေ့လာသင်ယူမှုများကို လွယ်ကူ ချောမွေ့စေပြီး လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းကို ဘေးကင်းလုံခြုံမှု တိုးမြှင့်စေရုံသာမက ခိုင်မာသော ပါဝါအရင်းအမြစ် သည် သတင်းအချက်အလက် လက်လှမ်းမီမှုနှင့် ချိတ်ဆက်မှုများကို ပံ့ပိုးပေးပြီး အပြန်အလှန်အားဖြင့် ၎င်းတို့သည် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုကို နည်းလမ်းမျိုးစုံနှင့် အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေသည်။ လျှပ်စစ် မီးရရှိရေးသည် ရောဂါဘယဖြစ်ပွားမှု ၏ သက်ရောက်မှုကို နည်းလမ်းပေါင်း များစွာဖြင့် (ပိုမိုဘေးကင်း စိတ်ချရသော သောက်ရေရရှိရေးကို ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ခြင်းနှင့် အိမ်တွင်းရှိ အန္တရာယ်ရှိသော ရေနံဆီ မီးခိုးငွေ့များကို လျှော့ချပေးခြင်း စသည့်နည်းလမ်းများအပါအဝင်) လျှော့ချပေး နိုင်သည်။ ဘက်ထရီများကို မလျော်ကန်စွာ စွန့်ပစ်ခြင်းသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ဆိုးဝါးထိခိုက်စေနိုင်သော်လည်း နေရောင်ခြည် စွမ်းအင်နှင့် နေရောင်ခြည်စွမ်းအင်သုံး အသေးစား လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလိုင်းများသည် အသန်ရှင်းဆုံး စွမ်းအင် ရင်းမြစ်များ ဖြစ်ပြီး ကနဦးတပ်ဆင်ရာတွင် စရိတ်များနိုင်သော်လည်း နောက်ပိုင်း၌ ကုန်ကျစရိတ် အနည်းငယ်ဖြင့် အသုံးပြုနိုင်သည်။ ဘက်ထရီများ၊ မီးစက်များ၊ ရေနံဆီနှင့် ဖယောင်းတိုင်များ အားလုံးသည် အိမ်ထောင်စုဝင်ငွေကို ကုန်ကျစေပြီး ရုပ်ကြွင်းလောင်စာ စွမ်းအင်ရင်းမြစ်များသည် ဖန်လုံအိမ် ဓာတ်ငွေ့နှင့် လေထုညစ်ညမ်းမှုများကို ထုတ်လွှတ်ခြင်းဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ စွမ်းအင်ချို့ငဲ့သော အိမ်ထောင်စုများသည် ဖယောင်းတိုင်များနှင့် ရေနံဆီများကို အသုံးများကြပြီး ၎င်းတို့သည် မီးဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ချေ မြင့်မား၍ အရည်အသွေး

နိမ့်ကျသည့် မီးအလင်းရောင်ကိုသာ ပေးနိုင်သည့် အားနည်းချက်များရှိသည်။ အချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှ ရေနံဆီကုန်ကျစရိတ်သည် လျှပ်စစ် ကုန်ကျစရိတ်ထက် ပိုများနိုင်သည်။ ရေနံဆီမီးခွက်များမှ လောင်စာဆီ၏ ၇-၉% သည် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုကို သိသိသာသာ တိုးလာစေသည့် အရာဖြစ်သော အနက်ရောင်ကာဗွန်အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူဦးရေစုစုပေါင်း၏ ၅၈% ဖြစ်သော သန်း ၃၀ခန့်ထိ များပြားလှသည့် အိမ်ထောင်စုများသည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်အစောပိုင်း ကာလများအထိ မဟာဓာတ်အားလိုင်းနှင့် ချိတ်ဆက်နိုင်ခြင်း မရှိကြသေးပေ။^{၂၁} အိမ်ထောင်စု ၆.၅ သန်းအနက် လူ ၄ သန်းခန့်သည် လျှပ်စစ်မီး လုံးဝမရှိကြဘဲ ရေနံဆီ၊ ဆီနှင့် အစိုင်အခဲ လောင်စာများကို မီးထွန်းခြင်း၊ ချက်ပြုတ်ခြင်းနှင့် အခြားအိမ်တွင်းအသုံးပြုမှုများအတွက် စွမ်းအင်အရင်းအမြစ် အဖြစ် အသုံးပြုနေကြသည်။ ကျန်အိမ်ထောင်စု ၂.၅ သန်းသည် ဒီဇယ်မီးစက်များ၊ အိမ်သုံး ဆိုလာစနစ်များ သို့မဟုတ် အခြားသော ဓာတ်အားထုတ်လုပ်သည့် စက်များမှ တာဆင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား သုံးစွဲနိုင်ကြသော်လည်း ဤ ဓာတ်အားလိုင်း ကို မချိတ်ပဲ ဖြေရှင်းနည်းများသည် ယုံကြည်စိတ်ချရမှု မရှိဘဲ ကုန်ကျစရိတ်ကြီး^{၂၂} သည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အထိ ၅ နှစ်တာကာလသည် လျှပ်စစ်မီးရရှိရေးတွင် သိသာထင်ရှားသော တိုးတက်မှုများ ရရှိခဲ့သည်။ လူနေအိမ်လျှပ်စစ်မီးသုံးစွဲမှုသည် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် အိမ်ထောင်စုများ၏ ၃၂% မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ထက်ဝက်ကျော် (၅၃%) တိုးလာခဲ့သည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် နေရောင်ခြည်စွမ်းရည်သုံးဆိုလာပြား အသုံးပြုမှုလည်း တိုးပွားလာခဲ့ပြီး ယင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၂၉% တွင် မီးအလင်းရောင် ရရှိစေသည့် ဒုတိယ အဓိကအရင်းအမြစ် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ မီးအလင်းရောင်၏ အဓိကအရင်းအမြစ်အဖြစ် ဖယောင်းတိုင်အသုံးပြုမှု သိသိသာသာ လျော့ကျ (၂၀၁၄ တွင် ၂၁% မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ၄% သို့ ကျဆင်းခဲ့) သွားခြင်းသည် ဤတိုးတက်မှုများကို ထင်ဟပ်ပေါ်လွင်စေပြီး ယင်း၌ ရေနံဆီအသုံးပြုမှု လျော့ကျ သွားခြင်း (၂၀၁၄ တွင် ၈ %မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ၁ %) လည်း ပါဝင်သည်။

^{၂၀} အရှေ့တောင်အာရှတွင် လျှပ်စစ်မီးရရှိရေး။ ၀၅ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၂၂ တွင် https://www.theglobaleconomy.com/rankings/access_to_electricity/South-East-Asia/ မှ ထုတ်နုတ်ယူခဲ့သည်။
^{၂၁} FAQ- ကျောက်မီးသွေးနှင့် စွမ်းအင် ဆင်းရဲမွဲတေမှု။ ODI ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၂၂ တွင် ထုတ်နုတ်ယူခဲ့သည်။ <https://odi.org/en/about/our-work/faqs-on-coal-and-poverty/>
^{၂၂} Lam, N. et al. 2012။ အိမ်သုံးအလင်းရောင်သည် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အပူကို ဖြစ်စေသည်။ ရေနံဆီမီးခွက်များမှ မြင့်မားသော အနက်ရောင်ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှု။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်သိပ္ပံနှင့် နည်းပညာ ၄၆။
^{၂၃} စမတ်ပါဝါ။ ၂၀၁၉ ။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချသွားသော စွမ်းအင်ဈေးကွက် အက်ဖြတ်ခြင်း။
^{၂၄} Ibid.

ခန့်မှန်းခြေ အိမ်ထောင်စု အရေအတွက်

ပုံ ၁၉။ မီးအလင်းရောင်အတွက် မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်အိမ်ထောင်စုများ၏ အလင်းရောင်အတွက်အဓိကအသုံးပြုသည့် မီးအမျိုးအစား၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ (%)

မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်ဒေသ နှစ်ခုလုံးတွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားနှင့် နေရောင်ခြည်သုံးဆို လာပြားများ အသုံးပြုမှု မြင့်တက်လာသည်။ ကျေးလက်ဒေသရှိ ၃၈% အောက်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက မြို့ပြဒေသရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၉၁% သည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ၎င်း တို့၏ အဓိကအလင်းရောင်အရင်းအမြစ်အဖြစ် လျှပ်စစ်မီးကို အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ဤခြားနားချက်သည် ကျေးလက်အိမ်ထောင်စုများတွင် နေရောင်ခြည်သုံးဆိုလာပြား များ သုံးစွဲမှု ပိုများလာ စေခဲ့သည့် အကြောင်းအရင်းဖြစ်သည် (မြို့ပြဒေသများ၏ နေရောင်ခြည်သုံးဆိုလာပြားများ သုံးစွဲမှု ၃% နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ၃၉%)။

၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် လျှပ်စစ်မီးသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ၁၂ ခုတွင် အသုံး များဆုံး အလင်းရောင် အရင်းအမြစ် ဖြစ်သည်။ ဤတိုးတက်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ခရိုင် ၇၁ ခုအနက် ၉ ခုတွင် အထင်ရှားဆုံးဖြစ်သည်။ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း ထို ဒေသများ၌ လျှပ်စစ်မီးသည် အသုံးအများဆုံး အရင်းအမြစ်အဖြစ် ဖယောင်း တိုင်များ ကို အစားထိုး နေရာယူခဲ့ကာ ဘောလခဲခရိုင် (ကယားပြည်နယ်)၊ သထုံခရိုင်(မွန်)၊ စစ်တွေ၊ သံတွဲနှင့် ကျောက်ဖြူ ခရိုင် (ရခိုင်)၊ ဘားအံခရိုင် (ကရင်)၊ ဗန်းမော်ခရိုင် (ကချင်)၊ မင်းဘူးခရိုင် (မကွေး) နှင့် သာယာဝတီခရိုင် (ပဲခူး) တို့တွင် သိသာသော တိုးတက်မှု ဖြစ်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကြီးမားဆုံး နေရောင်ခြည်စွမ်းအင်သုံး (ဆို လာ) စီမံကိန်းအချို့ ရှိသည့် မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် နေရောင်ခြည်သုံးဆိုလာပြား များ အသုံးပြုမှုမှာ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား သုံးစွဲမှုထက် ကျော်လွန်တိုးမြှင့်လာခဲ့သည်။

အထူးသဖြင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ်မှ စ၍ ချင်းပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်း ဒေသ ကြီးတို့တွင် နေရောင်ခြည်သုံး ဆိုလာပြားအသုံးပြုမှုသည် အလင်းရောင်အတွက် အသုံးအများဆုံး အရင်းအမြစ်အဖြစ် တဖြည်းဖြည်း တိုးတက်လာခဲ့သည်။ ၂၀၁၇ ခု နှစ် စာရင်းအရ ချင်းပြည်နယ်တွင် အိမ်ထောင်စု၏ ၅၁% ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ၄၈% နှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးတွင် ၄၄%သည် နေရောင်ခြည်သုံး ဆိုလာမီးကို အသုံးပြု နေသည်။ မဟာဓာတ်အားလိုင်းသို့ လက်လှမ်းမီမှု နည်းပါးသဖြင့် ကျေးလက် ဒေသ များသည် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလိုင်း ပြင်ပ နေရောင်ခြည်စွမ်းအင်သုံး/ပြည့်မြဲ စွမ်းအင်

စီမံချက်များကို အာရုံစိုက်လာကြပြီး ၎င်းတို့မှ ကျေးလက်ဒေသများ (အိမ်ထောင်စု ၂၈ %)တွင် နေရောင်ခြည်စွမ်းအင်သုံး (ဆိုလာ) ဓာတ်အားအသုံးပြုမှု တိုးလာစေရန် ပံ့ပိုး ပေးနေကြသည်။ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး ကသာခရိုင်တွင် အထူးသဖြင့် ကျေးလက် အိမ်ထောင်စုများ၌ ၂၀၁၄ ခုနှစ်အတွင်း နေရောင်ခြည်စွမ်းအင်သုံး (ဆိုလာပြား)သုံးစွဲ မှု သိသိသာသာ မြင့်မားခဲ့သည် (မြို့ပြ - ၂% ၊ ကျေးလက် - ၂၄%)။

ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ၂၀၁၉ခုနှစ်တွင် တနင်္သာရီတိုင်း ဒေသကြီး ကော့သောင်း နှင့် ဗြိတိန်ခရိုင်များ၌ မီးအလင်းရောင်အတွက် ပုဂ္ဂလိက မီးစက်များကို ဆက်လက် အသုံးပြုခဲ့သည်။ ထို့အပြင် (ပြန်လည်အားဖြည့် သွင်းနိုင်သော) ဘက်ထရီစနစ်များ ကို ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီးရှိ ဟင်္သာတ၊ မြောင်းမြခရိုင်နှင့် မအူပင်ခရိုင် များတွင် အများဆုံး တွေ့ရပြီး မြောင်းမြခရိုင်တွင် ၂၁ % နှင့် မအူပင်ခရိုင်တွင် ၂၀% ရှိသည့် အိမ်ထောင်စု အနည်းငယ်မျှသာ လျှပ်စစ်မီး ရရှိသုံးစွဲနိုင်ကြကာ ၂၀၁၄ ခုနှစ်အတွင်း၌ ရေနံဆီအား အများစု အသုံးပြုသည့် အခြေအနေမှ အဆင့်မြင့်တိုးတက်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

အထင်ရှားဆုံးသော ပြောင်းလဲမှုမှာ အဓိကအလင်းရောင် အရင်းအမြစ်အဖြစ် ဖယောင်းတိုင် အသုံးပြုမှုအား လျော့ချနိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၄ခုနှစ်၌ ဖယောင်းတိုင် များသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ၅ ခုတွင် အသုံးအများဆုံး အလင်းရောင် အရင်းအမြစ်ဖြစ်ပြီး အခြား ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ၆ ခုတွင် လျှပ်စစ်မီးကို အများဆုံး အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားနှင့် နေရောင်ခြည်သုံးဆိုလာ များ ရရှိနိုင်ခြင်း တိုးပွားလာမှုနှင့်အတူ ဖယောင်းတိုင်အသုံးပြုခြင်း လျော့နည်းသွား သော်လည်း ပျောက်ကွယ်သွားခြင်းတော့ မရှိပေ။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် အချို့ခရိုင်များ၌ ဖယောင်းတိုင်အသုံးပြုမှု ၁၀% ကျော်ခဲ့ရာ အထူးသဖြင့် ကရင်ပြည်နယ်ရှိ ကော့က ရိတ်နှင့် ဘားအံခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ် သထုံခရိုင်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ် ကျောက်ဖြူနှင့် သံ တွဲခရိုင်တို့ ဖြစ်သည်။

အလင်းရောင်အတွက်အဓိက အသုံးပြုသည့် မီးအမျိုးအစား

- ဖယောင်းတိုင်
- ရေနံဆီ
- မီးစက် (ပုဂ္ဂလိက)
- ဘက်ထရီ
- နေရောင်ချည်စွမ်းအင်သုံး (ဆိုလာပြား)
- လျှပ်စစ်

ချက်ပြုတ်ရာတွင် အဓိကအသုံးပြုသည့် လောင်စာအမျိုးအစားနှင့် အစားအစာချက်ပြုတ်သည့်နေရာ

သစ်သား/ထင်းနှင့် မီးသွေး/လောင်စာတောင့် သုံးသော မီးဖိုများ သုံးစွဲခြင်းသည် အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးများကို အဓိက ထိခိုက်စေသည့် ဆိုးကျိုးများစွာ ရှိသည်။ ၎င်းတို့ကြောင့် ကျန်းမာရေးနှင့် ဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အန္တရာယ်များ၊ ကုန် ထုတ်စွမ်းအား ဆုံးရှုံးမှုများ (ထင်းများ စုဆောင်းရာတွင် သိသိသာသာအချိန်ကုန်မှု ကြောင့်)၊ ဒေသအလိုက် သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းများ-ယင်းမှတစ်ဆင့် နေရင်းဒေသများ ဆုံးရှုံးစေခြင်း၊ မြေဆီလွှာတိုက်စားမှု တိုးမြှင့်လာခြင်းများ ဖြစ်စေနိုင်ပြီး ထင်းကို စဉ် ဆက်မပြတ် ခုတ်ယူသုံးစွဲပါက ကမ္ဘာ့ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို ပိုမို ဖြစ်စေနိုင်သည်။ အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးများသည် အဆိုပါ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကြောင့် ထိခိုက်ခံစားရသည့် အဓိကအုပ်စုများဖြစ်သည်။^{၂၅} ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့၏ ထုတ်ပြန်ချက်အရ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းတွင် နှစ်စဉ် လူပေါင်း ၃.၈ သန်းသည် နာမကျန်း ဖြစ်မှုများနှင့် အရွယ်မတိုင်မီ သေဆုံးနေကြရပြီး ၎င်းမှာ ချက်ပြုတ်ရန်အတွက် မထိရောက်သော အစိုင်အခဲလောင်စာများနှင့် ရေနံဆီများကို အသုံးပြုခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အိမ်တွင်းလေထုညစ်ညမ်းမှုကြောင့် ဖြစ်သည်။ အစိုင်အခဲလောင်စာအသုံးပြုမှု (အထူးသဖြင့် ထင်း) သည် တစ်နှစ်လျှင် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း၌ အရွယ်မတိုင်မီ သေဆုံးမှု ၈၀၀,၀၀၀ မှ ၂.၄ သန်းအတွက် လက်သည်တရားခံဖြစ်နိုင်ပါသည်။^{၂၆} ။

လျှပ်စစ်မီးရရှိမှု တိုးမြှင့်လာသဖြင့် အိမ်ထောင်စုများ၏ သုံးစွဲမှုပုံစံပြောင်း (၃၈%) သည် လျှပ်စစ်မီးကို ချက်ပြုတ်ရာတွင်အသုံးပြုသည့် လောင်စာအရင်းအမြစ်အဖြစ် အသုံးပြုနေကြသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်စာရင်းအရ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကျေးလက်အိမ်ထောင်စု ၄ စု၌ အိမ်ထောင်စု ၁ စုသာ လျှပ်စစ်မီးသုံးစွဲသည် (၂၄%) နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက မြို့ပြ အိမ်ထောင်စုများ၏ လေးပုံသုံးပုံနီးပါး (၇၃%)တွင် လျှပ်စစ်မီးကို အဓိက အသုံးပြုချက်ပြုတ်ကြသည်။ ကျေးလက်ဒေသရှိ အိမ်ထောင်စု (၇၄%)တွင် အသုံးအများဆုံးသည် အစိုင်အခဲလောင်စာများ ဖြစ်ကြသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ခန့်မှန်းခြေ အိမ်ထောင်စု ၂.၄ သန်း၌ လျှပ်စစ်မီးရရှိမှု တိုးမြှင့်လာသည်(တိုးတက်မှု ၂၁%)။

၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၆၀% သည် ချက်ပြုတ်ရာတွင် သုံးသော လောင်စာအတွက် သစ်သား/ ထင်းအပါအဝင် အစိုင်အခဲလောင်စာများကို အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ သစ်သား/ထင်းအသုံးပြုမှု အများဆုံး အိမ်ထောင်စုများမှာ ချင်းပြည်နယ် (မတူပီခရိုင်) နှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်း ဒေသကြီး (မော်လိုက်နှင့် ခန္တီး ခရိုင်) တို့ဖြစ်ပြီး ထိုဒေသများတွင် အိမ်ထောင်စုများ၏ ၉၀% ကျော်သည် ဤလောင်စာအရင်းအမြစ်အပေါ် မှီခိုနေရသည်။ ကျောက်မီးသွေး/မီးသွေး/လောင်စာတောင့်ကို ခရိုင်များစွာ၌ တွင်ကျယ်စွာ အသုံးပြုကြသည်ကို တွေ့ရှိရကာ ၎င်းတို့သည် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး ကော့သောင်းနှင့် မြိတ်ခရိုင်နှင့် ကရင်ပြည်နယ် မြဝတီခရိုင်တို့တွင် အသုံးအများဆုံး အရင်းအမြစ် ဖြစ်ကြသည်။

ရန်ကုန်တိုင်း ဒေသကြီးသည် ချက်ပြုတ်ရာတွင် လျှပ်စစ်မီး သုံးစွဲမှု အမြင့်ဆုံးအဖြစ် ဆက်လက် တည်ရှိနေပြီး ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ၄၇% မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ၇၂%အထိ တိုးတက်သုံးစွဲလာသည်။ အထင်ရှားဆုံး တိုးတက်မှုကို နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းရှိ ခရိုင် ၁၀ ခုတွင် တွေ့ရှိရပြီး ယင်းခရိုင်များသည် ချက်ပြုတ်ရာတွင် အသုံးအများဆုံး လောင်စာအဖြစ် သစ်သား/ထင်းမှ လျှပ်စစ်သို့ ပြောင်းလဲနိုင်ခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါခရိုင်များမှာ နေပြည်တော် (ဒဂုံဇာ နှင့် ဥတ္တရ ခရိုင်များ)၊ မန္တလေးတိုင်း ဒေသကြီး (ပြင်ဦးလွင်ခရိုင်)၊ စစ်ကိုင်းတိုင်း ဒေသကြီး (စစ်ကိုင်း နှင့် မုံရွာခရိုင်များ)၊ ကယားပြည်နယ် (လွိုင်ကော်နှင့် ဘောလခဲ ခရိုင်များ)၊ မွန်ပြည်နယ် (သထုံခရိုင်)၊ ရှမ်းပြည်နယ် (မူဆယ်ခရိုင်)နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ် (စစ်တွေခရိုင်) တို့ဖြစ်ကြသည်။ ဆန်ကျင်ဘက်

ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး	၂၀၁၄	၂၀၁၇	၂၀၁၉
ဧရာဝတီ	၃၁	၃၅	၃၄
ပဲခူး	၂၉	၃၇	၄၄
ချင်း	၂၉	၅၁	၄၅
ကချင်	၃၁	၄၉	၆၀
ကယား	၄၉	၇၄	၈၄
ကရင်	၄၅	၄၀	၄၆
မကွေး	၂၇	၄၁	၄၂
မန္တလေး	၃၉	၆၅	၆၆
မွန်	၃၆	၇၀	၆၅
နေပြည်တော်	၄၃	၅၅	၆၄
ရခိုင်	၅၉	၄၈	၅၂
စစ်ကိုင်း	၂၅	၄၄	၄၆
ရှမ်း	၃၃	၅၁	၅၆
တနင်္သာရီ	၄၇	၄၁	၄၁
ရန်ကုန်	၆၉	၈၀	၈၃

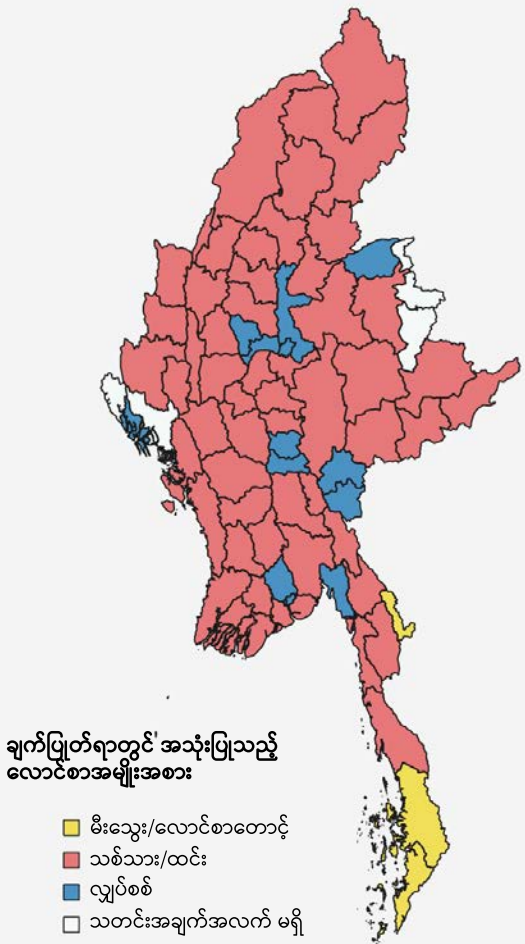
ပုံ ၂၀ ။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အိမ်ထောင်စုများ၏ အလင်းရောင်အတွက် အဓိကအသုံးပြုသည့် မီးအမျိုးအစား၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ (%)

အားဖြင့် ဓာတ်ငွေ့/ သဘာဝဓာတ်ငွေ့/ ဘိုင်အို ဂက်စ်များကို အိမ်ထောင်စုများ၏ အချိုးအစား အနည်းငယ်ကသာ ၎င်းတို့၏ ချက်ပြုတ်ရာတွင်အသုံးပြုသည့် အဓိက လောင်စာအဖြစ် အသုံးပြုကြပြီး (၂%)၊ ခန့်မှန်းခြေ အိမ်ထောင်စု ၀.၂ သန်း)၊ အဓိက အားဖြင့် တနင်္သာရီတိုင်း ဒေသကြီးတွင် (အိမ်ထောင်စု ၀.၀၃ သန်း)၊ ၎င်းဒေသတွင် ရန်ကုန်တိုင်း ဒေသကြီး (အိမ်ထောင်စု ၀.၀၇ သန်း) တို့က သုံးစွဲကြသည်။

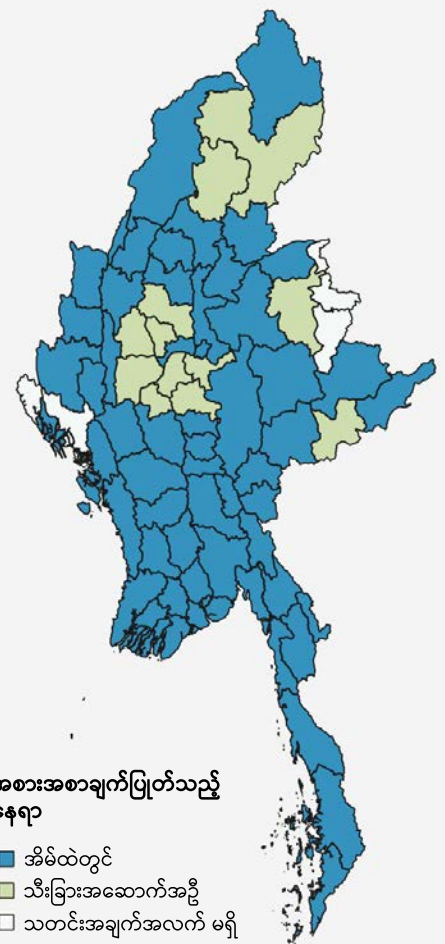
အစားအစာချက်ပြုတ်သည့်နေရာများသည် ကျန်းမာရေးအပေါ် အရေးကြီးသော အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိခြင်းမှာ အိမ်ထောင်စုအများစု (၆၉%)တွင် ချက်ပြုတ်သည့် နေရာကို အိမ်တွင်း၌ ထားရှိ သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်ဒေသနှစ်ခုစလုံးတွင် အိမ်ထောင်စု အများအပြားသည် အိမ်ထဲတွင်ချက်ပြုတ်ကြသည် (၈၀% နှင့် ၆၄% အသီးသီး)။ သို့ရာတွင် ကျေးလက် အိမ်ထောင်စုများ၏ အစိုင်အခဲလောင်စာများပေါ်တွင် မှီခိုမှုမြင့်မားခြင်းသည် (၇၄%) မီးဖိုချောင်များအနီးတွင် အချိန်ကြာကြာ ရှိတက်ကြသည့် အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးငယ်များအတွက် အန္တရာယ်များကို သိသိသာသာ တိုးလာစေသည်။ အိမ်တွင်း၌ အစိုင်အခဲလောင်စာများ အသုံးပြုခြင်းသည် အိမ်တွင်းလေထုညစ်ညမ်းမှုနှင့် မြင့်တက်စေပြီး မိသားစုဝင်များအတွက် ဆိုးဝါးသည့် လေထုညစ်ညမ်းမှုနှင့် ထိတွေ့ရနိုင်ချေကို တိုးစေသည်။ အထူးသဖြင့် အဆုတ်ထဲသို့ နက်ရှိုင်းစွာ စိမ့်ဝင်သွား သော သေးငယ်သည့် မီးခိုးပြာအမှုန်အမွှားများသည် ဆိုးရွားသော ကျန်းမာရေးဆိုးကျိုးများ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ လေဝင်လေထွက် မကောင်းသော နေအိမ်များတွင် အဆိုပါ အမှုန်အမွှားများ၏ ပျံ့နှံ့မှုပမာဏသည် လက်ခံနိုင်သော အတိုင်းအတာထက် အဆ ၁၀၀ ပိုများနိုင်သည်။ အိမ်တွင်းလေထုညစ်ညမ်းမှုမှ ပြာမှုန်များကို ရှူရှိုက်မိခြင်းသည် အသက် ၅ နှစ်အောက် ကလေးများတွင် နမိုးနီးယားကြောင့် သေဆုံးမှု၏ ထက်ဝက်နီးပါးကို ဖြစ်စေလျက်ရှိသည်။^{၂၇} တစ်ကမ္ဘာလုံး၌ တစ်နှစ်လျှင် ခန့်မှန်းခြေ လူပေါင်း ၃.၈ သန်းခန့်သည် ချက်ပြုတ်ရာတွင် အစိုင်အခဲလောင်စာများနှင့် ရေနံဆီများကို ထိရောက်စွာ မသုံးစွဲခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အိမ်တွင်း လေထုညစ်ညမ်းမှုကြောင့် နာမကျန်းမှုများဖြစ်ပြီး အချိန်မတိုင်မီ သေဆုံးနေရပါသည်။^{၂၈} ။

^{၂၅} Spectrum၊ ၂၀၁၉။ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အမျိုးသားအဆင့် သန့်ရှင်းသော ချက်ပြုတ်နည်းဗျူဟာ၏ အခြေခံသဘောတရား၊ စွမ်းအင်ဆိုင်ရာ အကျဉ်းချုပ်စာတမ်း။
^{၂၆} ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့။ ၂၀၂၁။ အချက်အလက်စာရွက် - အိမ်တွင်းလေထုညစ်ညမ်းမှုနှင့် ကျန်းမာရေး။
^{၂၇} Ibid.
^{၂၈} ဗဟိုစာရင်းအင်းအဖွဲ့၊ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်။ UNDP၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်။ ၂၀၁၈။ လူနေထိုင်မှုအခြေအနေများ စစ်တမ်း ၂၀၁၇။ အဓိက အညွှန်းကိန်းများ အစီရင်ခံစာ။

ခရိုင်များ၏ ၈၃% သည် အိမ်ထောင်စုများ၏ အသုံးပြုကြပြီး အချို့မှာ ချက်ပြုတ်ရန် အတွက် သီးခြားအဆောက်အအုံများကို အသုံးပြုကြသည်။ ချက်ပြုတ်ရန် သီးသန့် အဆောက်အအုံ ရှိသည့် အိမ်ထောင်စု ရာခိုင်နှုန်း အများဆုံးမှာ ပခုက္ကူခရိုင် (မကွေး)၊ ညောင်ဦးခရိုင် (မန္တလေး)၊ ယင်းမာပင်ခရိုင် (စစ်ကိုင်း)နှင့် ကချင်ပြည်နယ်တွင် မြစ်ကြီးနားခရိုင်တို့ မှ ဖြစ်သည်။

ပုံ ၂၁။ ခရိုင်အလိုက် အိမ်ထောင်စုများ၏ အသုံးအများဆုံး ချက်ပြုတ်ရာတွင် အဓိက အသုံးပြုသည့် လောင်စာအမျိုးအစား၊ ၂၀၁၉ (%)

ပုံ ၂၂။ ခရိုင်အလိုက် အိမ်ထောင်စုများ၏ အဓိက အစားအစာချက်ပြုတ်သည့်နေရာ၊ ၂၀၁၉ (%)

သောက်ရေအရင်းအမြစ်နှင့် မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာ

အမျိုးအစား

သောက်ရေ

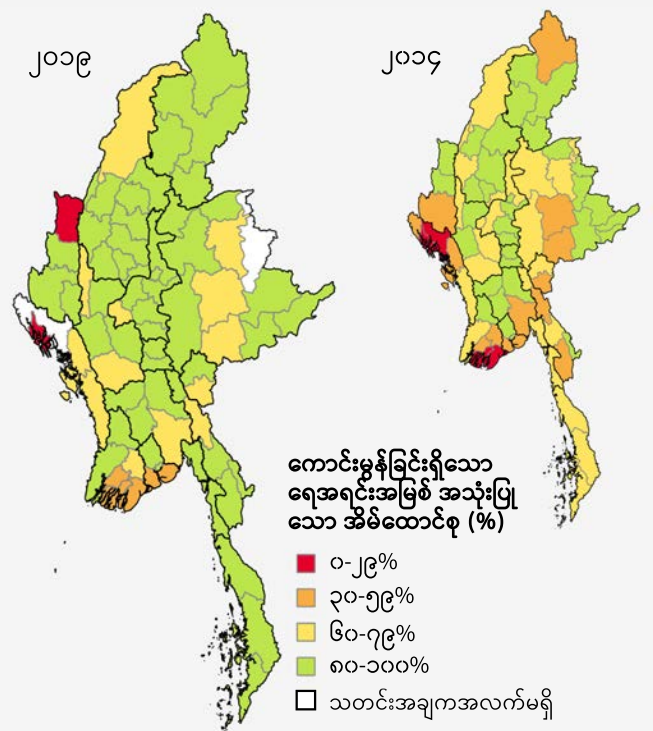
ဘေးကင်းစိတ်ချရသော သောက်ရေ ရရှိရေးသည် လူ့ဘဝအတွက် အလွန်အရေးပါသည်သာမက နိုင်ငံတကာ အသိအမှတ်ပြုထားသည့် အခြေခံလူ့အခွင့်အရေး တစ်ခုပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဘေးကင်းစိတ်ချရသော ရေကို လုံလောက်စွာ ရရှိနိုင်မှုနှင့် လက်လှမ်းမီနိုင်မှုတို့သည် ရေကြောင့်ဖြစ်သော ရောဂါများမှ ကာကွယ်ရန်အတွက် မရှိမဖြစ် အလွန်အရေးပါသည်။ ညစ်ညမ်းသောရေကို အသုံးပြုခြင်းသည် ဝမ်းပျက် ဝမ်းလျှော၊ ကာလဝမ်း ရောဂါနှင့် ဝမ်းကိုက်ခြင်းကဲ့သို့သော ရောဂါများကို ကူးစက်စေသည့် အဓိကအကြောင်းရင်းများထဲမှ တစ်ခု ဖြစ်ပြီး အာဟာရချို့တဲ့မှုနှင့် ရေရှည် ကျန်းမာရေးအကျိုးဆက်များကို ဖြစ်စေသည်။ ဘေးကင်းစိတ်ချရမှု မရှိသောရေသည် တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင် ဝမ်းပျက်ဝမ်းလျှောရောဂါကြောင့် နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း သေဆုံးသူ ၈၄၂,၀၀၀ ခန့်အတွက် လက်သည်တရားခံပင်ဖြစ်သည်။^{၂၆} ။ ရေအရည်အသွေး တိုးတက်လာခြင်းသည် ရောဂါကာကွယ်ရန် အရေးကြီးသကဲ့သို့ သောက်ရေ လက်လှမ်းမီမှုနှင့် ရရှိနိုင်မှုအပေါ်တွင်လည်း အာရုံစိုက်ရန် လိုအပ်လျက် ရှိသည်။ အကြောင်းမှာ ရေစုဆောင်းမှုအတွက် တာဝန်ယူရလေ့ရှိသည့် (အထူးသဖြင့်)

အမျိုးသမီးနှင့် မိန်းကလေးများသည် တစ်ခါတစ်ရံ ရေကို ဝေးလံသော နေရာအထိ သယ်ယူကြရခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အိမ်အတွင်းရှိ ပိုက်လိုင်းမှ ရရှိသော ရေ ကဲ့သို့သော ရေအရင်းအမြစ်များ ရရှိနိုင်မှုသည် ကြီးမားသော ခြားနားမှုကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။

၂၀၁၉ခုနှစ် ကြားဖြတ် သန်းခေါင်စာရင်း စစ်တမ်းသည် အိမ်ထောင်စုများ၏ ဘေးကင်းစိတ်ချ ရသော သောက်ရေ ရရှိနိုင်မှုကို တစ်နိုင်လုံးအတိုင်းအတာဖြင့် ပထမဆုံးအကြိမ် တိုင်းတာခဲ့သည်။ ၎င်းမှတစ်ဆင့် ညစ်ညမ်းမှုအန္တရာယ် နည်းပါးပြီး ကောင်းမွန်ခြင်းရှိသော ရေရင်းမြစ်များ (ပိုက်လိုင်းမှရသော ရေ၊ အဝီစိတွင်းရေ၊ အကာအရံရှိသော တွင်းရေ နှင့် စိမ့်စမ်းရေများ၊ ရေသန့်ဗူးများ)ကို အသုံးပြုနေကြသော နေရာဒေသများကို ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့သည်။ ထို့မျှမက ကျန်းမာရေးဆိုးကျိုးများ ကြီးမားစွာ ဖြစ်ပွားစေနိုင်သည့် ညစ်ညမ်းမှုအန္တရာယ် မြင့်မား၍ ကောင်းမွန်ခြင်း မရှိသည့် ရေရင်းမြစ်များ (မြစ်ရေ၊ ကန်ရေ၊ အိုင်ရေနှင့် မြေပေါ်ရေ)ကို အသုံးပြုနေကြသော နေရာဒေသများကိုလည်း ဖော်ထုတ်ပေးခဲ့သည်။ MIMU၏ ဆန်းစစ် လေ့လာမှု အကျဉ်းချုပ်-မြန်မာနိုင်ငံတွင် သောက်ရေအရင်းအမြစ်များ ပြောင်းလဲလာခြင်း (၂၀၁၄-၂၀၁၉)^{၂၇} ။ နှင့် ကောင်းမွန်ခြင်းရှိသော ရေအရင်းအမြစ်နှင့် ကောင်းမွန်ခြင်း မရှိသော ရေအရင်းမြစ်များအား ပြောင်းလဲအသုံးပြုမှုကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သုံးသပ်ထားပြီး ရရှိလာသော သတင်းအချက်အလက်များကို နောက်ထပ် လေ့လာ ဆန်းစစ်မှုများ လုပ်ဆောင်ရန် ဒက်ရီဘုတ်နှင့် အချက်အလက်များ ပံ့ပိုးပေးထားသည်။

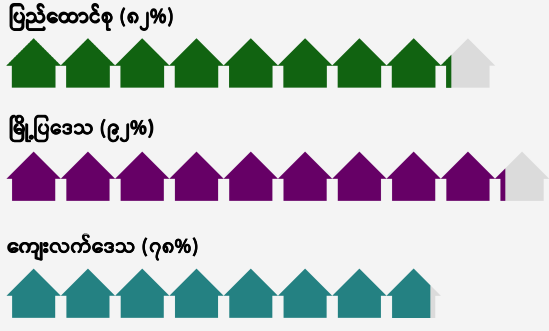
^{၂၆} ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့၊ ကျန်းမာရေးအတွက် မြေပေါ်ရေကို အကာအကွယ်ပေးခြင်း (Geneva: ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့၊ ၂၀၁၆)၊
^{၂၇} <http://www.themimu.info/drinking-water-analysis> မှပြန်လည်ယူထားသည်။

၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၈၂% သည် ကောင်းမွန်ခြင်းရှိသော ရေအရင်းအမြစ်များမှ သောက်ရေကို အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ၎င်းသည် သို့သော် ထင်ရှားသော တိုးတက်မှုတစ်ခုဖြစ်ကာ အိမ်ထောင်စု ၉.၂ သန်းဝန်းကျင်၊ လူဦးရေ ၄၂ သန်းနှင့် ညီမျှပြီး ၂၀၁၄ ခုနှစ် တွင် ၇၃% ခန့် သာ ရှိသည်။ ကျေးလက်ဒေသများတွင် ကောင်းမွန်ခြင်း ရှိသော ရေအရင်းအမြစ်အသုံးပြုမှု ၁၁% ရာခိုင်နှုန်း တိုးတက်လာသဖြင့် အကြီးမားဆုံး တိုးတက်မှုကို မြင်တွေ့ခဲ့ရသည် (မြို့ပြဒေသများတွင် ၅% တိုးလာမှုနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက)။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် မြို့ပြအိမ်ထောင်စုများ၏ ၉၂% သည် ကောင်းမွန်ခြင်းရှိသော ရေအရင်းအမြစ်များမှ သောက်ရေကို အသုံးပြုခဲ့ပြီး (ခန့်မှန်းလူဦးရေ ၁၄ သန်းခန့်)၊ ၎င်းနောက်၌ ကျေးလက်အိမ်ထောင်စုများက ၇၈%နှင့် (ခန့်မှန်းခြေ လူဦးရေ ၂၈ သန်း) အသုံးပြုခဲ့သည်။

ပုံ ၂၄။ ခရိုင်အလိုက် အိမ်ထောင်စုများ၏ ကောင်းမွန်ခြင်း ရှိသော သောက်ရေ အသုံးပြုမှု ၂၀၁၄-၂၀၁၉ (%)

ကောင်းမွန်ခြင်းရှိသော ရေအရင်းအမြစ် အသုံးပြုမှု

ကောင်းမွန်ခြင်းမရှိသော ရေအရင်းအမြစ် အသုံးပြုမှု

ပုံ ၂၅။ ပြည်ထောင်စု၊ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်အဆင့်တွင် အိမ်ထောင်စုများ၏ ကောင်းမွန်ခြင်း ရှိသော၊ ကောင်းမွန်ခြင်း မရှိသော ရေအရင်းအမြစ်များမှ သောက်ရေအသုံးပြုမှု ၂၀၁၉ (%)

ကောင်းမွန်ခြင်းရှိသော ရေအရင်းအမြစ်များမှ ရေသည်ပင် သောက်သုံးရန်အတွက် ဘေးကင်းစိတ်ချရသည်ဟု သေချာပေါက် မှတ်ယူ၍ မရပါ။ သို့သော်လည်း 'ကောင်းမွန်ခြင်းရှိသော' သောက်ရေအရင်းအမြစ်များသည် ၎င်းတို့၏ ဒီဇိုင်းနှင့် တည်ဆောက်ပုံကြောင့် ညစ်ညမ်းနိုင်ခြေ နည်းပါးသည့် ရေမျိုးကို ဖြန့်ဝေပေးရန် အလားအလာများရှိသည်။ သို့သော် ရေသိုလှောင်မှု၊ ဘေးကင်းစိတ်ချရမှု မရှိသော ရေပေးဝေရေးစနစ်များ သို့မဟုတ် ရေစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်များကြောင့် ရေ၏ အထူးထူးခြားခြား အန္တရာယ်ကင်းစင်မှုကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်ခြင်း မရှိပေ။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် လေ့လာမှုတစ်ခုအရ မန္တလေးမြို့ရှိ ရေသန့်စနစ်တပ်ဆင်မှု ၁၉ မျိုး၌ ၃၇% သည် ညစ်ညမ်းပြီး သောက်သုံးရန် ဘေးကင်းစိတ်ချရမှု မရှိကြောင်းတွေ့ရှိခဲ့သည်။^{၂၂} ။ ကောင်းမွန်မှု မရှိသော အရင်းအမြစ်များမှဖြစ်စေ သို့မဟုတ် အခြားသော အရင်းအမြစ်များမှဖြစ်စေ ညစ်ညမ်းသောရေကို သောက်သုံးခြင်းသည် ဝမ်းပျက် ဝမ်းလျှော့၊ ကာလဝမ်းရောဂါနှင့် သွေးဝမ်းသွားခြင်းကဲ့သို့သော ရောဂါများ၏ အဓိကအကြောင်းရင်းများထဲမှ တစ်ခုဖြစ်သည့်အပြင် အာဟာရချို့တဲ့မှုနှင့် ရေရှည် ကျန်းမာရေး ပြဿနာများကို ကိုလည်း ဖြစ်ပွားစေသည်။

၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်မှလွဲ၍ ကျန်ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအားလုံးသည် ကောင်းမွန်ခြင်းရှိသော သောက်ရေအရင်းအမြစ်များကို အဓိကအသုံးပြုကြသည်။ ပြည်နယ်/တိုင်း ဒေသကြီး ၃ ခု၌သာလျှင် ကောင်းမွန်ခြင်းရှိသော ရေအရင်းအမြစ်များမှ သောက်ရေ သုံးစွဲသူများသည် လူဦးရေ၏ ၈၀% အောက် နည်းပါးနေခြင်း ဖြစ်သည်။ ချင်းပြည်နယ် (၇၃%)၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး (၆၆%)နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ် (၄၅%)။ ရခိုင်ပြည်နယ်၏ အခြေအနေမှာ အဆိုရွေးဆုံးဖြစ်ကာ ကောင်းမွန်မှုမရှိသော ရေအရင်းအမြစ်များကို အသုံးပြုမှု အမြင့်ဆုံးဖြစ်၍ မြေမျက်နှာသွင်ပြင်အနေအထား၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ ရိုက်ခတ်မှုများသည် သောက်ရေအရည်အသွေး တိုးတက်မှုအတွက် အဟန့်အတားများ ဖြစ်စေသည်။ ရန်ကုန်တိုင်း ဒေသကြီးတွင် ကောင်းမွန်သော အရင်းအမြစ်များကို

အသုံးပြုသည့် အိမ်ထောင်စုဦးရေ အများဆုံးဖြစ်သည် (အိမ်ထောင်စု ၁.၅ သန်း၊ လူဦးရေ ၆.၆ သန်းခန့်)။ ထို့နောက်တွင် မန္တလေးတိုင်း ဒေသကြီးရှိပြီး အိမ်ထောင်စု ၁.၃ သန်း (ခန့်မှန်းခြေ လူဦးရေ ၅.၆ သန်း) ဖြစ်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ချင်းပြည်နယ်နှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတို့ရှိ ကျေးလက်ဒေသများတွင် ဘေးကင်းစိတ်ချရသော သောက်ရေ သုံးစွဲမှု အနည်းဆုံးဖြစ်သည်။ တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ ကျေးလက်ဒေသများထဲတွင် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးရှိ ကျေးလက်ဒေသများသည် ဘေးကင်းသော သောက်ရေ အများဆုံးသုံးစွဲမှုတွင် ပါဝင်ကြသည် (အိမ်ထောင်စုများ၏ ၄၄ ရာခိုင်နှုန်း)။

ဤသို့တိုးတက်မှုများရှိနေသော်လည်း အိမ်ထောင်စု ၂ သန်းကျော် (၁၈%) သည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ကောင်းမွန်မှုမရှိသော ရေအရင်းအမြစ်များကို အသုံးပြုနေဆဲဖြစ်ပြီး အဓိကအားဖြင့် ကျေးလက်ဒေသများတွင် ဖြစ်ကြသည်။ မြို့ပြဒေသများရှိ ၈% (အိမ်ထောင်စု ၀.၂ သန်း) နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကျေးလက်အိမ်ထောင်စု များသည် ကောင်းမွန်မှု မရှိသော ရေအရင်းအမြစ်များကို ပိုမိုသုံးစွဲနိုင်ဖွယ်ရှိသည် (အိမ်ထောင်စု ၂၂% သို့မဟုတ် ၁.၈ သန်း) ။ ရေ လက်လှမ်းမီရရှိမှု၊ အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် အရည်အသွေးထိန်းချုပ်မှုများသည် ကျေးလက်ဒေသများအတွက် ဘေးကင်း စိတ်ချရပြီး လူအများတတ်နိုင်သော ရေပေးဝေရေး ဝန်ဆောင်မှုများကို လက်လှမ်းမီနိုင်ရေးတွင် အဓိက အဟန့်အတားများဖြစ်သည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးရှိ အိမ်ထောင်စုများသည် ကောင်းမွန်ခြင်း မရှိသော ရေအရင်းအမြစ်များ ကို အများဆုံး နှိခိုနေရဆဲဖြစ်သည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိအိမ်ထောင်စုများသည် ကောင်းမွန်ခြင်း မရှိသော ရေအရင်းအမြစ်အသုံးပြုမှုတွင် တစ်နိုင်ငံလုံး၌ ၅၅% ဖြင့် အမြင့်ဆုံးဖြစ်၍ ၎င်း၏နောက်တွင် ဧရာဝတီတိုင်း ဒေသကြီးရှိပြီး ၃၄% ဖြစ်သည်။ အရှေ့တောင်အာရှရှိ အနိမ့်ဆုံးကမ်းရိုးတန်းဒေသများတွင် တည်ရှိသည့် ဤဒေသများသည် ရေတွင်း ရေနှင့် စိမ့်စမ်းချော့သို့သော မြေအောက်ရေအရင်းအမြစ်များ၌ ရေငန်စိမ့်ဝင်မှုကို ပိုမိုခံစားရနိုင်ချေ ရှိနေပြီး အထူးသဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့် ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင် မြင့်တက် လာသည့် အခါတွင်ဖြစ်သည်။ မြေအောက်ရေအရင်းအမြစ်များတွင် ရေချိုသည် ဆားငန်ရေထက် ပေါ့ပါး၍ ရေငန်အလွှာပေါ်တွင် မျော့ပါတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင် မြင့်တက်လာသည် နှင့်အမျှ အဆိုပါ အရင်းအမြစ်များမှ ရေပိုမိုနက်ရှိုင်းစွာ ထုတ်ယူခြင်းသည် ပြဿနာတစ်ရပ်ဖြစ်လာပြီး ဆားငန်ရေ ရောက်ရှိနိုင်ခြေ မြင့်မားသောကြောင့် ကန်ရေများကို နှိခိုအားထားနေရသည်။ ထိုကန်များသည် အခြားနေရာ များထက် ပိုကျယ်ပြီး ရေတိမ်ဖြစ်တတ်သည်။ ဤကျယ်ပြန့်သောကန်များသည် ရေငွေ့ပျံခြင်းကို ကြုံတွေ့ရ နိုင်ချေ ပိုများသည့်အပြင် ရေရှိုနှိပ်မှုနှင့် အရည်အသွေးကိုလည်း အကန့်အသတ်ဖြစ်စေသည်။^{၂၃} ။

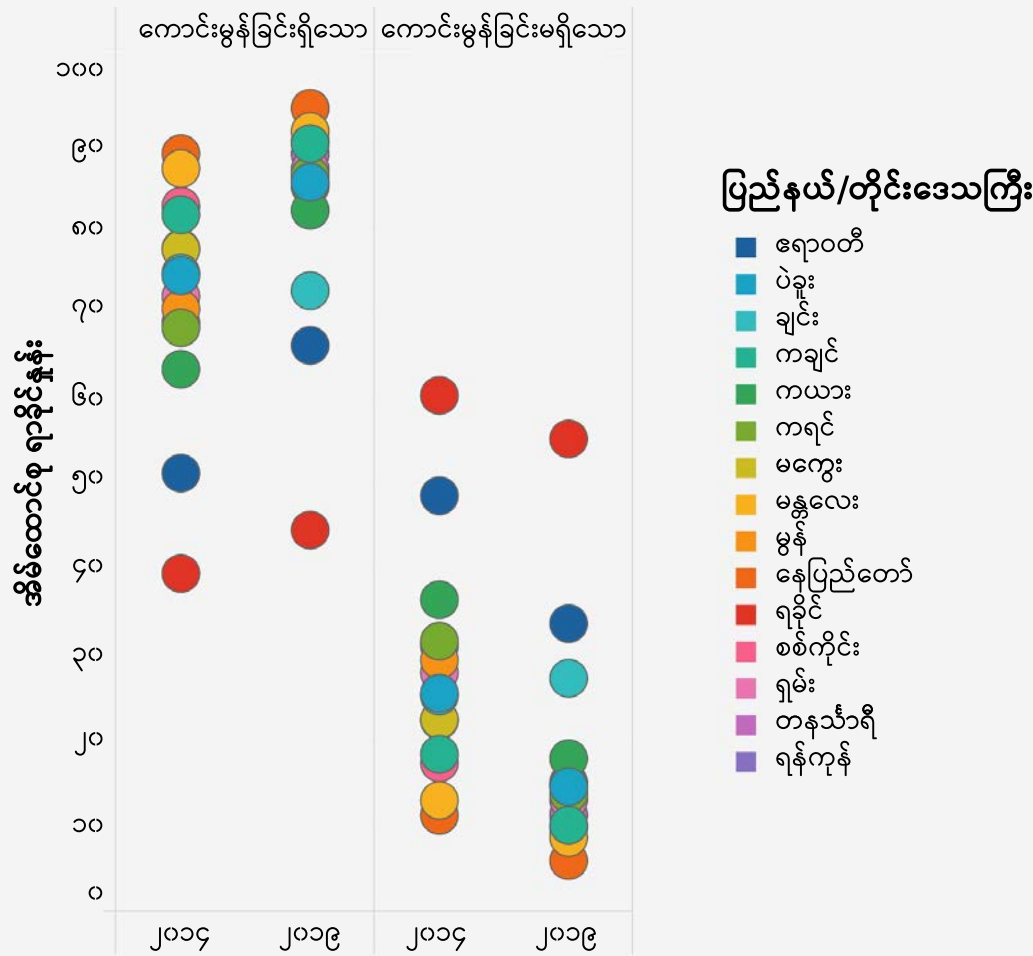
ခရိုင်အဆင့်တွင် ခရိုင် ၄ ခုသာ ကောင်းမွန်ခြင်း မရှိသည့် သောက်ရေအရင်းအမြစ်များ အပေါ် အဓိက နှိခိုနေရဆဲဖြစ်သည်။ တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ ခရိုင်အားလုံး၏ ၉၄% (၆၇ ခရိုင်) သည် ကောင်းမွန်ခြင်း ရှိသော သောက်ရေအရင်းအမြစ်များကို အဓိကအသုံးပြုနေ

^{၂၂} Shaheed, A. et al. 2014။ အဘယ်ကြောင့် ' ကောင်းမွန်ခြင်း ရှိသော ' ရေအရင်းအမြစ်များသည် အမြဲတမ်း ဘေးကင်းစိတ်ချရမှု မရှိကြသနည်း။ ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေး အဖွဲ့၏ စာစောင် ၊ <http://dx.doi.org/10.2471/BLT.13.119594>
^{၂၃} Seinn Sandar et al. ၂၀၁၉. MPN နည်းလမ်းဖြင့် သောက်ရေသန့်စနစ်များ၏ ဘက်စုံအကျိုးစီးပွားစစ်ဆေးခြင်း။ ဆော်ဒီ ဇီဝသိပ္ပံဂျာနယ်။
^{၂၄} မြန်မာသတင်းအချက်အလက်စီမံခန့်ခွဲမှုဌာန။ ၂၀၂၁။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် သောက်ရေအရင်းအမြစ်များ ပြောင်းလဲလာခြင်း (၂၀၁၄-၂၀၁၉)

ပါသည်။ ကောင်းမွန်ခြင်း မရှိသော သောက်ရေကို အဓိကအသုံးပြုနေကြသည့် ဒေသများသည် ရခိုင်ပြည်နယ် စစ်တွေခရိုင်၊ ချင်းပြည်နယ် ဖလမ်းခရိုင်၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး လပွတ္တာနှင့် ဖျာပုံခရိုင် တို့ ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ဖလမ်းနှင့် စစ်တွေခရိုင်များတွင် ကောင်းမွန်ခြင်း ရှိသော အရင်းအမြစ်များမှ သောက်ရေကို ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် အိမ်ထောင်စု အနည်းငယ်သာ လက်လှမ်းမီနိုင်ခဲ့ကာ ဖလမ်းခရိုင်တွင် အိမ်ထောင်စု ၇,၀၀၀ (အိမ်ထောင်စု ၂၅%) နှင့် စစ်တွေခရိုင်တွင် အိမ်ထောင်စု ၄၀,၀၀၀ (၁၄%) သာရှိသည်။ ယခင် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် အိမ်ထောင်စု ၉၀% (အိမ်ထောင်စု ၂၆,၂၃၈) သည် ကောင်းမွန်ခြင်းရှိသော ရေအရင်းအမြစ်များကို အသုံးပြုကြောင်း မှတ်တမ်းရှိခဲ့သော်လည်း ယခုငါးနှစ်တာ ကာလအတွင်း ဖလမ်းခရိုင်အခြေအနေမှာ ဆိုးရွားလာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ခရိုင်အတွင်းရှိ ခရမ်းမြို့နယ်နှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး ဖျာပုံခရိုင် ဒေသမြို့နယ်တို့တွင် အဆိုးဆုံးအခြေအနေနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပြီး အိမ်ထောင်စုတိုင်းနီးပါး (၉၉%) သည် ကောင်းမွန်ခြင်း မရှိသော ရေအရင်းအမြစ်ကို အသုံးပြုနေရသည်။ မြို့နယ်အဆင့် အပြောင်းအလဲကို ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ကောက်ယူရရှိသော အချက်အလက်ဖြင့် အကဲဖြတ်၍မရနိုင်ပါ။ ခရိုင်အဆင့်အချက်အလက်များသည် အထူးသဖြင့် ရန်ကုန်(တောင်ပိုင်း)နှင့် ဖျာပုံခရိုင်များရှိ တိုးတက်မှုကို ညွှန်ပြနေသည် (၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ကောင်းမွန်ခြင်းရှိသော သောက်ရေအရင်းအမြစ်များကို အသုံးပြုသည့် ထပ်တိုးအိမ်ထောင်စု ၀.၀၆ သန်း)။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ဖျာပုံခရိုင်ရှိ အိမ်ထောင်စု ၆၃% သည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ကောင်းမွန်ခြင်း မရှိသော သောက်ရေအရင်းအမြစ်များကို မှီခိုနေရဆဲဖြစ်သည်(ခန့်မှန်းချေ အိမ်ထောင်စု ၀.၁ သန်းခန့်)။

သိသာထင်ရှားသည့် တိုးတက်မှုများရှိသော်လည်း ဖျာပုံခရိုင်ရှိ အိမ်ထောင်စုအများစုသည် ကောင်းမွန်ခြင်း မရှိသော သောက်ရေအရင်းအမြစ်များအပေါ်တွင် မှီခိုနေဆဲဖြစ်သည်(၆၃%) ။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် သန်းခေါင် စာရင်းအရ ရန်ကုန်တိုင်း (တောင်ပိုင်း)

ပုံ ၂၅။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအလိုက် အိမ်ထောင်စုများ၏ ကောင်းမွန်ခြင်း ရှိသော၊ ကောင်းမွန်ခြင်း မရှိသော ရေမှ သောက်ရေ အသုံးပြုမှု၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ (%)

မိလ္လာစနစ်

၂၀၁၉ ခုနှစ် ကြားဖြတ် သန်းခေါင်စာရင်း စစ်တမ်းတွင် မိလ္လာဝန်ဆောင်မှုများအတွက် အမျိုးအစားခွဲခြားမှုကို ၂၀၁၄ ခုနှစ် ယခင်တိုင်းတာမှုထက် အနည်းငယ် ကွဲပြားသော အမျိုးအစားခွဲမှု စနစ်ဖြင့် အသုံးပြုထားသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ သန့်ရှင်း၍ဘေးကင်းသော မိလ္လာ ဝန်ဆောင်မှု အခြေခံ ဝန်ဆောင် မှု အကန့်အသတ်ရှိသော ဝန်ဆောင်မှု၊ ပြင်ပ၌အပေါ့အလေးသွားခြင်းများ^{၃၅} ပါဝင်ကာ ၂၀၁၉ တိုင်းတာမှုတွင် ပထမအမျိုးအစားနှစ်ခုကို " အခြေခံ (အနိမ့်ဆုံး) မိလ္လာ ဝန်ဆောင်မှု" အမျိုးအစားအဖြစ် ပေါင်းစပ်ထားပြီး ယင်းမှာ သန့်ရှင်း၍ဘေးကင်းသော သို့မဟုတ် အခြေခံ သောက်ရေ ဝန်ဆောင်မှုများ^{၃၆} ကို ရည်ညွှန်းပါသည်။ အမျိုးအစားတစ်ခုစီအတွက် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များကို အောက်ပါဇယားတွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

^{၃၄} Ibid.
^{၃၅} ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့နှင့် ကုလသမဂ္ဂကလေးများရန်ပုံငွေအဖွဲ့၊ သောက်ရေ၊ သန့်ရှင်းရေးနှင့် တစ်ကိုယ်ရေ သန့်ရှင်းမှု တိုးတက်ရေး-2017 နောက်ဆုံးအခြေအနေ နှင့် SDG အခြေခံများ။ ဂျနီဗာ။
^{၃၆} ပြည်သူ့အင်အားဦးစီးဌာန။ ၂၀၂၀။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ကြားဖြတ် သန်းခေါင်စာရင်း စစ်တမ်း။ ပြည်ထောင်စုအစီရင်ခံစာ။

အခြေခံ (အနိမ့်ဆုံး) မိလ္လာဝန်ဆောင်မှုများ

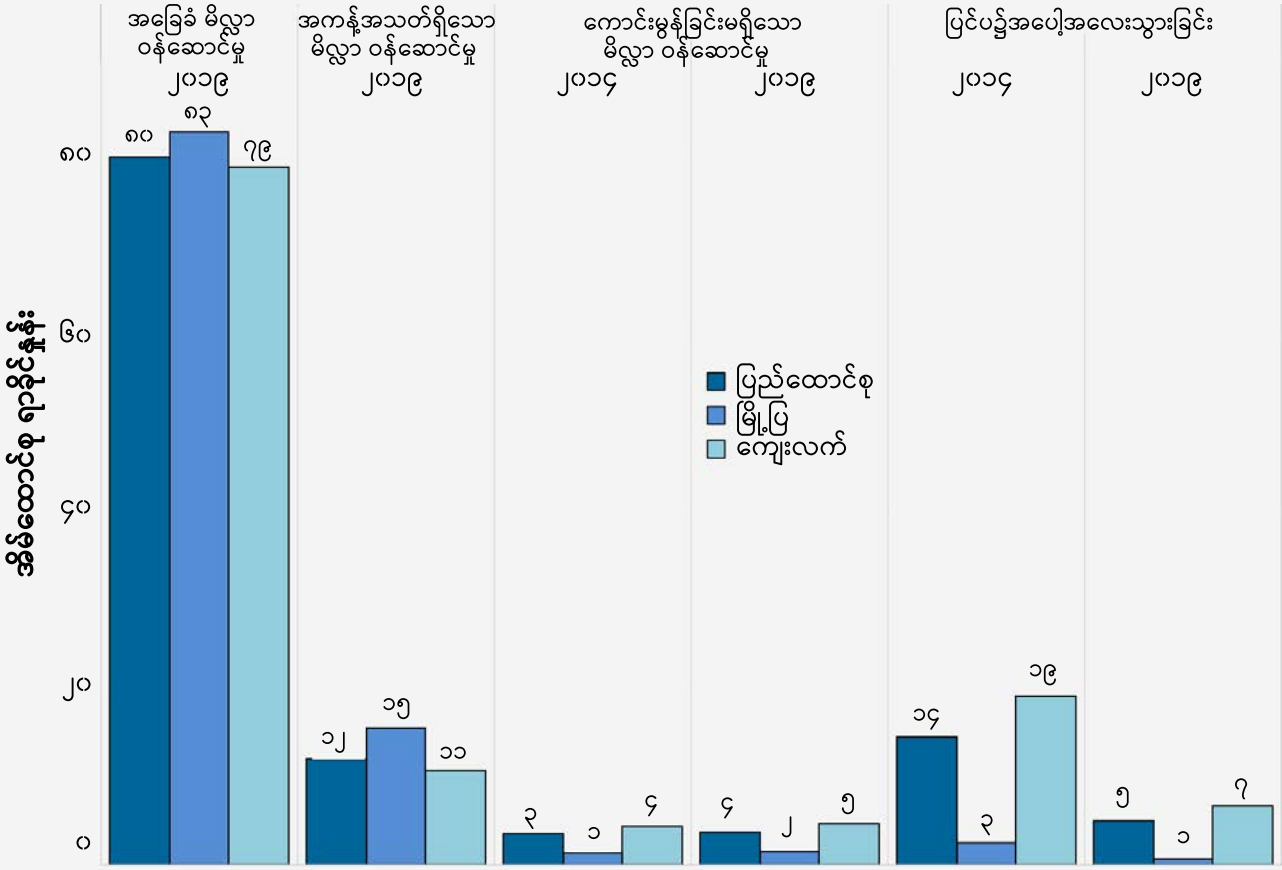
သန့်ရှင်း၍ လုံခြုံစိတ်ချသော မိလ္လာ ဝန်ဆောင်မှု	ကောင်းမွန်သန့်ရှင်းသော အိမ်သာများကို စနစ်တကျ အသုံးပြုခြင်း။ ထိုအိမ်သာကို မိမိအိမ်ဝင်းအတွင်းရှိ အခြားအိမ်များနှင့် မျှဝေသုံးစွဲမှုမရှိခြင်း၊ မစင်အညစ်အကြေးကို မိလ္လာကျင်းအတွင်း စနစ်တကျစွန့်ပစ်ခြင်း၊ စနစ်တကျသယ်ပို့ခြင်းနှင့် သတ်မှတ်ထားသော နေရာတွင် စွန့်ပစ်သန့်စင်ခြင်း (သို့မဟုတ်) ပြည့်သွားသော အိမ်သာကျင်းများကို စနစ်တကျဖြေဖို့ပြီး ကျင်းသစ်တူး၍ အသုံးပြုခြင်း။
အခြေခံ မိလ္လာဝန်ဆောင်မှု။	ကောင်းမွန်သန့်ရှင်းသော အိမ်သာများကို စနစ်တကျအသုံးပြုခြင်း။ ထိုအိမ်သာကို မိမိအိမ်ဝင်းအတွင်းရှိ အခြားအိမ်များနှင့် မျှဝေသုံးစွဲမှုမရှိခြင်း။
အကန့်အသတ်ရှိသော မိလ္လာ ဝန်ဆောင်မှု။	ကောင်းမွန်သန့်ရှင်းသော အိမ်သာများကို စနစ်တကျအသုံးပြုခြင်း။ ထိုအိမ်သာကို မိမိအိမ်ဝင်းပြင်ပရှိအခြား အိမ်များ (၂ အိမ် သို့မဟုတ် ၃ အိမ်) နှင့် မျှဝေသုံးစွဲခြင်း။
ကောင်းမွန်ခြင်းမရှိသော မိလ္လာဝန်ဆောင်မှု	ကောင်းမွန်သန့်ရှင်းမှုမရှိသော အိမ်သာများအသုံးပြုခြင်း။ ထိုအိမ်သာများမှာ အင်္ဂတေ အခင်းမလောင်းထား သော အိမ်သာ၊ အိမ်သာကျင်းများကို စနစ်တကျဖုံးပိတ်ထားခြင်းမရှိဘဲ ခြင်္သေ့၊ ယင်းများဝင်ရောက်ခြင်း၊ မြစ် ချောင်းကမ်းပါးရှိ အိမ်သာနှင့် အိမ်သာပုံးအသုံးပြုသော အိမ်သာတို့ပါဝင်ပါသည်။
ပြင်ပ၌အပေါ့အလေးသွားခြင်း	လူမစင်အညစ်အကြေးများကို အခြားအမှိုက်သရိုက်နှင့်အတူ လယ်တောများ၊ သစ်တောများ၊ ခြံပုတ်၊ မြစ် ချောင်း၊ အင်းအိုင်၊ ချောင်းမြောင်းများ၊ ပင်လယ်ကမ်းခြေများ၊ ကွင်းပြင်များသို့ စွန့်ပစ်ခြင်း။

■ ■ ■ မှတ်ချက်။ ကောင်းမွန်သန့်ရှင်းသော မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာတွင် ရေလောင်း/ရေဆွဲ အိမ်သာများ၊ မိလ္လာပိုက်လိုင်းစနစ်၊ ရေဆိုးကန်/မိလ္လာကန်၊ တွင်း အိမ်သာများ၊ လေဝင်လေထွက်ကောင်းမွန်အောင် ဖန်တီးထားသည့် တွင်းအိမ်သာများ၊ အဖုံးပါသည့် တွင်းအိမ်သာများ ပါဝင်သည်။

ပုံ ၂၆။ မိလ္လာဝန်ဆောင်မှုအမျိုးအစားများ၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ

၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအိမ်ထောင်စုများ၏ ၉၁% - လူဦးရေ ၄၇ သန်းကျော် သည် ကောင်းမွန်သန့်ရှင်းသော မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာများကို သုံးစွဲခွင့်ရရှိခဲ့ပါသည်။ ကောင်းမွန်သန့်ရှင်းသော မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာများကို သုံးစွဲမှုသည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်အထိ ငါးနှစ်အတွင်း ၉% တိုးတက်လာခဲ့၍ မြို့ပြအိမ်ထောင်စုများ၏ ၉၈% (လူဦးရေ ၁၄ သန်းကျော်) နှင့် ကျေးလက်အိမ်ထောင်စုများ၏ ၈၉% (လူဦးရေ ၃၂ သန်းကျော်) တို့သည် ကောင်းမွန်သန့်ရှင်းသော မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာများကို အသုံးပြုကြသည်။ ၎င်း မှာ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၈၂% ကသာ ကောင်းမွန်သန့်ရှင်းသော မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာ များကို လက်လှမ်းမီ သုံးစွဲခွင့်ရခဲ့သည့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်ကထက် သိသာထင်ရှားသော

တိုးတက်မှုတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်၌ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်မှလွဲ၍ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အားလုံးတွင် အိမ်ထောင်စုများ၏ ၈၅% ကျော်သည် ကောင်းမွန်သန့်ရှင်းသော မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာကို အသုံးပြုခဲ့ကြ ကာ ရခိုင်ပြည်နယ် တွင်မူ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၆၁% ကသာ မိလ္လာစနစ်ကောင်းမွန် ကြသည် (လူဦးရေ ၂ သန်း)။

ပုံ ၂၇။ ပြင်ပ၌အပေါ့အလေးသွားခြင်း၊ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်အဆင့် အိမ်ထောင်စုများ၏ မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာများ အသုံးပြုမှု ၂၀၁၄-၂၀၁၉ ခုနှစ် (%)

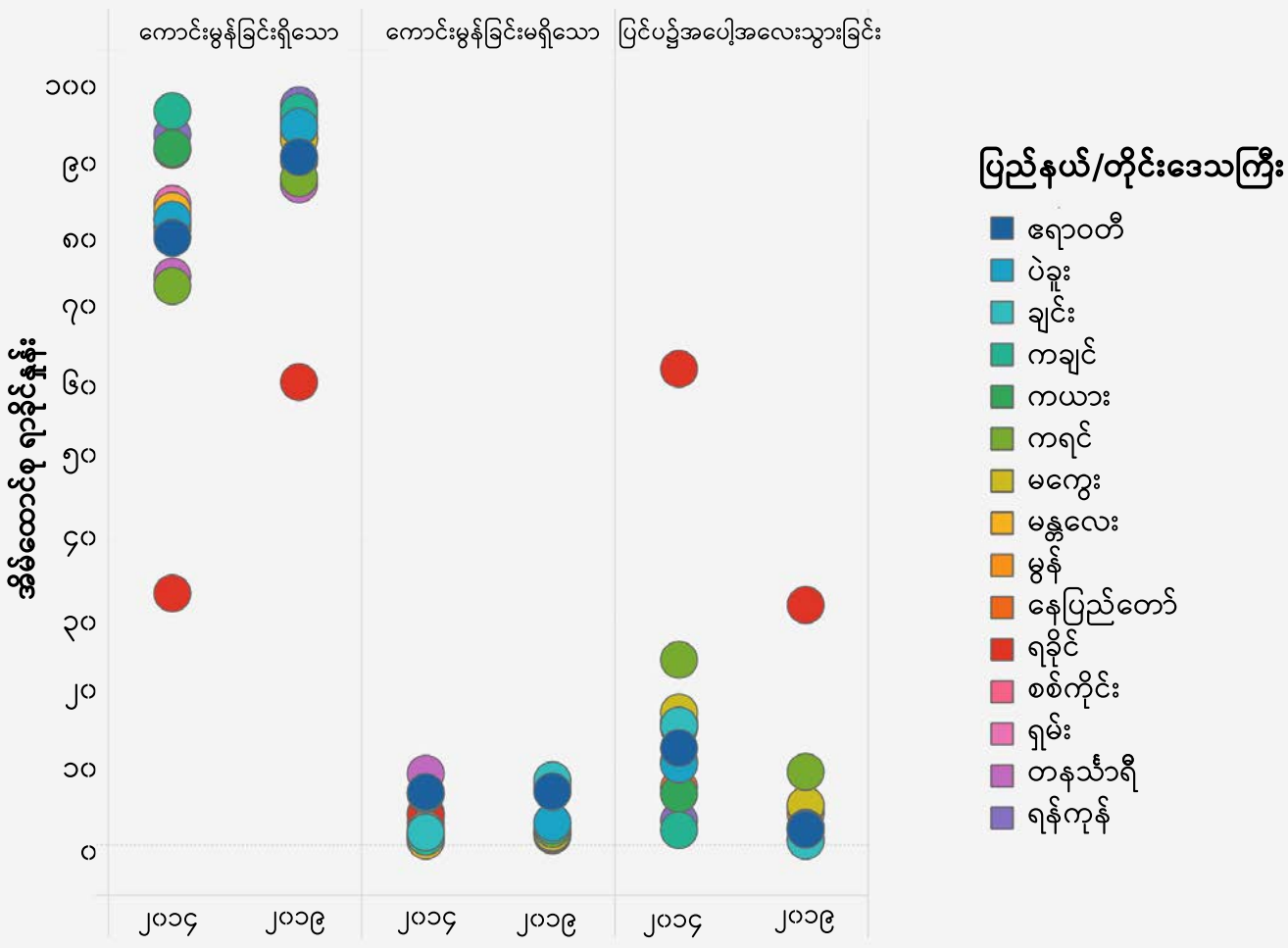
၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် အိမ်ထောင်စုအများစုသည် အခြေခံ မိလ္လာစနစ် ဝန်ဆောင်မှုကို အသုံးပြုခဲ့ပြီး တစ်နိုင်ငံလုံး အဆင့်တွင် (၈၀%) ရှိကာ မြို့ပြဦး (၈၃%) နှင့် ကျေးလက် တွင် (၇၉%) ဖြစ်သည်။ ကျည်ပြည်နယ်သည် အခြေခံ မိလ္လာစနစ် အသုံးပြုသည့် အိမ်ထောင်စု ရာခိုင်နှုန်း အများဆုံး ဖြစ်သည် (၈၉% ၊ အိမ်ထောင်စု ၀.၃ သန်း)။ ထို့အတူ ရန်ကုန်တိုင်း ဒေသကြီးတွင် ကောင်းမွန်သော မိလ္လာစနစ် ကို အသုံးပြု သည့် အိမ်ထောင်စု အများဆုံး (အိမ်ထောင်စု ၁.၃ သန်း) ရှိပြီး ၎င်း၏နောက်တွင် ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီးနှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသ ကြီးတို့ ရှိကြသည်။

တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ လူဦးရေ ၂ သန်းခန့် (၄%) သည် ဆောက်လုပ်မှု ညံ့ဖျင်းသော သို့မဟုတ် အကာအကွယ် ကောင်းမွန်စွာ မရှိသော တွင်းအိမ်သာများကိုသို့ ကောင်းမွန် ခြင်းမရှိသော မိလ္လာစနစ် ကို ခိုခိုနေရဆဲဖြစ်သည်။ ကျေးလက်အိမ်ထောင်စုများသည် ကောင်းမွန်ခြင်းမရှိသော မိလ္လာစနစ် ကို အသုံးပြုရန် အလားအလာပိုများသည် (မြို့ပြ ဒေသရှိ ၂% နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ကျေးလက်ဒေသတွင် ၅%)။

၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် နောက်ထပ် လူဦးရေ ၃ သန်း သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စုများ၏ ၅% သည် ပြင်ပ၌အပေါ့အလေးသွားခြင်းအလေ့အထကို ၎င်းတို့၏ အဓိက အညစ်အကြေး စွန့်ခြင်းနည်းလမ်းအဖြစ် ဆက်လက် ကျင့်သုံးကြဆဲဖြစ်သည်။ ၎င်းကိစ္စမှာ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် အိမ်ထောင်စုများ၏ ၁၄% (ခန့်မှန်းခြေ လူဦးရေ ၇.၂ သန်း) ရှိခဲ့ရာမှ တိုးတက်လာမှု တစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။ WHO မှ မှတ်ချက်ပြုထားသည့်အတိုင်း ပြင် ပ၌အပေါ့အလေးသွားခြင်းသည် ဆိုးရွားသော ရောဂါသံသရာနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုကို ဆက်လက် တည်မြဲစေသည်။ ပြင်ပ၌အပေါ့အလေးသွားခြင်းကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြုလုပ်ကြသော နိုင်ငံများသည် အသက် ၅ နှစ်အောက် ကလေးငယ် သေဆုံးမှု အများ ဆုံး ဖြစ်ရုံသာမက ထိုနိုင်ငံများသည် အာဟာရချို့တဲ့မှု၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် ဆင်းရဲ ချမ်းသာကွာဟချက် အမြင့်မားဆုံး နိုင်ငံများ ဖြစ်ကြသည်^{၃၇} ။ ပြင်ပ၌အပေါ့အလေး သွားခြင်းသည် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အန္တရာယ်များအပြင် အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီး များနှင့် မိန်းကလေးများ အတွက် မျှတမှု၊ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် မကြာခဏဆိုသလို ဘေး

ကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများကို ကိုယ်စားပြုလျက်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကျေးလက်ဒေသများသည် ပြင်ပ၌အပေါ့အလေးသွားခြင်း အလေ့အကျင့်ကြောင့် လူဦးရေအများစုတွင် အန္တရာယ်ရှိနေသည် (ခန့်မှန်းခြေ အိမ်ထောင်စု ၀.၅ သန်း သို့မဟုတ် လူဦးရေ ၂ သန်း)။

ရခိုင်ပြည်နယ်သည် ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အထိ ပြင်ပ၌အပေါ့အလေးသွား ခြင်းကို အများဆုံး အသုံးပြုသည့်ဒေသအဖြစ် ဆက်လက်ရှိနေခဲ့သည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် စာရင်းအရ ၃၂% နှင့် အမြင့်ဆုံးအဖြစ် ဆက်လက် ရပ်တည်နေသော ရခိုင်ပြည်နယ် (ခန့်မှန်းခြေ အိမ်ထောင်စု ၀.၂ သန်း သို့မဟုတ် လူဦးရေ ၁ သန်း) မှ လွဲ၍ ကျန် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အားလုံးတွင် ၁၀% ထက်နည်းသော အိမ်ထောင်စု များသာ ပြင်ပ၌အပေါ့အလေးသွားခြင်းကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်၌ ကောင်းမွန်သန့်ရှင်းသော မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာကို အသုံးပြုမှုသည် ၂၈% အထိ တိုးလာ သော်လည်း အိမ်ထောင်စုများ၏ ၇% သည် ကောင်းမွန်မှု မရှိသော မိလ္လာစနစ်များ ကို အသုံးပြုနေဆဲဖြစ်သည် (ခန့်မှန်းခြေ အိမ်ထောင်စု ၄၇,၀၀၀ သို့မဟုတ် လူဦးရေ ၀.၂ သန်း)။ ကျောက်ဖြူနှင့် စစ်တွေခရိုင်ရှိ အိမ်ထောင်စု ၃၀% ကျော်သည် ပြင် ပ၌အပေါ့အလေးသွားခြင်းကို ကျင့်သုံးနေကြဆဲဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် စစ်တွေခရိုင်၌ အိမ်ထောင်စု ၁၀ စုတွင် ၄ စုမှာ ပြင်ပ၌အပေါ့အလေးသွားခြင်းရှိကြပြီး အိမ်ထောင်စု ၁၀ တွင် ၁ စုမှာ ကောင်းမွန်မှု မရှိသော မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာများကို အသုံးပြုကြသည်။

ဇုံ ၂၈။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအလိုက် အိမ်ထောင်စုများ၏ မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာများ အသုံးပြုမှု၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၉ ခုနှစ် (%)

^{၃၇} ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့။ ၂၀၁၉။ အချက်အလက်စာရွက်- မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာ။

နိဂုံးချုပ်

နိုင်ငံတစ်ဝှမ်း စစ်တမ်းများမှ အိမ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများဆိုင်ရာ ရရှိနိုင်သည့် အချက်အလက် များကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းသည် ငါးနှစ်တာကာလအတွင်း ၂၀၁၉ ခုနှစ်အထိ အရေးကြီးသော တိုးတက်မှု အချို့ကို ဖော်ထုတ်ပေးသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် လူဦးရေတစ်သန်းသည် လုပ်ခလစာ/အကျိုးအမြတ်ရစေသည့် အလုပ်အကိုင် များ ရရှိ လာသော်လည်း အမျိုးသမီးများသည် အမျိုးသားများထက် အလုပ်ရနိုင်ခြေ နည်းပါးလျက်ရှိပြီး (အမျိုးသမီး ၅၁%၊ အမျိုးသား ၅၄%) ကျေးလက် အိမ်ထောင်စုများသည် မြို့ပြဒေသများထက် သိသိသာသာ ဝင်ငွေနည်းပါးကြသည်။ ချင်းပြည်နယ်နှင့် ကယားပြည်နယ်သည် တစ်နှစ်လျှင် ကျပ် ၀.၅ သန်းအောက် ရရှိသည့် ဝင်ငွေအလွန်နည်းသော အိမ်ထောင်စု ပမာဏ အများဆုံးရှိသည့် ပြည်နယ်များ ဖြစ်သည် (၂၆ %နှင့် ၂၅ %အသီးသီး)။

မြန်မာ့အိမ်ထောင်စုများစွာအတွက် အဓိအကာများ သိသိသာသာ တိုးတက်လာခဲ့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ အိမ်ထောင်စုအားလုံး၏ သုံးပုံတစ်ပုံသည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ဝါးအိမ် သို့မဟုတ် တံအိမ်များတွင် နေထိုင်ဆဲဖြစ်သည်။ အပူပိုင်းနှင့် ရှမ်းပြည်နယ် တို့တွင် အထူးသဖြင့် ဝါးအိမ်များကို အများဆုံးတွေ့ရပြီး ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးရှိ အိမ်ထောင်စု ၁၉၅,၀၀၀ ကျော်သည် ၃ နှစ် သို့မဟုတ် ၃နှစ် အောက်သာ ကြာရှည်ခံနိုင်သည့် တံအိမ်များတွင် နေထိုင်ကြသည်။ တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ အိမ်ထောင်စု ၂.၄ သန်းသည် အရည်အသွေးညံ့ဖျင်းသော ဝါး သို့မဟုတ် မြေသားကြမ်းခင်းများ ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အသုံးများဆုံး ရွေးချယ်စရာများထဲတွင် ဖုန်းမှုန့်/မြေသားကြမ်းခင်းသည် အန္တရာယ် အရှိဆုံးဖြစ်ပြီး ၎င်းကို အထူးသဖြင့် မန္တလေးနှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်း ဒေသကြီး၏ အချို့အပိုင်းများတွင် ဆက်လက်တွေ့ရှိရသည်။ ထို့အပြင် အိမ်ထောင်စု ၀.၄ သန်းခန့်သည် အကာအကွယ်ပေးမှု နည်းပါးသော ဓနိ/သက်ကယ်/အင်ဖက်အမိုးအောက်တွင် နေထိုင်လျက်ရှိပြီး အထူးသဖြင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး၊ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတို့၏ အချို့အပိုင်းများတွင် တွေ့နိုင်သည်။

၂၀၁၄ မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း ရေဒီယိုနှင့် ကြိုးဖုန်းအသုံးပြုမှု ကျဆင်းသွားခြင်းနှင့် အတူ မိုဘိုင်းလ်ဖုန်းများနှင့် အိမ်သုံးအင်တာနက်ပိုင်ဆိုင်ခွင့်များ လွန်စွာတိုးတက်လာခဲ့သည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းတွင် ခန့်မှန်းခြေ အိမ်ထောင်စု ၉.၆ သန်းသည် မိုဘိုင်းလ်ဖုန်း ပိုင်ဆိုင်ကြပြီး (အိမ်ထောင်စုများ၏ ၆၆%) ယင်းမှာ ကျေးလက်ဒေသများတွင် အများဆုံး တိုးလာခြင်းဖြစ်သည်။ အိမ်ထောင်စု ၆.၃ သန်းသည် အိမ်တွင် အင်တာနက် သုံးစွဲနိုင်ကြသည် (၅၆%)။ ကွန်ပျူတာ ပိုင်ဆိုင်မှုသည် ပို၍ အကန့်အသတ် ရှိနေပြီး ကျေးလက်အိမ်ထောင်စုများတွင် ပိုင်ဆိုင်မှု မရှိသလောက်ဖြစ်သည် (မြို့ပြဒေသများရှိ ၁၅% နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါလျှင် အိမ်ထောင်စုများ၏ ၁.၇%)။ သို့သော်လည်း အိမ်ထောင်စု ၁ သန်း (စုစုပေါင်းအိမ်ထောင်စုများ၏ ၉%) သည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းအထိ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ လုံးဝ ပိုင်ဆိုင်ခြင်း မရှိဘဲ ၎င်းတို့သည် အဓိကအားဖြင့် ကျေးလက်ဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ ထက်ဝက်ကျော်သည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းတွင် ဆိုင်ကယ်/လျှပ်စစ်စက်ဘီး/သုံးဘီးကား ပိုင်ဆိုင်ကြသည်။ ယင်းသည် ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှစ၍ တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် ၂၁% တိုးလာခြင်းဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် ကျေးလက်ဒေသများတွင် ဖြစ်သည် (အိမ်ထောင်စုပေါင်း ၁.၉ သန်း)။ စက်ဘီးသည် အိမ်ထောင်စုများ ပိုင်ဆိုင်သည့် ဒုတိယ အများဆုံး ယာဉ်အမျိုးအစား ဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် ရန်ကုန်နှင့် ဧရာဝတီတိုင်း ဒေသကြီးတို့တွင် ဖြစ်သည်။ သို့သော် အိမ်ထောင်စု အနည်းငယ်သာ ကား/ပစ်ကပ်/ထရပ်ကား/ဗင်န် (၈%) ပိုင်ဆိုင်ကြပြီး ၎င်းအိမ်ထောင်စုထဲမှ အများစုမှာ ရန်ကုန်တိုင်း ဒေသကြီးမှ ဖြစ်သည်။ ကနူးလှေ/သမ္ဗန်များနှင့် စက်လှေ၊ မော်တော်ဘုတ်များကို ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတွင် အိမ်သုံး သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အရင်းအမြစ်အဖြစ် ပိုမိုတွေ့ရှိရသည်။

လူနေရပ်ကွက်များတွင် လျှပ်စစ်မီးသုံးစွဲမှု များပြားလာသော်လည်း ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် မဟာဓာတ်အားလိုင်းနှင့် မချိတ်ဆက်ရသေးသည့် လူဦးရေ သန်း ၃၀ ရှိပြီး မြန်မာ့လျှပ်စစ်ဓာတ်အားရရှိမှုနှုန်းသည် အရှေ့တောင်အာရှတွင် အနိမ့်ဆုံးဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ ထက်ဝက်ကျော်သည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလိုင်းကို အသုံးပြုခဲ့ကြသော်လည်း (၂၀၁၄ ခုနှစ်ရှိ ၃၂% နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ၅၃%) ခန့်မှန်းခြေ လူဦးရေ၏ ၅၈% သည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်အစောပိုင်းအထိ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလိုင်းကို သုံးစွဲနိုင်ခြင်း မရှိသေးပေ (အိမ်ထောင်စု ၆.၅ သန်း)။ အဆိုပါ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလိုင်းမရသည့် အိမ်ထောင်စုများအနက် ၄ သန်းကျော်သည် အလင်းရောင်၊ ချက်ပြုတ်ခြင်းနှင့် အခြားအိမ်တွင်းအသုံးပြုမှုများအတွက် ရေခဲဆီ၊ ဆီနှင့် အစိုင်အခဲလောင်စာများပေါ်တွင် မှီခိုနေကြရပြီး ၂.၅ သန်းမှာ ဒီဇယ်မီးစက်နှင့် နေရောင်ခြည်သုံး ဆိုလာအိမ်သုံး စနစ်များကဲ့သို့သော အိမ်သုံးအခြေခံစနစ်များမှတစ်ဆင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား သုံးစွဲနိုင်ခဲ့သည်။ နေရောင်ခြည်သုံး ဆိုလာပြား အသုံးပြုမှု တိုးလာကာ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၌ ၎င်းသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အိမ်ထောင်စု ၂၉% တွင် အလင်းရောင်ရရှိသည့် အဓိက ဒုတိယအရင်းအမြစ် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ၎င်းကြောင့် ဖယောင်းတိုင်နှင့် ရေခဲဆီသုံးစွဲမှု သိသိသာသာ ကျဆင်းသွားသည်။ ချက်ပြုတ်ရာတွင် သုံးသည့် လောင်စာအတွက် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား သုံးစွဲမှုလည်း တိုးတက်လာခဲ့ပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းတွင် အိမ်ထောင်စုများ၏ ၃၈%မှ အသုံးပြုလာကြ သည်။ သို့သော်လည်း အရေးကြီးသည်မှာ အိမ်ထောင်စု ၆.၇ သန်းခန့်သည် ထင်းနှင့် မီးသွေး

ကဲ့သို့သော ချက်ပြုတ်ရာတွင် သုံးသည့် အပိုင်အခဲ လောင်စာများပေါ်တွင် မှီခိုနေရဆဲဖြစ်သည်။ အိမ်တွင်းချက်ပြုတ်မှု မြှင့်တက်လာခြင်းနှင့်အတူ (အိမ်ထောင်စုများ၏ ၆၉%) အစိုင်အခဲလောင်စာများပေါ်တွင် မှီခိုခြင်းသည် အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးများအတွက် အထူးကျန်းမာရေးအန္တရာယ်တစ်ခုဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဘေးကင်းစိတ်ချရသော သောက်ရေ ရရှိနိုင်မှုသည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် အိမ်ထောင်စုများ၏ ၈၂% ခန့် ကောင်းမွန်ခြင်း ရှိသော အရင်းအမြစ်များမှ သောက်ရေ အသုံးပြုလာနိုင်ခြင်းနှင့်အတူ တိုးတက်လာခဲ့သည်။ ယင်းမှာ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၇၃%သာ ကောင်းမွန်ခြင်း ရှိသည့် အရင်းအမြစ်များမှ သောက်ရေကို အသုံးပြုနိုင်သည့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ၂၀၁၉ခုနှစ်တွင် အိမ်ထောင်စု ၂ သန်း ကျော်သည် ကောင်းမွန်ခြင်း မရှိသော ရေအရင်းအမြစ်များအား အသုံးပြုနေကြဆဲဖြစ်ပြီး အများစုမှာ ကျေးလက်မှ အိမ်ထောင်စုများ ဖြစ်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးရှိ အိမ်ထောင်စုများသည် ကောင်းမွန်ခြင်း မရှိသော ရေအရင်းအမြစ်များပေါ်တွင် အမြင့်မားဆုံး (၅၅% နှင့် ၃၄% အသီးသီး) မှီခိုနေရဆဲဖြစ်သည်။

မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာနှင့် ပတ်သတ်၍ ၂၀၁၉ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အိမ်ထောင်စုပေါင်း၏ ၉၁% ၊ လူဦးရေ ၄၇ သန်းကျော်ခန့်သည် ကောင်းမွန်သန့်ရှင်းသော မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာများကို သုံးစွဲနိုင်ခဲ့ကြပါသည်။ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးနှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် ကောင်းမွန်သန့်ရှင်းသော မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာများကို အသုံးပြုသည့် အိမ်ထောင်စုဦးရေ အများဆုံးဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် များစွာ လုပ်ဆောင်ရန် ကျန်ရှိနေပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ်၌ တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ လူဦးရေ ၂ သန်းခန့် (၄ %) သည် ဆောက်လုပ်မှု ညံ့ဖျင်းသော သို့မဟုတ် အကာအကွယ်ကောင်းကောင်းမရှိသော တွင်းအိမ်သာများ ကဲ့သို့ ကောင်းမွန်မှု မရှိသည့် မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာများပေါ်တွင် မှီခိုနေဆဲဖြစ်သည်။ နောက်ထပ် လူဦးရေ ၃ သန်း သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စုများ၏ ၅% သည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ၎င်းတို့၏ အဓိက မိလ္လာစနစ်/အိမ်သာအဖြစ် ပြင်ပ၌ အပေါ့အလေးသွားခြင်းကို ဆက်လက် ကျင့်သုံးဆဲဖြစ်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်သည် ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း ပြင်ပ၌ အပေါ့အလေးသွားခြင်းကို အသုံးပြုမှု အများဆုံးဒေသအဖြစ် ဆက်လက်တည်ရှိနေပါသည်။ ပြင်ပ၌ အပေါ့အလေးသွားခြင်းသည် အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးများ အတွက် ကျန်းမာရေး၊ မျှတမှု၊ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ဘေးကင်းလုံခြုံမှု စသည်တို့နှင့် ပတ်သတ်၍ မကြာခဏဆိုသလို ဘေးအန္တရာယ်များ ဖြစ်စေနိုင်လျက် ရှိသည်။

မြန်မာသတင်းအချက်အလက် စီမံခန့်ခွဲမှုယူနစ်သည် ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးမှု အစီအစဉ် နှင့် ကုလသမဂ္ဂဌာနချုပ် နှင့် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု ဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းရေးမှူး တို့ ၏ ဝန်ဆောင်မှု ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ တစ်ဝှမ်း တွင် လုပ်ဆောင်နေသော လူသားချင်း စာနာထောက်ထားရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာ စီမံကိန်းများ လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသော အဖွဲ့အစည်းများ ကို သတင်းအချက်အလက်၊ ခွဲခြမ်းစိပ်ဖြာခြင်း နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း တို့ အတွက် ပံ့ပိုးကူညီပေးနေသည်။

ဤဆန်းစစ်လေ့လာမှုအကျဉ်းကို ပြင်ဆင်ရာတွင် အသုံးပြုသော အချက်အလက် များ၊ နည်းစနစ်များအပြင် သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဆန်းစစ်လေ့လာမှု (ဒေတာ အစုများ၊ အင်ဖိုင်ရပ်ဖစ်များနှင့် ဒတ်ရှ်ဘုတ်) ကို ထောက်ပံ့ပေးရန် အခြားဆက်စပ် သော ထုတ်ကုန်များဆိုင်ရာ နောက်ထပ်သတင်းအချက်အလက်များအတွက် <https://themimu.info/household-amenities-analysis> ကို ကျေးဇူးပြုပြီး ကြည့်ပါ။

ဤထုတ်ကုန်သည် လက်ရှိရှိနိုင်သည့် သတင်းအချက်အလက်ပေါ် အခြေခံ ပြီး အကိုးအကားဖြစ်စေရန် ရည်ရွယ်သည်။ MIMU ထုတ်ကုန်များတွင် ဖော်ပြ ထားသော နယ်နိမိတ်များ၊ အမည်များနှင့် သတ်မှတ်ချက်များသည် ကုလသမဂ္ဂမှ ဝေါဟာရများ၏ ထင်မြင်ယူဆချက် သို့မဟုတ် အတည်ပြုချက်ကို မဆိုလိုပါ။

MIMU ထုတ်ကုန်များသည် ရောင်းရန်မဟုတ်ဘဲ MIMU ဝက်ဆိုဒ် အသုံးပြုမှု ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းနှင့် သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ အခမဲ့ အသုံးပြု နိုင်သည်။ နောက်ဆုံးသတင်းအချက်အလက်များကို info.mimu@undp.org သို့ ပို့ပေးရန် မေတ္တာရပ်ခံအပ်ပါသည်။

မူပိုင်ခွင့် © မြန်မာသတင်းအချက်အလက်စီမံခန့်ခွဲမှုယူနစ် ၂၀၂၂
အမှတ် ၅၊ ပထမထပ်၊ ကမ္ဘောဇလမ်း၊
ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့၊
စာတိုက်သေတ္တာ အမှတ် ၆၅၀
+၉၅ ၉၇၇၄၀၇၇၇၆၂

